conan doyle

O CRIMĂ CIUDATĂ

Editura VREMEA

Arthur Conan Doyle

O crimă ciudată

Traducere de Daniela Caraman-Fotea

Redactată după amintirile personale
ale lui John Watson, fost medic
în armata engleză

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL I
SHERLOCK HOLMES

În anul 1878 am susţinut la Universitatea din Londra teza de doctor în medicină. După ce mi-am completat studiile la Netley – ca să mă conformez prescripţiilor impuse medicilor care vor să facă o carieră în armată – am fost definitiv numit pe lângă regimentul 5 de puşcaşi din Northumberland. Acesta era pe atunci în India şi, înainte să pot să mă prezint, cea de a doua campanie contra Afganistanului începuse.

Debarcând la Bombay am aflat că regimentul meu traversase deja defileurile frontierei şi se găsea în însăşi inima ţării inamice.

M-am alăturat câtorva ofiţeri a căror situaţie era similară cu a mea şi am reuşit astfel să atingem fără piedici oraşul Candahar; îmi regăsii regimentul şi în aceeaşi zi noile mele funcţii.

Distincţii şi grade, acesta a fost pentru mulţi bilanţul campaniei care începea atunci; cât despre mine, nu m-am ales decât cu necazuri şi nenorociri.

O mutare din oficiu determinând trecerea mea în regimentul Berskshires, luai parte cu acest corp al armatei la bătălia fatală de la Maiwand; acolo am fost rănit la umăr de una din micile ghiulele care se aruncă prin tunurile Jezail. Osul claviculei îmi era rupt, artera vecină mototolită şi tocmai era să cad în mâinile ferocilor luptători Ghazi, când devotamentul şi curajul ordonanţei mele Murray îmi salvară viaţa; el reuşi să mă arunce în spinarea unui cal de tracţiune şi să mă ducă astfel cu bine în liniile engleze.

Zdrobit de suferinţe, slăbit de oboseli şi privaţiuni de tot felul, am făcut parte dintr-un lung convoi de răniţi şi am fost dirijat către spitalul central din Peshawur. Acolo, forţele mele începură curând să renască şi deja mă simţeam destul de întărit ca să mă plimb prin săli şi chiar să mă întind la soare pe verandă, când fui doborât de febră tifoidă, acest teribil flagel al coloniilor noastre indiene. După ce mi-am petrecut câteva luni între viaţă şi moarte, am intrat în sfârşit în convalescenţă; dar

eram atât de slăbit încât, în urma unui consult, medicii deciseră să mă trimită imediat în Anglia; în consecinţă, mă îmbarcai la bordul vasului de transport Orontes şi, o lună mai târziu, debarcam la Portsmouth, având, e adevărat, sănătatea ruinată pe veci, dar fiind înzestrat, în schimb, cu un concediu dăruit de bunul şi părintescul nostru guvern, ca să-mi permită să muncesc nouă luni consecutive la recuperarea forţelor mele pierdute.

Singur pe lume, liber ca păsările cerului său mai curând atât de liber cât poţi fi atunci când posezi o „avere” de câteva lire pe zi, natural că n-am avut decât o idee, aceea de a merge la Londra, acest imens cazan către care se îndreaptă, irezistibil târâtă prin toate căile Imperiului Britanic, mulţimea celor care nu au în viaţă nici p slujbă fixă, nici un ţel determinat.

Mi-am stabilit întâi locuinţa într-un mic hotel din Ştrand şi am dus acolo, câtva timp, o viaţă fără căpătâi şi monotonă, ştirbindu-mi grozav bietele mele economii. Curând, starea finanţelor mele deveni atât de neliniştitoare încât mi se păru obligatoriu să aleg între cele două soluţii următoare: ori să părăsesc capitala şi să caut vreun colţişor la ţară unde să vegetez cu tristeţe, ori să-mi schimb cu totul modul de existenţă. La această din urmă alternativă m-am oprit; pentru început, am hotărât să părăsesc hotelul şi să mă stabilesc într-un domiciliu mai puţin arătos, dar mai economic. Chiar în ziua în care am luat această hotărâre, mă aflam la bar la Criterion; am simţit o uşoară atingere pe umăr şi, întorcându-mă, l-am recunoscut pe tânărul Stamford, pe care-l avusesem asistent la spitalul de la Barts. Pentru oricine care se simte izolat în mijlocul vălmăşagului infernal al Londrei, vederea unei figuri cunoscute este cu adevărat cel mai reconfortant lucru din lume. Stamford nu-mi fusese niciodată ceea ce se cheamă un prieten, dar în momentul acela am fraternizat cu el în modul cel mai entuziast şi, în ceea ce îl priveşte, el păru la rândul lui încântat de întâlnire; de bucurie l-am invitat să ia dejunul la Holborn şi imediat ne-am urcat într-o trăsură pentru a ajunge acolo.

În timp ce trăsura mergea pe străzile agitate ale Londrei, tovarăşul meu mă întrebă cu o uimire vizibilă: „Ce soi de viaţă ai putut să duci, Watson? Eşti slab ca o scândură şi negru ca un ceaun.”

L-am pus la curent cu aventurile mele, în câteva cuvinte; de-abia îmi terminasem povestirea când am ajuns la uşa restaurantului.

„Bietul de tine, mi-a zis Stamford pe un ton compătimitor şi acum ce faci?”

— Pentru moment sunt în căutarea unei locuinţe şi asta-mi pune o problemă, problema constând în găsirea unui apartament destul de confortabil la un preţ rezonabil.

— Ciudat, murmură el, eşti a doua persoană care-mi spune astăzi acelaşi lucru.

— Şi cine era prima?

— Un tip care vine la spital să lucreze în laboratorul de chimie. De dimineaţă mi se plângea că nu poate găsi un prieten cu care să împartă un apartament minunat pe care-l vizitase, dar a cărui chirie îi depăşea mijloacele.

— Pentru Dumnezeu, exclamai, dacă doreşte cu adevărat să găsească pe cineva care să împartă cu el apartamentul şi chiria, şi-a găsit omul. Prefer să locuiesc cu un tovarăş decât să trăiesc singur.

Tânărul Stamford mă privi ciudat pe deasupra paharului:

— Încă nu-l cunoşti pe Sherlock Holmes, îmi zise; s-ar putea să nu-ţi placă tot timpul compania lui.

— De ce? I se poate reproşa ceva?

— Oh! Nu asta am vrut să spun. Numai că e cam original, un adevărat fanatic al anumitor ştiinţe; totuşi, din câte ştiu, pare să fie un tip cumsecade.

— Un student la medicină, probabil?

— Nu, şi chiar nici n-am idee de ce vrea să facă. Se spune că e tare la anatomie şi foarte priceput la chimie; dar, după câte ştiu, n-a urmat niciodată regulat cursurile de medicină – studiază într-un mod foarte dezordonat, chiar excentric şi, fără să se străduie spre cunoştinţele pe care toţi încearcă să le capete, a adunat o mulţime de altele, cu care-şi uimeşte profesorii.

— Nu l-ai întrebat niciodată cărei cariere vrea să i se dedice?

— Sigur că nu, pentru că e un om pe care nu poţi să-l faci uşor să vorbească, deşi câteodată, când are chef, ştie să fie destul de comunicativ.

— Mi-ar plăcea să-l cunosc, zisei eu. Dacă tot trebuie să locuiesc împreună cu cineva, prefer să fie un om studios şi cu

obiceiuri liniştite. Încă nu sunt prea sănătos, înţelegi, ca să pot suporta mult zgomot sau agitaţie şi de altfel, am avut parte destul de asta în Afganistan, cât să-mi ajungă pe tot restul zilelor. Cum să fac să-l întâlnesc pe prietenul tău?

— Probabil că-i la laborator, replica Stamford; sau nu dă pe acolo săptămâni întregi, sau lucrează de dimineaţa până seara. Dacă vrei, luăm o trăsură după ce mâncăm şi mergem până acolo.

— Perfect, răspunsei şi apoi începurăm să vorbim de altele.

În timp ce mergeam spre spital, Stamford îmi mai dădu câteva amănunte despre viitorul meu tovarăş: „Dacă nu te-nţelegi cu el, începu el, să nu te superi pe mine; nu-l cunosc decât de la laborator. Tu ai avut ideea aranjamentului ăsta, aşa că să nu mă faci pe mine răspunzător.”

— Dacă nu ne înţelegem o să fie uşor să ne despărţim. Totuşi, Stamford, am adăugat, privindu-l fix, mi se pare că ai nişte motive speciale să te speli pe mâini de ce s-ar putea întâmpla. E ceva de temut în privinţa caracterului omului ăsta? Hai, vorbeşte deschis, nu te mai ascunde.

Stamford începu să râdă: „Nu e uşor să exprimi inexprimabilul, zise el. Holmes ăsta, după gustul meu, s-a identificat cam mult cu ştiinţa însăşi şi cred că asta duce, fatalmente, la cea mai completă insensibilitate; cred că ar fi perfect capabil să-i administreze unui prieten un pic dintr-o substanţă toxică descoperită recent, nu din răutate, să ne înţelegem, ci pur şi simplu, dat fiind spiritul lui cercetător, ca să-şi dea exact seama de felul în care acţionează otrava. Totuşi, ca să fiu drept, trebuie să spun cu toată convingerea, că ar încerca tot aşa de bine să facă experienţe pe el însuşi. Parcă ar avea o furie care-l împinge să aprofundeze tot ce studiază în aşa fel încât să rezume totul în formule de o exactitate matematică.”

— Găsesc că are dreptate.

— De acord, dar se poate împinge calitatea asta până la exagerare; de pildă, când ajungi să iei un baston şi să baţi cu el piesele anatomice de pe masa de disecţie, pare cel puţin ciudat.

— Ce tot spui?

— Curatul adevăr; asta a făcut într-o zi; se pare că voia să-şi dea seama de efectele produse în felul acesta asupra cadavrelor; am văzut asta cu ochii mei.

— Totuşi, zici că nu-i student la medicină?

— Nu, numai Dumnezeu ştie care-i scopul studiilor lui. Dar uite că am ajuns şi o să-ţi poţi face singur o opinie asupra lui.

Tot vorbind, am cotit pe o străduţă şi am ajuns la poarta uneia dintre aripile marelui spital.

Locul era pentru mine familiar şi n-am avut nevoie de ghid pentru a parcurge vasta scară de piatră cu aspect atât de glacial şi apoi lungile coridoare cu pereţi albi pe care se desenau din loc în loc uşile vopsite în culori închise.

Către extremitatea clădirii am ajuns la un pasaj îngust care duce la laboratorul de chimie, o încăpere enormă, foarte înaltă, plină ochi de sus şi până jos cu tot felul de recipiente. Peste tot, mese mari, joase, plasate la voia întâmplării, iar pe ele, în mijlocul eprubetelor şi flacoanelor de tot felul, lămpi Bunsen cu flăcări albastre aruncând luciri tremurătoare.

În aceeaşi sală, chiar în fundul ei, zării un singur om aplecat asupra unei mese, complet absorbit de lucrul său.

La zgomotul paşilor noştri, el îşi ridică brusc privirea, apoi se repezi către noi, cu o exclamaţie triumfătoare, agitând sub nasul tovarăşului meu eprubeta pe care o ţinea în mână. „Iată-l, iată-l, strigă el, am găsit reactivul care poate precipita hemoglobina; singurul, unicul!”

Chiar dacă ar fi descoperit o mina de aur, bucuria lui nu ar fi fost mai mare.

„Doctorul Watson, Domnul Sherlock Holmes, spuse Stamford prezentându-ne pe unul celuilalt.”

— Ce mai faceţi? mă întrebă imediat Holmes cu energie, strângându-mi mâna cu o forţă care-mi dădu o idee corectă asupra puterii muşchilor săi, greu de imaginat la prima vedere. Ah! Ah! Văd că veniţi din Afganistan.

— Cum naiba puteţi să o ştiţi? am întrebat uimit.

— N-are importanţă, mi-a replicat zâmbind; hemoglobina şi reactivul, iată acum marea afacere. Nu mă înşel afirmând că nu sesizaţi importanţa descoperirii mele, aşa este?

— Desigur, i-am răspuns, ea prezintă un anume interes din punct de vedere chimic, dar din acel practic...

— Domnule, pentru medicina legală este, cu siguranţă, cea mai importantă descoperire care a fost făcută în ultimii ani. Nu vă daţi seama că ea ne permite să recunoaştem petele lăsate de sângele uman. Veniţi pe aici; în graba sa mă apucă de mânecă, trăgându-mă către masa la care lucra. Mai trebuie să luăm puţin

sânge proaspăt, spuse el şi apăsând uşor bisturiul pe mijlocul unuia dintre degetele lui, adună într-o eprubetă câteva picături din propriul său sânge. Acum, voi amesteca aceste picături cu un litru de apă. Vedeţi că apa îşi păstrează acelaşi aspect. Proporţia de sânge din ea nu depăşeşte o milionime şi totuşi nu mă îndoiesc de loc că vom obţine reacţia caracteristică.

Vorbind, aruncă mai întâi în recipient câteva cristale dintr-o substanţă albă, apoi câteva picături dintr-un lichid transparent. Într-o clipă, conţinutul căpătă o tentă roşu închis şi un precipitat maroniu se formă pe fundul vasului.

„Ha! Ha! strigă el cu aerul încântat al unui copil căruia i se oferă o jucărie nouă. Ce credeţi acum?”

— Mi se pare că avem de-a face cu un reactiv de o rară sensibilitate, am remarcat.

— Minunat! Sunteţi absolut minunat! Până acum, cu ajutorul gaiacului nu obţineam decât cu greu câteva rezultate şi alea nesigure. La fel şi în cazul analizei microscopice a picăturilor de sânge care-şi pierd calităţile dacă petele sunt mai vechi de câteva ore. Reactivul meu, din contră, se comportă la fel de bine şi pe sângele vechi şi pe cel nou; ah! Dacă ar fi fost cunoscut mai demult, sute de oameni care se plimbă acum liberi ar fi dat socoteală de crimele lor.

— Chiar aşa? am murmurat eu.

— Desigur; venim cu aceasta în întâmpinarea unui mare număr de cauze judiciare. Un om este adeseori bănuit de crimă de-abia după câteva luni de la comiterea ei; se cercetează lenjeria sau hainele lui, se descoperă pete roşiatice; de unde provin însă ele? Din sânge, noroi, rugină sau pur şi simplu din sucul vreunui fruct? Iată momentul în care expertul este pus în încurcătură – şi de ce? Pentru că nu există un reactiv infailibil. Acum însă avem reactivul lui Sherlock Holmes şi incertitudinea nu mai este posibilă.

În timp ce vorbea, ochii îi sclipeau puternic; la sfârşit, cu mâna pe inimă, se înclină respectuos ca pentru a mulţumi unei audienţe imaginare şi aplauzelor.

„Felicitările mele!” i-am spus, cuprins şi eu de entuziasmul sau.

— N-am avut anul trecut cazul lui von Rischoff de la Frankfurt? Ar fi trebuit să fie spânzurat dacă exista reactivul meu. Dar Mason de la Bradford, sau celebrul Müller, sau

Lefèvre de la Montpellier, şi chiar Samson din New Orleans... Aş mai putea cita vreo douăzeci de cazuri similare.

— Dar sunteţi o arhivă ambulantă a crimelor, remarcă Stamford râzând; aţi putea publica inventarul lor sub titlul „Noua istorie judiciară a crimelor de altă dată”.

— Ar putea fi interesant, murmură Sherlock Holmes apăsându-şi un mic pansament pe locul unde-şi tăiase degetul, apoi ne arătă mâna zâmbind: sunt nevoit să fiu prudent, spuse el, umblu cu atâtea otrăvuri... Văzui atunci că braţul îi era acoperit cu multe alte bucăţele de mătase toate arse de puterea acidului.

— Asta nu e tot, interveni Stamford aşezându-se pe un taburet şi împingându-mi şi mie unul cu piciorul, noi am venit aici pentru afaceri serioase. Prietenul meu, pe care-l vezi aici de faţă, se află în căutarea unui adăpost şi, pentru că te-am auzit plângându-te că nu găseşti pe cineva cu care să poţi locui, m-am gândit să vă fac cunoştinţă.

Sherlock Holmes păru încântat la ideea de a-şi împărţi casa cu mine. „Am în vedere un apartament, spuse el, pe Baker Street şi cred că ni s-ar potrivi de minune. Sper că nu vă supără mirosul puternic de tutun?

— Nu fumez decât ţigări tari, i-am răspuns.

— Atunci e bine. Vă previn însă că am aproape mereu la mine tot felul de substanţe chimice cu care fac experienţe; aceasta vă supără?

— În nici un caz.

— Staţi puţin să încerc să-mi mai rememorez câteva dintre viciile „deranjante”! A, da! Sunt din când în când foarte prost dispus – două sau trei zile nu scot o vorbă. Asta nu trebuie să vă facă să credeţi că fac mofturi sau că am ceva cu dumneavoastră. Este necesar să mă lăsaţi în pace şi astfel îmi revin la normal foarte repede. Dumneavoastră ce aveţi de mărturisit? Cred că doi oameni trebuie să-şi cunoască foarte bine defectele înainte de a începe să „convieţuiască”.

Acest interogatoriu m-a făcut să zâmbesc.

— Am un căţel, i-am spus. Apoi, vedeţi, nervii mei au fost atât de încercaţi în ultima vreme încât nu suport zgomotele şi scandalurile. În fine, mă trezesc la cele mai ciudate ore pentru că sunt extrem de leneş. Mai am şi alte defecte atunci când mă simt în apele mele dar, pentru moment, aceasta este situaţia.

— Prin zgomot înţelegeţi şi vioara? întrebă Holmes cu îngrijorare.

— Aceasta depinde de interpret, i-am răspuns – să asculţi sunetul viorii este o binecuvântare a cerului – iar dacă solistul scârţâie...

— Perfect, perfect, strigă el vesel; în cazul acesta afacerea mi se pare încheiată, evident cu condiţia ca apartamentul să vă placă.

— Când îl putem vizita?

— Veniţi să mă luaţi mâine la prânz, vom merge împreună să-l vizităm.

— De acord, îi spusei strângându-i mâna. Pe mâine fix la amiază.

L-am părăsit, lăsându-l să-şi continue experienţele chimice şi ne-am reluat drumul, Stamford şi cu mine – către hotel.

— Apropo, am spus deodată, oprindu-mă în drum şi adresându-mă tovarăşului meu: cum naiba a ştiut că vin din Afganistan?

Stamford surâse cu un aer enigmatic:

— Este una din ciudăţeniile lui; foarte multă lume se întreabă cum de reuşeşte el să descopere, primul, lucrurile cele mai ascunse.

— Oh! Avem de-a face cu mistere, strigai eu frecându-mi mâinile, asta devine palpitant. Îţi sunt foarte recunoscător de a-mi fi prezentat un astfel de personaj. Adevărata manieră de a studia comportamentul uman se realizează prin cunoaşterea celor mai felurite individualităţi.

— Atunci studiaz-o pe asta, răspunse Stamford luându-şi rămas bun. Te avertizez însă că intri într-o afacere foarte greu de descifrat şi aş paria că omul nostru va şti curând mult mai multe despre tine decât vei putea afla tu în ceea ce îl priveşte. Dar, la revedere.

— Salut, i-am răspuns continuându-mi drumul, profund intrigat de noua mea cunoştinţă.

CAPITOLUL II
ÎN CARE SE VEDE CĂ DEDUCŢIILE POT DEVENI O ADEVĂRATĂ ŞTIINŢĂ

A doua zi, întâlnindu-ne după cum fusese înţelegerea, am plecat, Sherlock Holmes şi cu mine, către numărul 221 din Baker Street pentru a vizita apartamentul ce-mi fusese oferit. Era compus din două dormitoare confortabile, un salon spaţios cu mobilier elegant, luminat de două ferestre mari. Ambianţa era agreabilă, iar preţul convenabil de vreme ce urma să împărţim cheltuielile; astfel că afacerea a fost încheiată pe loc. Pentru că puteam intra imediat în spaţiu, chiar în acea seară mi-am adus toate lucrurile în noua noastră locuinţă. A doua zi dimineaţă a apărut şi Holmes cu o mulţime de valijoare şi cufere. Ne-au trebuit două, chiar trei zile pentru a ne despacheta bibelourile şi a le aşeza în cele mai potrivite locuri. Odată terminate aranjamentele preliminare, am început să ne simţim ca acasă şi să ne obişnuim cu noul domiciliu. Holmes nu era deloc un om dificil. Calm, ordonat, se culca arareori după orele zece. Dimineaţa când mă trezeam – era de mult plecat. Câteodată îşi petrecea toată ziua în laboratorul de chimie sau în sala de disecţii. Alteori făcea plimbări lungi în special prin zonele mizere ale oraşului. Nimic nu-ţi oferea vreo idee asupra activităţii lui, dar, din timp în timp, reacţiile se produceau şi omul rămânea zile întregi întins pe canapeaua din salon fără a scoate un sunet sau a mişca măcar braţul. În acele momente, ochii lui căpătau o expresie atât de visătoare, de pierdută încât s-ar fi putut crede că foloseşte droguri – dacă sobrietatea lui exemplară şi morală perfectă a vieţii sale nu mi-ar fi demonstrat stupiditatea unei astfel de supoziţii.

Săptămânile treceau una după alta şi curiozitatea mea – în ceea ce priveşte scopul existenţei lui – căpăta proporţii. Aspectul său exterior impresiona de la prima privire. Era deşirat, depăşea cinci picioare şi jumătate înălţime, slăbiciunea făcându-l să pară şi mai înalt; ochii vii şi pătrunzători, cu excepţia perioadelor de toropeală de care am vorbit, nasul subţire, încovoiat ca al păsărilor de pradă, dădeau figurii sale o

expresie fermă asociată cu un simţ al pătrunderii lesne de observat. Forma pătrată şi proeminenţa bărbiei demonstrau o putere a voinţei puţin obişnuită. Mâinile, mereu acoperite cu pete de cerneală şi arsuri produse de acizii chimici aveau o agilitate extraordinară pe care nu odată am sesizat-o urmărindu-l în manevrarea delicatelor instrumente de fizică.

Deşi pot fi acuzat pentru curiozitatea mea demnă de aceea a unei bătrâne portărese, mărturisesc că acest om mă intriga teribil şi că am încercat de zeci de ori să pătrund în misterul de care părea că doreşte să se învăluie. Înainte de a fi judecat prea sever, aş dori să se ţină seama de viaţa mea căreia îi lipsea atât de mult un scop al existenţei. Sănătatea nu-mi permitea să ies decât pe un timp frumos, nu aveam nici măcar un prieten cu care să pot petrece măcar câteva momente rupând astfel monotonia unei vieţi care începuse să mă apese greu. Astfel că mi-am dedicat cea mai mare parte a timpului încercării de a descifra misterul ce-l însoţea veşnic pe vecinul meu.

Cu certitudine – nu studia medicina. El însuşi mi-a confirmat-o la o întrebare de a mea. Lecturile lui nu erau destinate dobândirii erudiţiei sau aprofundării unui anume domeniu al ştiinţei. Şi totuşi, zelul aparte pentru unele cercetări era evident; cunoştinţele lui, depăşind limitele obişnuite erau atât de vaste, de profunde încât nu odată – prin remarci sau comentarii asupra unui lucru sau al altuia, îmi provoca o adevărată stupefacţie.

Sigur, mă gândeam, nici un om nu este capabil să lucreze atât de mult, să dobândească cunoştinţe atât de precise dacă nu şi-a propus un scop foarte bine definit. Toţi cei care citesc mult fără să urmărească ceva prin aceasta, ajung rareori să poată stăpâni ceea ce au învăţat. Nimeni n-ar accepta să-şi aglomereze creierul cu o sumedenie de date care mai de care mai disparate, fără a avea un motiv extrem de temeinic!

Pe lângă toate acestea, ignoranţa lui în unele domenii era la fel de remarcabilă ca şi ştiinţa sa în altele. În literatura contemporană, în filozofie şi politică era nul sau aproape. Îmi amintesc că, citindu-l într-o zi pe Thomas Carlyle în faţa sa, am fost întrebat cu naivitate ce nume am pronunţat şi cine este acest personaj. Dar momentul în care surpriza mea a ajuns la paroxism a fost cel în care am descoperit – din întâmplare – că ignora total teoria lui Copernic şi că nu ştia nici măcar explicaţia

sistemului solar! În plin secol 19, un ins civilizat necunoscând că pământul se roteşte în jurul soarelui, aceasta mi s-a părut atât de extraordinar încât în prima clipă nu am putut crede.

— Păreţi uimit, îmi spuse el zâmbind în faţa figurii mele stupefiate. Dar fiţi liniştit, acum că o ştiu mă voi strădui să uit.

— Să uitaţi!

— Veţi înţelege imediat. În copilărie, creierul omenesc este asemeni unui depozit gol, fiecare urmând a-l umple după cum crede de cuviinţă. E vorba de un imbecil? El va acumula cele mai felurite cunoştinţe de o manieră care i-ar fi cu adevărat folositoare dacă ar rămâne la uşă fără a mai avea loc înăuntru. Sau, dacă vreţi, ele pătrunzând înăuntru s-ar rătăci printre cele îngrămădite fără nici o noimă – devenind astfel imposibil de folosit la nevoie. În mod contrar, un artizan al industriei, de pildă, acordă cea mai mare atenţie modului în care îşi umple depozitul. El nu va alege decât instrumentele care-i sunt cu adevărat folositoare în munca sa; din ele posedă o mare varietate, iar aranjamentul lor este perfect. Este o greşeală să crezi că adăpostul are pereţi elastici şi că se poate dilata după voie. Credeţi-mă, vine o vreme când pentru fiecare lucru nou pe care-l învеţi – uiţi altul deja ştiut. Este deci foarte important să nu înmagazinezi un bagaj inutil care să-l stânjenească pe cel cu adevărat folositor.

— Dar sistemul solar... începui eu cu intenţia de a protesta.

— Ce naiba poate să-mi facă el – mă întrerupse Holmes cu nerăbdare. Îmi spuneţi că pământul se roteşte în jurul soarelui; să se învârtească şi în jurul lunii dacă aceasta îi face plăcere; în ceea ce mă priveşte, nu-mi pasă de loc, iar pentru treburile mele cu atât mai puţin!

Eram pe punctul de a-l întreba în ce constau treburile lui, dar am înţeles, privindu-l, că o astfel de intenţie ar fi fost pur şi simplu nepotrivită. M-am mulţumit să meditez asupra acestei conversaţii din care am desprins şi unele concluzii. Nu-mi spusese el că îşi refuză orice informaţie care nu era în directă legătură cu scopul său? În consecinţă, cele pe care le avea îi erau de folos. Am trecut astfel în revistă toate subiectele în care mi s-a părut deosebit de priceput şi luând un creion le-am trecut pe hârtie alcătuind o listă exactă.

Nu m-am putut abţine să zâmbesc recitind documentul pe care l-am redactat după cum urmează:

Rezumatul cunoştinţelor lui Sherlock Holmes:

1. Literatură – cunoştinţe nule
2. Filozofie – cunoştinţe nule
3. Astronomie – cunoştinţe nule
4. Politică – cunoştinţe mediocre
5. Botanică – informaţii contradictorii. Foarte documentat în ceea ce priveşte beladona, opiumul, otrăvurile în general; ignorant în horticultură practică.
6. Geologie – cunoştinţe în domenii foarte clar delimitate, identifică la prima vedere deosebirile între terenuri; îmi arată după plimbări petele de pe haine explicându-mi cum culorile şi consistenţa lor îi permit să recunoască din ce cartier al Londrei provin ele.
7. Chimie – cunoştinţe foarte largi.
8. Anatomie – cunoştinţe vaste, acumulate însă fără metodă.
9. Literatura de senzaţie – erudiţie de neimaginat; se pare că ştie toate crimele sau faptele abominabile săvârşite în secolul nostru.
10. Cântă bine la vioară.
11. Priceput în mânuirea spadei, bastonului, practică boxul.
12. Cunoaşte perfect legile engleze.

Odată terminat, rezumatul a ajuns în foc.

„Categoric – mă gândii eu, mai bine renunţi decât să cauţi unde poate duce acest amalgam de cunoştinţe şi activitatea în care ele sunt folositoare.”

Am mai menţionat talentul cu care Holmes cânta la vioară. Aş spune că el era chiar remarcabil. Dar felul în care acest om atât de original şi-l manifesta era la fel de excentric. Era capabil să redea pasaje de o recunoscută dificultate. Mi-a interpretat adeseori Mendelssohn-Bartholdy şi tot felul de melodii celebre. În singurătate însă, rareori cânta muzică cunoscută. Aşezat pe fotoliul său, începea să plimbe arcuşul pe corzi obţinând ori o melopee dulce şi melancolică ori cântece vesele într-o derulare absolut fantastică. Era pentru el modul de a-şi răspunde gândurilor intime; această muzică avea oare darul de a-i stimula facultăţile intelectuale sau se năştea pur şi simplu dintr-un capriciu al clipei? Nu mi-am putut răspunde niciodată.

Eram îndreptăţit să mă revolt împotriva acestor solo-uri exasperante dacă nu şi-ar fi încheiat întotdeauna serile de

muzică interpretând piesele mele preferate, dorind parcă să mă recompenseze pentru încercările la care fusese supusă răbdarea mea.

În prima săptămână n-am primit nici o vizită şi eram gata să cred că vecinul meu era tot atât de lipsit de prieteni ca şi mine. Urma însă să constat că avea o sumedenie de relaţii în cele mai diferite clase ale societăţii. Am remarcat, printre alţii, un omuleţ viclean cu ochii negri şi ageri, al cărui cap livid semăna cu acela al unui şobolan; a venit de vreo trei-patru ori la rând într-o săptămână, fiindu-mi prezentat sub numele de M. Lestrade. Apoi, într-o dimineaţă, o tânără foarte elegantă a discutat cu Holmes mai mult de o oră. În după-amiaza aceleiaşi zile a fost rândul unui bătrân cu părul cărunt, tipul negustorului evreu, care părea cuprins de o extraordinară surescitare. Aproape imediat am văzut intrând o bătrână în papuci. Altădată, a fost un bătrân domn cu părul alb şi aer respectabil, apoi un funcţionar al căilor ferate, uşor de recunoscut după uniforma sa de catifea reiată. Ori de câte ori apărea un astfel de personaj ciudat, Holmes mă ruga să-i cedez salonul; mă retrăgeam deci, în camera mea. Îmi prezenta întotdeauna mii de scuze pentru deranj, dar „am nevoie, spunea el, de această cameră în chip de cabinet de afaceri; aceşti oameni sunt clienţii mei.” Aş fi putut profita pentru a-l întreba de ce este vorba, dar mă stânjenea ideea de a-l obliga la confidenţe. Dobândisem de altfel impresia că avea motive temeinice pentru a nu mă amesteca în afacerile lui, dar iată că a avut grijă să mi-o infirme, abordând el însuşi subiectul care mă intriga atât de mult.

Era în 4 martie – am motive serioase să fi reţinut cu atâta precizie data – când, trezindu-mă ceva mai devreme decât obişnuiam, mă întâlnii cu Holmes în salon în timp ce-şi termină micul dejun. Proprietarul nostru era atât de bine informat asupra tabietului nostru, încât breakfast-ul meu nici nu era încă preparat.

Cu acea nerăbdare proprie naturii umane am scuturat puternic clopoţelul ordonând cameristei să mă servească cât mai repede. Zărind pe masă o revistă, am început să o răsfoiesc în timp ce tovarăşul meu îşi devora în linişte tartinele. Un semn ce marca unul dintre articole mi-a atras atenţia şi, firesc, cu el am început lectura.

Titlul, „Cartea vieţii”, mi s-a părut cam pretenţios. Autorul dorea să demonstreze avantajele pe care un fin observator le putea obţine trecând prin sită, cu maximă atenţie, evenimentele cotidiene. Fapt care mi s-a părut de la început un amestec de subtilitate şi nerozie; oricât de strâns ar fi fost raţionamentul, deducţiile păreau trase de păr iar rezultatul ducea către exagerare. Expresia de surpriză surprinsă pe o figură, crisparea unui muşchi, clipitul ochiului, erau suficiente – afirmă autorul – ca să demaşte gândurile cele mai secrete ale unui om. Orice persoană dotată cu simţul observaţiei şi al analizei nu se poate înşela niciodată, iar concluziile sale pot avea precizia matematică a lui Euclid în celebrele sale teoreme. În fine, rezultatele puteau fi atât de spectaculoase încât era posibil să apară în ochii celor care nu erau la curent cu procedeele folosite, ca fenomene ale vrăjitoriei.

„Să i se arate, spunea autorul, unui om înzestrat cu spirit logic, o singură picătură de apă şi el este capabil să deducă existenţa Oceanului Atlantic sau a Cascadei Niagara, fără să fi avut niciodată vreo idee despre existenţa lor. Tot astfel, viaţa fiecăruia nu este altceva decât un lanţ lung din care, dacă poţi cunoaşte un singur inel, reconstituirea întregului devine posibilă. Există o şcoală a deducţiei şi a analizei, ca pentru orice ştiinţă în general. Ele nu pot fi stăpânite decât printr-un studiu serios şi aprofundat şi niciodată viaţa omenească nu va fi atât de lungă pentru a permite unui muritor să atingă, în acest domeniu, perfecţiunea supremă. Din punct de vedere moral, dar nu şi intelectual, subiectul este atât de complex, încât este preferabil de început cu abordarea unor probleme mai simple. Este necesar ca la întâlnirea cu o persoană, dintr-o simplă ochire să se poată afla meseria, profesiunea ei. Acest exerciţiu este necesar şi oricât de copilăresc ar părea, el dezvoltă facultatea observaţiei şi ne învaţă unde şi în ce fel să ne dirijăm privirile. Examinaţi deci: unghiile, manşetele hainelor, pantofii, deformările pantalonilor la genunchi, degetul mare şi arătătorul, expresia feţei, marginile cămăşii şi veţi avea toate informaţiile care să vă permită cunoaşterea persoanei pe care aţi observat-o astfel. Nu pare chiar imposibil ca atâtea elemente adunate să ofere chiar şi celor mai puţin inteligenţi obţinerea unui rezultat destul de clar”.

— Ce încâlceală imposibilă! am strigat aruncând revista pe masă; n-am citit niciodată o asemenea idioţie.

— Ce-aţi păţit? întrebă Holmes.

— Este din cauza acestui articol, am spus arătându-i-l cu lingura şi pregătindu-mă să-mi încep micul dejun. Probabil că l-aţi citit de vreme ce este notat cu creionul. Este ingenios, fără doar şi poate, dar mă enervează teribil. Intuiesc aici teoreticianul trândav care se amuză dezvoltând aceste mici paradoxuri; îl văd tolănit în fotoliul cabinetului său de lucru. Şi ce zice el, practic? Să-l văd pe acest om atât de priceput, adus într-un vagon de clasa a treia al unui tren şi pus să enumere profesiunile tovarăşilor săi de călătorie; aş paria o mie la unu că n-ar fi în stare să se descurce.

— Aţi pierde rămăşagul, rosti Holmes cu calm. Cât despre articolul cu pricina, eu sunt autorul lui.

— Dumneata!

— Eu însumi. Înclinaţiile mele naturale mă conduc spre observaţie şi deducţie. Teoriile pe care le-am expus aici şi care vă par atât de fanteziste sunt cât se poate de practice; atât de practice încât lor le datorez posibilitatea de a-mi câştiga existenţa.

— Cum aşa? am întrebat fără să vreau.

— Am o meserie foarte specială şi cred că sunt singurul din lume care o practică; sunt un consilier al poliţiei, dacă mă pot exprima astfel. Deci: la Londra poliţia este formată dintr-o mulţime de agenţi aparţinând fie guvernului, fie agenţiilor particulare. Când aceşti indivizi se află în încurcătură apelează la mine, iar eu le descurc afacerile. Pentru aceasta ei îmi expun faptele cu toate circumstanţele lor şi, în general, graţie studiilor speciale pe care le-am efectuat asupra crimelor, mă aflu în situaţia de a le putea elucida. Toate crimele au o oarecare asemănare între ele şi dacă ştii amănuntele la – să zicem – o mie dintre ele, este aproape imposibil să nu reuşeşti a o descoperi pe cea de a o mie una. Acest Lestrade, pe care l-aţi văzut aici, este un poliţist bine cunoscut. De curând s-a ocupat de o afacere de falsificare şi aceasta l-a adus aici, la mine.

— Şi celelalte persoane pe care le primiţi?

— Cea mai mare parte îmi este trimisă de agenţiile particulare. Sunt oameni care se află într-o încurcătură oarecare

şi care îmi cer să-i scot din ea. Le ascult micile lor povestiri, ei îmi urmăresc comentariile şi apoi îmi încasez onorariile.

— Deci, fără să părăsiţi măcar odaia, aveţi pretenţia să afirmaţi că vedeţi mai clar decât aceia care studiind faptele la locul unde s-au petrecut, nu le pot lămuri?

— Cam aşa ceva. Apelez la un fel de intuiţie naturală. Din timp în timp, e adevărat, mi se prezintă şi câte un caz mai complicat. Sunt atunci nevoit să merg şi să examinez lucrurile cu proprii mei ochi. Aţi putut observa că am un mare bagaj de cunoştinţe de specialitate; le aplic la soluţionarea acestor probleme şi ele îmi servesc de minune. Metoda deducţiei, pe care am abordat-o în articolul care v-a trezit indignarea, îmi este de mare folos atunci când lucrez eu însumi. Observaţia a devenit pentru mine o a doua natură. Nu aţi fost surprins la prima noastră întâlnire când v-am spus că veniţi din Afganistan?

— Probabil că vi s-a povestit câte ceva.

— Nici vorbă. *Am văzut* că veneaţi de acolo. Datorită unui vechi obicei înlănţuirea ideilor se face atât de repede în creierul meu, încât ajung la concluzii aproape fără a mai trece prin toate inelele şirului. Haideţi să luăm de exemplu maniera în care am procedat în cazul dumneavoastră. Iată, mi-am spus, un domn care are aerul unui doctor sau al unui militar. Vine dintr-o ţară tropicală pentru ca figura îi este bronzată, culoarea fiind dobândită, de vreme ce încheieturile mâinilor sunt albe. A îndurat lipsuri mari, a fost bolnav după cum se citeşte pe figură. Mai mult, are o rană la braţul stâng pentru că mâna îi e ţeapănă. Care este ţara în care un medic militar englez putea să fie pradă unor astfel de suferinţe şi să fie rănit la mână? Era clar că doar în Afganistan. Aceasta înlănţuire a gândului n-a durat decât o secundă; de aceea v-am spus că veniţi din Afganistan – fapt care v-a surprins din câte mi-am dat seama.

— Datorită explicaţiilor dumneavoastră, lucrul acesta mi se pare foarte simplu, spusei surâzând. Îmi amintiţi de Dupin al lui Edgar Allan Poe. Dar credeam că astfel de persoane există doar în romane.

Sherlock Holmes se ridică şi îşi aprinse pipa.

— Credeţi fără îndoială că-mi faceţi un compliment comparându-mă cu Dupin. Ei bine, după părerea mea, Dupin este un om foarte obişnuit. Singurul lui truc era de a afla gândurile interlocutorilor, surprinzându-i după un sfert de oră

de tăcere printr-o remarcă bine plasată. Metoda este însă destul de superficială şi împotriva ei te poţi apăra foarte uşor. El avea o înclinaţie către analiză, dar de aici la fenomenul în care Poe a vrut să-l transforme e o cale lungă!

— Aţi citit lucrările lui Gaboriau? l-am întrebat. Lecoq întruchipează, oare, pentru dumneavoastră, tipul poliţistului perfect?

Sherlock Holmes se strâmbă ironic:

— Lecoq era un tip vulgar, spuse el. Nu avea decât o singură calitate: era energic. Cartea asta pur şi simplu m-a îmbolnăvit. Era vorba, parcă, de identificarea unui prizonier necunoscut? Aş fi rezolvat-o în douăzeci şi patru de ore. Lui Lecoq i-au trebuit şase luni. Cartea asta ar fi trebuit să fie oferită agenţilor drept pildă pentru cele pe care nu trebuie să le facă.

Am fost şocat să asist la demolarea celor doi tipi pe care îi admiram. Astfel că, ridicându-mă, am mers la fereastră şi am început să privesc strada, foarte animată la ora aceea.

„Băiatul ăsta, m-am gândit, poate să fie foarte abil dar, în orice caz este plin de el însuşi.”

— Hei, l-am auzit spunând cu tristeţe; în zilele noastre nu mai sunt crime, nu mai sunt criminali. Ce ne mai serveşte în meseria noastră un creier perfect organizat? Simt că am în mine tot ceea ce trebuie pentru a-mi face numele celebru; nu există un om şi nu a existat niciodată unul care să fi dobândit atâtea cunoştinţe speciale dublate de o atât de puternică înzestrare naturală în scopul unic de a declara război crimei. La ce mai servesc toate acestea? Nu mai sunt crime şi, chiar dacă mai apar câteva, sunt atât de neîndemânatic făcute încât şi cel din urmă agent de la Scotland Yard este capabil să le descopere.”

Sâcâit de atâta îngâmfare am încercat să schimb subiectul.

— Mă întreb ce-o fi vrând tipul ăla? am spus arătând cu degetul un om care înainta din partea opusă a străzii, examinând cu grijă numerele imobilelor. Era un om puternic, cu umerii largi, îmbrăcat cât se poate de obişnuit. Ducea în mână un plic mare albastru şi avea evident un comision de făcut.

— Vorbiţi de ofiţerul acela de marină în retragere? întrebă Sherlock Holmes.

„Să-l ia naiba cu vanitatea lui cu tot, îmi spusei în sinea mea, ştie că nu-i pot verifica presupunerile.”

Abia mi-am formulat gândul când omul în chestiune, observând numărul de pe casa noastră, traversă iute strada. Se auzi o lovitură puternică la uşa de la intrare, o voce puternică de bas spuse câteva cuvinte, apoi paşi grei răsunară pe scări.

— Pentru Dl. Sherlock Holmes! a spus individul intrând în cameră şi întinzându-i prietenului meu scrisoarea pe care o ducea cu el.

Era o excelentă ocazie pentru a stăvili puţin flecăreala prietenului meu.

— Spune-mi, prietene – zisei eu cu cea mai amabilă voce – pot să te întreb cu ce te ocupi?

— Comisionar, îmi răspunse el repede, aceasta pentru că uniforma mea este la reparat.

— Dar mai înainte, am reluat privind maliţios către Holmes, ce eraţi?

— Sergent în infanteria marinei regale. Nu aveţi răspuns la scrisoare? Bună seara domnilor.

Îşi pocni tocurile unul de altul cu zgomot, îşi duse mâna la frunte în chip de salut, apoi plecă.

CAPITOLUL III
MISTERUL DIN GRĂDINA LAURISTON

Trebuie să mărturisesc că această neaşteptată confirmare a teoriilor prietenului meu mi-a făcut o puternică impresie iar consideraţia pe care o aveam deja pentru capacitatea sa de analiză crescu apreciabil. Totuşi nu cumva afacerea era aranjată mai dinainte cu singurul scop de a mă ului? Mă tot întrebam, nereuşind să înţeleg care ar fi fost interesul său faţă de mine. Am început să-l observ; tocmai terminase lectura scrisorii dar ochii săi începeau să capete expresia pierdută care îmi anunţa că gândurile lui plecaseră departe.

— Cum aţi reuşit să ghiciţi atât de corect? l-am întrebat.

— Să ghicesc, ce anume? îmi răspunse el destul de brutal.

— Că acel om era subofiţer de marină.

— N-am timp de prostii acum, bombăni el; reluă însă cu un surâs: Iertare pentru grosolănia mea, dar mi-aţi întrerupt firul gândurilor. În fine, poate că e mai bine aşa. Şi chiar n-aţi văzut că omul era subofiţer de marină?

— Nu, categoric.

— A fost mai uşor să ghicesc decât să vă explic raţionamentul. Dacă ar trebui să demonstraţi că doi ori doi fac patru, v-ar fi uşor? Şi totuşi este un fapt de care sunteţi absolut sigur. Dar, ca să revenim la omul în cauză – am avut timp să observ în timp ce el traversa strada o ancoră mare tatuată pe braţul său. Un prim indiciu care-mi sugera marea. Ţinuta militărească şi tunsoarea, apoi aerul propriei importanţe ce demonstrează obişnuinţa de a comanda; maniera în care îşi ţinea capul, felul în care bastonul lovea pământul, nu le-aţi observat? Faptul că nu era prea tânăr m-a făcut să conchid: ajunsese deja subofiţer.

— Extraordinar! am strigat.

— Foarte simplu – răspunse modest Holmes, dar am văzut pe figura lui mulţumirea provocată de maniera mea spontană de a-mi exprima admiraţia. Spuneam mai înainte, reluă el, că nu mai există criminali, ei bine, m-am înşelat. Citiţi aici! Şi îmi întinse scrisoarea adusă de comisionar.

— Cum e posibil? am strigat după ce o parcursesem în grabă, dar este absolut oribil!

— Da, se pare că ieşim puţin din cele obişnuite, remarcă el cu calm. Aţi fi atât de amabil să-mi recitiţi scrisoarea cu voce tare?

Iată ce conţinea ea:

„Dragă Domnule Sherlock Holmes,

Mă voi referi la scandalul de astă noapte din grădina Lauriston, imobilul cu nr. 3 în apropiere de Brixton Road. Garda de noapte a observat către orele două dimineaţa o lumină care părea că vine din casă. Cum ea era nelocuită, faptul i s-a părut ciudat agentului, care porni imediat în direcţia aceea. Poarta era deschisă; în prima cameră, nemobilată, zăcea cadavrul unui om care părea să fi avut o condiţie socială ridicată; exista în buzunarul său o carte de vizită cu numele Enoch J. Drebber, Cleveland, Ohio, U.S.A. Nu jaful fusese mobilul crimei şi până acum este încă imposibil de spus care a fost cauza ce a determinat omorul. În cameră pot fi observate pete de sânge, dar corpul nu prezintă urme de lovituri. Cum a ajuns acel om într-o casă nelocuită? Aici începe misterul; toată această afacere este de la un capăt la altul o enigmă.

Dacă doriţi să mergeţi acolo – indiferent la ce oră înaintea amiezii – mă puteţi găsi. Am lăsat totul neatins dorind să vă aflu intenţiile. În cazul în care nu veţi putea veni vă voi oferi toate amănuntele şi mă voi considera fericit dacă veţi avea bunăvoinţa de a-mi transmite hotărârea dvs.

Cu stimă,

Tobias Gregson”

— Gregson este unul dintre cei mai subtili copoi ai Scotland Yardului, spuse prietenul meu. Lestrade şi cu el formează elita acestui contingent atât de puţin recomandabil. Sunt amândoi pasionaţi, energici, dar din nefericire sunt prea influenţabili. Mai mult, cei doi sunt la cuţite, invidioşi unul pe celălalt ca două frumuseţi la modă. Vom avea scene amuzante în această afacere dacă se vor ocupa amândoi de ea.

Eram uimit de calmul cu care vorbea Holmes.

— Dar nu este nici un moment de pierdut – am strigat – vreţi să vă caut o trăsură?

— Încă nu ştiu dacă mă voi deranja. Sunt cel mai înrăit leneş care a existat vreodată. Cu toate acestea, câteodată, în compensaţie, pot fi foarte activ.

— Totuşi, iată, se pare că aceasta este ocazia pe care v-o doreaţi atât de mult.

— Da, dragul meu prieten. Dar ce-ar putea ea să-mi aducă? Să presupunem că voi dezlega misterul; puteţi fi sigur că Gregson, Lestrade şi compania vor fi cei cu beneficiul. Iată ce înseamnă să te afli în afară funcţiilor oficiale.

— Dar aproape că vi se imploră ajutorul.

— Da; Gregson ştie că sunt mai şiret decât el şi că merge la sigur cu mine. Dar mai degrabă şi-ar tăia limba decât s-o recunoască în faţa altora. În orice caz, putem merge să vedem despre ce este vorba; nu vom acţiona decât după bunul meu plac şi poate că voi avea ocazia să râd de toţi aceşti papiţoi. La drum deci.

Spunând aceasta se repezi să-şi îmbrace pardesiul fără vreun semn de lene. Însemna deci că perioada activă tocmai începea.

— Haideţi, repede, luaţi-vă pălăria, îmi spuse el.

— Vreţi să vă însoţesc?

— Desigur, dacă nu aveţi altceva mai bun de făcut.

Un minut mai târziu, instalaţi într-o birjă rulam cu toată viteza posibilă spre Brixton Road. Dimineaţa era cenuşie şi rece, cerul acoperit de nori, o pâclă întunecată coborâse până la acoperişurile caselor. Holmes era într-o dispoziţie extraordinară şi vorbea fără încetare despre viorile Cremonei, despre calităţile fantastice ale instrumentelor Stradivarius şi Amati. În ceea ce mă priveşte, păstram tăcerea; vremea mohorâtă, afacerea sinistră în care ne angajaserăm mă impresionau neplăcut.

— Nu prea reflectaţi asupra celor pe care le veţi avea de făcut, am spus eu la un moment dat, întrerupând dizertaţia muzicală a tovarăşului meu.

— Nu am încă nici un indiciu precis, răspunse el; este o mare greşeală să-ţi construieşti o teorie înainte de a fi adunat toate cele necesare; astfel poţi ajunge un raţionament greşit.

— Nu mai aveţi mult de aşteptat, am spus, privind afară; iată-ne în Brixton Road şi dacă nu mă înşel aceea este casa cu pricina.

— Aveţi dreptate. Birjar opreşte! strigă el.

Ne aflam la vreo sută de metri de capătul excursiei noastre dar Holmes a insistat să ne oprim pentru a parcurge apoi, pe jos, distanţa rămasă.

Casa cu nr. 3 avea un aspect impresionant şi sumbru; făcea parte dintr-un grup de patru imobile mai retrase faţă de stradă; primele două erau locuite, celelalte două nu. Ele prezentau trei rânduri de ferestre goale, cu aspect lugubru; ici-colo câte un geam pe care era înscris anunţul de închiriere dădea impresia unui ochi acoperit cu albeaţă. O grădină mică despărţea casele de stradă; pentru moment, pământul îmbibat de ploaia care nu contenise să cadă toată noaptea avea aspectul unei mlaştini scârboase. Pe timp frumos, accesul se putea face pe o alee centrală, acum abia ghicită, mărginită de câţiva copaci rari. Un zid de cărămidă înalt cam de un metru se termina cu un fel de streaşină din lemn.

În momentul sosirii noastre, un agent de poliţie se sprijinea de acest zid, iar câţiva vagabonzi şi cerşetori îşi întindeau gâturile holbându-şi ochii către interiorul grădinii în speranţa de a afla ceva despre drama ce se petrecuse între zidurile clădirii.

Îmi imaginam că Holmes nu va pierde nici un minut pentru a ajunge cât mai repede în casă, dar spre marea mea uimire maniera lui de acţiune a fost cu totul alta.

Cu un aer de o perfectă nepăsare, pe care, date fiind circumstanţele, nu m-am putut opri să-l calific drept afectare, a început să se plimbe pe trotuar, aruncând priviri întâmplătoare când în jos, când spre casele învecinate. Odată terminată această investigaţie, se îndreptă încet către aleea principală având grijă să urmeze bordura de gazon. Ochii săi erau aţintiţi către pământ. S-a oprit de doua ori, l-am văzut schiţând un surâs, apoi o exclamaţie de satisfacţie îi scăpă de pe buze. Pe solul umed se zăreau numeroase urme de paşi, dar gândindu-mă la numeroasele drumuri ale poliţiştilor nu reuşeam să înţeleg ce spera Holmes să mai recunoască printre paşii aceia. Cu toate acestea, cunoscându-i promptitudinea şi eficienţa perceperii celor mai mărunte detalii, simţeam că va descoperi o groază de lucruri interesante acolo unde – în ceea ce mă priveşte – n-aş fi observat nimic. În momentul în care am ajuns la uşa casei am văzut un om solid, cu faţa palidă, blond, cu un carneţel în mână, venind în întâmpinarea noastră. El strânse cu putere mâna prietenului meu spunând:

— E foarte amabil din partea dumneavoastră că aţi venit. Am lăsat totul aşa cum era.

— Mai puţin aici, zise Holmes, arătând cu degetul aleea; şi o turmă de vite dacă-ar fi trecut pe acolo nu ar fi lăsat atâtea urme. Sper totuşi, Gregson, că ai o ipoteză proprie.

— Am avut atâtea de făcut în casă... răspunse evaziv poliţistul, dar colegul meu Domnul Lestrade este aici şi m-am bazat pe el în ceea ce priveşte grădina.

Holmes mă privi cu o sclipire răutăcioasă în ochi.

— Cu doi oameni ca dumneata şi Lestrade nu-mi rămân prea multe lucruri de făcut.

Gregson îşi frecă mâinile satisfăcut:

— Cred într-adevăr că am făcut tot ceea ce trebuia; totuşi este un caz curios şi cum vă cunosc preferinţa pentru tot ceea ce este neobişnuit...

— N-aţi venit aici cu trăsura, nu? îl întrerupse Holmes.

— Nu, domnule!

— Dar Lestrade?

— Nici el.

— În cazul acesta, hai să vedem camera.

Şi cu această observaţie ce părea fără sens intră în casă urmat de Gregson pe a cărui faţă se citea nedumerirea. Un hol mic, a cărui podea era acoperită de praf ducea la bucătărie. Două uşi, într-o parte şi în cealaltă a sa, dădeau una în sufragerie – locul dramei – cealaltă, nedeschisă de multă vreme, probabil în vreo cameră. Holmes intră; l-am urmat cu acel sentiment neplăcut pe care îl ai întotdeauna în prezenţa unui mort.

Era o cameră mare, pătrată; lipsa totală a mobilei o făcea parcă şi mai mare. O hârtie ordinară servea drept tapet încăperii; se vedeau multe pete de igrasie; din loc în loc fâşii mari din tapet desprinse de pe pereţi atârnau jalnic lăsând descoperit cimentul acoperit cu mucegai. În faţa porţii, pe colţul unei sobe placată cu carouri mari de piatră ce imitau marmora, se vedeau resturile unei lumânări de ceară roşie, pe jumătate consumată. Geamurile singurei ferestre erau atât de murdare încât abia lăsau să treacă lumina zilei, dând un aspect sumbru întregii camere, acoperită şi cu un praf gros.

Aceste detalii mi-au revenit în memorie mult mai târziu; pe moment atenţia mea era acaparată de oribilul spectacol pe care

îl prezenta corpul rigid ai cărui ochi larg deschişi ţinteau fix plafonul. Victima, de vreo patruzeci şi patru – patruzeci şi cinci de ani, avea o talie medie, umerii largi, părul negru, murdar şi o barbă scurtă, încâlcită. Omul era îmbrăcat într-o redingotă, cu pantaloni de culoare deschisă; gulerul şi manşetele cămăşii erau de o albeaţă imaculată. O pălărie înaltă nou-nouţă, zăcea pe podea. Braţele îi erau întinse în cruce, mâinile crispate; membrele inferioare erau răsucite ca şi când suferinţele agoniei fuseseră groaznice. Citeam pe figura împietrită o expresie de groază şi ură pe care n-o mai întâlnisem pe o faţă omenească. Aspectul acestui nefericit, fruntea îngustă, nasul turtit, bărbia ascuţită şi mai ales poziţia ciudată a picioarelor contorsionate îl făceau să semene cu o gorilă. Am văzut moartea în tot felul de forme, dar niciodată într-o aparenţă atât de înfricoşătoare ca în acea cameră lugubră, la doi paşi de arterele principale ale Londrei.

Lestrade, cu aerul iscoditor care-i era caracteristic, stătea în spatele uşii; salută scurt la intrarea noastră.

— Această afacere va face senzaţie, domnule, spuse el. Nu sunt de ieri de azi în meserie şi ea depăşeşte tot ceea ce am văzut vreodată.

— Şi nici o urmă! rosti Gregson.

— Nici o urmă! întări Lestrade.

Sherlock Holmes se apropie de cadavru şi, îngenunchind lângă el, îl examină cu cea mai mare atenţie.

— Sunteţi siguri că nu are urme de răni? a întrebat el arătând numeroasele pete de sânge care se vedeau împrejur.

— Absolut siguri! strigară într-un glas cei doi poliţişti.

— Atunci sângele nu poate aparţine decât altuia – probabil asasinul, dacă totuşi a fost un asasinat. Aceasta însă îmi sugerează împrejurările morţii lui Van Jansen la Utrecht în 1834. Îţi aminteşti cazul, Gregson?

— Nu, domnule.

— Ai face bine să-l citeşti; te asigur – nu e nimic nou sub soare – tot ce se petrece, a mai fost.

În timp ce vorbea, degetele lui agile se mişcau rapid, inspectând totul; dar ochii aveau acea expresie vagă de care am mai vorbit. Examenul a fost atât de sumar încât cu greu s-ar fi putut crede că fusese şi minuţios.

La un moment dat, Holmes se aplecă spre buzele mortului, mirosind în dreapta şi în stânga, apoi îşi încheie investigaţia examinând tălpile ghetelor acestuia, o încălţăminte foarte bine făcută.

— Cadavrul n-a fost mişcat? mai întrebă el.

— Nu mai mult decât a fost necesar pentru anchetă.

— Puteţi să-l duceţi la morgă; nu ne mai poate spune nimic acuma.

Gregson chemase deja patru oameni cu o brancardă, şi la semnalul lui, ei veniră înăuntru pentru a lua trupul neînsufleţit. În momentul în care l-au ridicat, un inel se rostogoli pe podea. Lestrade îl privi cu uimire.

— Aici a intrat o femeie, exclamă el, este o verighetă.

Ne-am apropiat pentru a vedea mai bine; nu era nici o îndoială: cerculeţul de aur fusese cândva petrecut pe degetul unei mirese.

— Iată ceva care complică afacerea, murmură Gregson, ca şi cum nu era destul de încurcată şi aşa.

— De unde ştiţi că acest amănunt n-ar putea să o simplifice? observă Holmes. Dar nu vom afla nimic dacă o să mai privim mult la acest inel. Ce aţi găsit în buzunare?

— Totul este aici, spuse Gregson arătând grămada de obiecte aşezate pe una din trepte: un ceas de aur nr. 97-163 de la firma Barraud din Londra, un lanţ de aur marca *Albert,* mare şi foarte greu, un inel de aur cu înscrieri masonice, un ac de aur reprezentând capul unui buldog cu ochii din rubine; un portvizit din piele de Rusia plin cu cărţi de vizită pe numele Ehoch J. Drebber, din Cleveland, el având corespondent în iniţialele E.J.D. brodate pe lenjerie. Nu există un portmoneu, dar s-au găsit bani în buzunare: 7 lire şi 13 şilingi; o colecţie de buzunar a Decameronului lui Boccaccio, având pe prima pagină numele lui Stangerson Joseph; două scrisori, una pe numele E.J. Drebber, alta adresată lui Joseph Stangerson.

— Ce adresă au scrisorile?

— Banca americană, Ştrand, Post restant. Amândouă provin de la Compania Navală Guion şi conţin date despre plecarea vapoarelor din Liverpool. Este foarte clar că acest nefericit se pregătea să se reîntoarcă la New York.

— Aţi făcut vreo anchetă asupra lui Stangerson?

— Am început prin a da anunţuri în toate ziarele şi mi-am plasat oameni în toate băncile americane, zise Gregson; dar nu am încă nici o veste.

— S-a telegrafiat la Cleveland?

— Chiar în această dimineaţă.

— Cum a fost redactată cererea de informaţii?

— Am înfăţişat pur şi simplu faptele şi am menţionat că vom fi recunoscători pentru orice informaţii care ne-ar putea fi de folos.

— N-aţi cerut amănunte asupra vreunui punct care vi s-a părut mai important?

— Am solicitat informaţii despre Stangerson.

— Atâta tot? Nu vi se pare că există un pivot pe care se sprijină afacerea?

— Am făcut tot ceea ce trebuia, ripostă Gregson pe un ton acru.

Sherlock Holmes bodogăni ceva printre dinţi; era pe punctul de a-i da o replică lui Gregson, dar, Lestrade, care rămăsese în prima încăpere lăsându-ne să discutăm în anticameră, apăru brusc, frecându-şi mâinile cu un aer triumfător.

— Domnule Gregson, zise el, am făcut o descoperire de mare importanţă şi care ar fi scăpat probabil tuturor dacă n-aş fi avut ideea de a cerceta amănunţit peretele.

Ochii omuleţului străluceau şi el nu-şi putu ascunde satisfacţia de a fi putut servi o lecţie colegului său.

— Veniţi încoace, spuse el intrând foarte aferat în sufragerie.

L-am urmat şi atmosfera din încăperea fatală mi se păru ceva mai destinsă, fără prezenţa înspăimântătoare a cadavrului.

— Acum, priviţi cu atenţie!

Îşi frecă un chibrit de talpă pantofului, ridicându-l apoi pentru a lumina peretele.

— Iată! spuse el triumfător.

Am spus mai înainte că tapetul era dezlipit. Într-un loc, gaura era mai mare, lăsând la vedere tencuiala îngălbenită a peretelui. Pe acea porţiune era scris cu litere mari, roşii, un singur cuvânt:

RACHE

— Ei, domnilor, ce credeţi? strigă poliţistul cu intonaţia unui prezentator de circ. Inscripţia nu fusese observată pentru că se

afla în cel mai întunecos colţ al camerei şi pe care nimeni nu avusese ideea să-l cerceteze. Dar asasinul, bărbat sau femeie, a scris cu propriul său sânge. Dârele se pot vedea în josul peretelui; faptul anulează ideea unei sinucideri. Dar de ce a ales asasinul acel loc? Voi explica imediat. Vedeţi această lumânare aşezată pe cămin? Ea era aprinsă în momentul crimei, luminând foarte bine această parte a camerei care acum este cufundată în întuneric.

— Şi pentru că ai făcut o descoperire atât de importantă, poţi să ne spui şi ce demonstrează ea? întrebă Gregson cu un ton ironic.

— Ce demonstrează? Pur şi simplu că cineva urma să scrie numele de Rachel, fiind însă împiedicat să termine cuvântul. Reţineţi bine ce vă spun. Când misterul va fi dezlegat veţi constata că o femeie cu numele de Rachel era amestecată în afacere. E foarte frumos că râdeţi, domnule Holmes. Sunteţi dumneavoastră priceput şi foarte şiret, dar bătrânul câine de vânătoare va fi cel care va avea ultimul cuvânt de spus.

— Te rog să mă scuzi, zise prietenul meu al cărui hohot de râs nestăpânit îi provocase omuleţului izbucnirea de furie. Ai, categoric, meritul de a fi descoperit primul cuvântul, care aşa cum bine spui, nu putea fi scris decât de cel de-al doilea actor al dramei de azi noapte. Nu am avut încă timp să examinez această încăpere dar, dacă-mi dai voie o s-o fac imediat.

În timp ce vorbea, Holmes scoase din buzunar un metru de măsurat stofă şi o lupă mare, rotundă. Începu apoi să se plimbe încetişor prin cameră, oprindu-se în câte un loc, îngenunchind în altul; la un moment dat s-a întins pe burtă. Această ocupaţie îl absorbise atât de mult încât părea că uitase complet de prezenţa noastră; bolborosind în şoaptă, exclamând, fluierând, scotea tot felul de sunete mirându-se ori pur şi simplu oftând. Vederea lui îmi sugera un câine de vânătoare în căutarea prăzii.

Investigaţiile au durat peste douăzeci de minute; Holmes măsură cu o atenţie deosebită distanţele între două urme absolut invizibile pentru mine. La un moment dat a adunat cu grijă de pe podea, într-un plic, puţin praf. În cele din urmă a examinat cu lupa cuvântul scris pe perete urmărind cu aceeaşi mare atenţie contururile literelor. Apoi, considerând că şi-a încheiat misiunea băgă la loc în buzunar lupa şi metrul.

Gregson şi Lestrade urmăriseră manevrele colegului lor civil cu o făţişă atenţie şi chiar cu puţină îngrijorare. Ei nu realizau încă un fapt care-mi apărea tot mai clar, anume că şi cele mai mici gesturi ale lui Sherlock Holmes aveau un scop foarte bine precizat.

— Care este acum părerea dumneavoastră, domnule? au întrebat ei într-un glas.

— V-aş lipsi de meritul dezlegării acestei enigme dacă v-aş veni acum în ajutor, spuse prietenul meu. Veţi reuşi atât de bine să o lămuriţi încât ar fi păcat ca cineva din afară să se amestece.

Aceste cuvinte ascundeau o mare ironie sub masca celei mai perfecte politeţi.

— Dacă veţi avea amabilitatea să mă ţineţi la curent cu investigaţiile voastre voi fi fericit să vă ofer concursul – desigur în limita posibilităţilor mele – continuă el. În aşteptare aş vrea totuşi să vorbesc cu poliţistul care a descoperit cadavrul. Pot avea numele şi adresa lui?

Lestrade căută în carneţelul său.

— Este John Rance zise el. Nu mai este de serviciu în acest moment, domnule, dar îl veţi găsi în Audley Court Kennington Park Gate, nr. 46.

Holmes notă adresa.

— Veniţi, doctore, vom merge în căutarea acestui om.

Apoi, întorcându-se către cei doi poliţişti:

— Daţi-mi voie să vă spun câteva cuvinte care vă vor ajuta. Ne aflăm în faţa unui asasinat comis de un bărbat. Acest om are înălţimea de 1,80 m şi este matur. Numărul său de la pantofi este mic în comparaţie cu înălţimea. Purta pantofi obişnuiţi, cu vârful pătrat; fuma ţigări *Trichinopoli*. A venit aici împreună cu victima într-o trăsură cu patru roţi trasă de un cal ale cărui potcoave erau uzate – trei dintre ele, spre deosebire de a patra care e nouă. Cred că ucigaşul e roşu la faţă. În fine, unghiile mâinii drepte sunt foarte lungi. Sunt desigur câteva constatări sumare, dar, poate, ele vă vor fi de folos.

Lestrade şi Gregson se priveau năuciţi.

— Dacă acel om a fost asasinat care este cauza morţii sale? întrebă primul.

— Otrava, zise Holmes, şi avu un gest de retragere. Încă un cuvânt Lestrade, mai spuse el întorcându-se din pragul uşii:

Rache este un cuvânt german care înseamnă răzbunare; nu pierde deci timpul în căutarea unei Domnişoare Rachel.

După această ultimă săgeată, ieşi pe uşă urmărit de privirile perplexe ale celor doi poliţişti.

CAPITOLUL IV
INFORMAŢIILE LUI JOHN RANCE

Era ora 1 în momentul plecării noastre din grădina Lauriston. Sherlock Holmes se opri la telegraful cel mai apropiat şi începu să dicteze o telegramă lungă. Apoi, oprind o birjă, ceru să fie dus la adresa indicată de Lestrade.

— Nimic nu valorează cât informaţiile culese direct de la sursă, zise el; am o părere deja formată asupra acestei afaceri, dar nu trebuie să neglijăm nimica.

— Sunteţi surprinzător, Holmes – îi spusei; speraţi să mă convingeţi că aţi putut într-adevăr constata la concret tot ceea ce aţi spus?

— Este imposibil să mă fi înşelat – veni repede răspunsul. Primul lucru pe care l-am observat la venire a fost urma dublă a roţilor trăsurii care s-a oprit lângă gard. Înainte de ziua precedentă nu mai plouase de foarte multă vreme, aşa că şleaul adânc al roţilor nu avea cum să fie făcut decât în timpul nopţii. Am mai observat şi urmele potcoavelor calului; una dintre ele mai evidentă decât celelalte trei. Ea era deci foarte nouă. Vedeţi, ştiam că o trăsură s-a oprit în faţa casei după începerea ploii şi, potrivit afirmaţiilor lui Gregson, mai ştiam că în timpul dimineţii nu a mai fost văzută alta la faţa locului. Am dedus deci că trăsura sosise în timpul nopţii, iar odată cu ea victima şi asasinul.

— Asta pare logic, am spus, dar cum aţi aflat înălţimea asasinului?

— Iată cum: nouă cazuri din zece, talia unui om este dată de lungimea pasului său. Se face un calcul; dar nu vreau să-ţi aglomerez mintea cu cifre. Este suficient să spun că am măsurat distanţa dintre două urme al paşilor săi. Odată pe solul argilos din grădină, apoi pe podeaua prăfuită a camerei. Am mai avut o posibilitate să-mi verific calculul. Când un om scrie pe un perete o face la înălţimea ochilor săi. Ori, înscrisul pe care l-am văzut se afla exact la 1,80 m de podea. Vedeţi că este un joc de copii.

— Şi vârsta? adăugai eu.

— Dacă un om poate face foarte uşor un pas de 1,20 m este departe de a fi bătrân sau bolnav – aceasta era exact lungimea unei bălţi cu apă peste care a trebuit să treacă în grădină. Se vedeau urme ale unor pantofi mici înconjurând băltoaca în timp ce pantofii cu vârfurile pătrate o trecuseră cu uşurinţă. Nu este nici o taină aici. Aplic doar, faptelor obişnuite, câteva dintre acele reguli de observare şi deducţie pe care le recomandam în articolul meu. Mai este ceva care te nedumereşte?

— Lungimea unghiilor şi ţigara *Trichinopoli*.

— Pe perete s-a scris cu degetul arătător înmuiat în sânge. Lupa m-a ajutat să disting în tencuială uşoare zgârieturi care n-ar fi existat dacă unghiile omului ar fi fost tăiate scurt. Cât priveşte ţigara, am adunat de pe podea câteva urme de scrum. Ele erau negre şi dense şi doar ţigările *Trichinopoli* pot produce aşa ceva. Pot să-ţi spun că am făcut studii speciale asupra scrumului de ţigară şi am scris chiar despre asta o mică broşură. Nu mă laud, dar pot recunoaşte dintr-o privire urmele oricărei ţigări sau trabuc. În astfel de amănunte poliţistul abil se deosebeşte de un Gregson sau Lestrade.

— Aţi mai spus că acel om avea faţa foarte roşie? am adăugat.

— Ei, este doar o presupunere, dar totuşi cred că este foarte exactă. Dar nu mă întrebaţi acum despre asta.

Mi-am trecut mâna peste frunte.

— Totul se amestecă în mintea mea, am spus; pe ce mă gândesc mai mult pe atât totul mi se pare mai încurcat. Cum de-au ajuns cei doi oameni – dacă erau doi – la casa aceea părăsită? Ce s-a întâmplat cu trăsura care i-a adus? Cum putea fi silit unul dintre cei doi să se otrăvească? De unde vine sângele pe care l-am văzut? Care era motivul crimei de vreme ce nu jaful o determinase? Şi peste toate, de ce asasinul scrisese cuvântul acela în limba germană înainte de a pleca? Mărturisesc că îmi este imposibil să leg toate aceste fapte.

Prietenul meu surâse cu un aer înţelegător.

— Ai enumerat, dragă doctore, foarte clar şi precis toate enigmele afacerii – spuse el; mai există şi alte lucruri care rămân deocamdată neclare, deşi am un punct de vedere format asupra faptelor. Cât priveşte descoperirea lui Lestrade, n-a fost decât o încercare pentru a lansa poliţia pe o pistă falsă – făcând-o să creadă că socialismul german şi asociaţiile secrete s-ar găsi

amestecate în afacere. Cuvântul *Rache* nu a fost scris de un neamţ.

A-ul, dacă ai observat, seamănă puţin cu litera din alfabetul german, ori dacă un neamţ veritabil scrie cu majuscule – cum este şi cazul de faţă – va folosi întotdeauna caracterele alfabetului latin; putem deci conchide cu certitudine că scrisul nu aparţine unui german ci unui tip nu tocmai priceput care s-a străduit să dea o notă de veridicitate gestului sau. Este – repet – o capcană în scopul deturnării anchetei. Nu voi spune mai mult pentru că – se ştie – un scamator îşi pierde prestigiul dacă-şi dezvăluie trucurile. Dacă vă voi explica cu exactitate maniera mea de a acţiona veţi ajunge la concluzia că sunt un om foarte obişnuit.

— Aceasta nu se va întâmpla niciodată, strigai eu. Dvs. aţi ridicat meseria de poliţist la nivelul unei ştiinţe exacte.

Cuvintele mele şi mai ales sinceritatea cu care au fost spuse l-au făcut să roşească de plăcere. Remarcasem deja că era tot atât de sensibil la complimentele ce vizau talentul sau ca şi o femeie căreia îi lauzi frumuseţea.

— Mai am ceva să vă spun, zise el. Persoana cu pantofii eleganţi, cât şi cel care purta încălţămintea cu vârfurile pătrate au venit în aceeaşi trăsură; în timp ce mergeau pe alee între ei domnea înţelegerea – probabil mergeau chiar la braţ. Odată intraţi în cameră au început să o parcurgă de la un capăt la altul sau mai degrabă cel cu pantofii fini stătea într-un loc în timp ce însoţitorul său se plimba cu nervozitate. Am citit toate acestea în praful de pe podea şi am mai dedus că omul cu pantofii pătraţi devenea din ce în ce mai nervos. Aceasta, după lungimea paşilor care devenea din ce în ce mai mare. Vorbea în acelaşi timp, iar furia sa creştea de la o secundă la alta ajungând la paroxism. Acesta a fost momentul tragediei. V-am spus acum tot ceea ce ştiu; restul nu este decât probabilitate şi presupunere. În orice caz avem un punct de plecare solid; acum trebuie să ne grăbim căci sper ca în această după amiază să merg la concert pentru a-l asculta pe Norman Neruda.

În timpul acestei conversaţii trăsura noastră traversase câteva străzi lungi şi murdare. În mijlocul celei mai întunecate şi mai triste ne oprirăm.

— Audley Court, spuse birjarul arătând cu biciul o fundătură mărginită de ziduri din cărămidă. Vă aştept aici.

Audley Court nu avea un aspect prea atrăgător. Trecând printr-un pasaj am intrat într-o curte pătrată pavată cu plăci mari de piatră, plină de gunoaie. Am depăşit un grup de copii gălăgioşi. Apoi câteva şiruri de rufe cu o culoare nedefinită, până în faţa porţii cu numărul 46. Numele lui Rance, era scris pe o scândură de lemn. La întrebarea noastră ni s-a răspuns că poliţistul se odihnea şi am fost poftiţi într-un salon mic pentru a-l aştepta. El apăru imediat, destul de nemulţumit că fusese deranjat din somn.

— Mi-am făcut raportul la sediu – zise el.

Holmes scoase din buzunar o piesă de aur cu care începu să se joace neglijent.

— Noi am dori să aflăm întreaga istorie din gura dvs.

— Voi fi foarte bucuros să vă spun tot ceea ce ştiu, răspunse poliţistul, fără a pierde din ochi moneda.

— Spune-ne deci totul, aşa cum s-a întâmplat.

Rance se aşeză pe canapea şi încruntându-şi sprâncenele cu grija de a nu uita nici un amănunt, îşi începu povestea:

— Vă voi spune totul de la A la Z. Serviciul meu a început la ora 10 urmând să se încheie la 6 dimineaţa. Pe la 11 a fost o busculadă în „Coeur d'Argent" dar după aceea totul s-a liniştit. Pe la unu, a început să plouă; m-am întâlnit cu Harry Murcher, camaradul meu din cartierul olandez şi am mers puţin împreună în colţul străzii Henriette. Deodată – să tot fi fost ora două, două şi ceva – m-am gândit că n-ar fi rău să fac o plimbare prin Brixton Road ca să văd ce mai este pe acolo. Locul era pustiu şi îngrozitor de murdar; nu am zărit pe nimeni tot drumul dar m-au depăşit o trăsură sau două. Mergeam încet gândindu-mă cât de bine mi-ar fi prins o înghiţitură de gin, când, deodată, am văzut o lumină la fereastra casei cu pricina. Ştiam că cele două imobile din grădina Lauriston nu erau locuite pentru motivul că proprietarul refuzase să repare conductele după moartea ultimului locatar, bolnav de febră tifoidă. Am rămas deci mirat văzând fereastra luminată şi am simţit pe dată că se petrecea ceva neobişnuit. Când am ajuns la poartă...

— Te-ai oprit, apoi ai revenit la gard, îl întrerupse prietenul meu: de ce?

Rance tresări şi-l privi atent pe Holmes cu un aer nedumerit.

— Chiar aşa s-a întâmplat, domnule; doar diavolul putea să v-o spună. Vedeţi, când am ajuns la uşă, m-am gândit că-n

pustietatea aceea ar fi fost mai bine să mai am pe cineva cu mine. Nu mă tem de ceea ce oamenii mi-ar putea face, dar m-am gândit la sufletul bietului om mort de febră tifoidă care s-ar fi putut să fi revenit pe locurile unde suferise. Această idee mi-a trecut prin minte şi am simţit un fior de groază în tot corpul. De aceea m-am întors la gard în nădejdea de a zări lanterna lui Murcher. Dar strada era complet pustie.

— Nu era nimeni pe stradă?

— Nici o fiinţă omenească, domnule, nici măcar un câine. Atunci mi-am luat inima în dinţi şi am revenit la uşă. În interior totul era liniştit; am intrat în încăperea luminată; pe cămin era o lumânare aprinsă, o lumânare de ceară roşie; atunci am văzut...

— Da, ştiu ce ai văzut. Ai făcut de câteva ori înconjurul camerei, ai îngenunchiat lângă cadavru, apoi ai traversat camera pentru a încerca să deschizi uşă bucătăriei; deodată...

John Rance se ridică dintr-o mişcare cu un aer bănuitor şi totodată înspăimântat:

— Unde eraţi ascuns de ştiţi toate acestea? strigă el. Aveţi perfectă dreptate.

Holmes izbucni în râs.

— Nu e nevoie să mă arestezi pentru această crimă. Eu sunt câinele de vânătoare – nu vânatul. Gregson şi Lestrade pot să ţi-o confirme. Hai, spune mai departe – ce ai făcut în continuare?

Rance se linişti dar îşi păstră aerul îngrijorat.

— Am mers la gard şi am fluierat. Murcher şi un tovarăş al său au venit imediat.

— Strada era pustie în momentul acela?

— Mai mult sau mai puţin.

— Ce vrei să spui?

Poliţistul se strâmbă uşor.

— Am văzut mulţi beţivi, oameni ameţiţi, în viaţa mea, dar niciodată unul aşa de beat ca acela. Se lipise strâns de gard, şi cânta cât îl ţinea gura. Nu se putea ţine pe picioare aşa că nu ne putea fi de nici un folos.

— Cum arăta omul acela? întrebă Holmes.

John Rance păru stânjenit de insistenţa cu care prietenul meu revenea la acel moment atât de străin afacerii.

— Era beat mort. Mai mult ca sigur ca s-ar fi trezit dimineaţa la poliţie dacă am fi avut timp de el.

— Dar faţa lui, hainele, nu le-ai observat? reluă Holmes cu nerăbdare.

— Cred că le-am văzut bine – pentru că a trebuit să-l susţinem, Murcher şi cu mine, fiecare de câte o parte. Era un tip voinic cu faţa roşie, cu...

— Este suficient, îl întrerupse din nou Holmes, ce s-a întâmplat cu el?

— Aveam prea multe de făcut pentru a ne ocupa de el, răspunse poliţistul cu un aer morocănos; aş paria că şi-a găsit până la urmă drumul spre casă.

— Cum era îmbrăcat?

— Avea un pardesiu maro.

— Avea un bici în mână?

— Un bici? Nu.

— Atunci îl lăsase probabil în trăsură, murmură camaradul meu. N-ai văzut cumva sau n-ai auzit o trăsură prin apropiere?

— Nu.

— Iată, pentru dumneata, spuse prietenul meu, oferindu-i moneda de aur; apoi se ridică şi îşi luă pălăria.

— Mi-e teamă, Rance că nu vei ajunge niciodată să promovezi; nu trebuie să-ţi foloseşti capul ca pe un simplu ornament fizic ci să încerci să-l transformi într-un instrument util. Ai fi putut ieri seară să-ţi câştigi galoanele de brigadier. Omul pe care l-ai avut în mâini este cel care are cheia misterului; într-un cuvânt, este cel pe care îl căutăm. Inutil să mai discutăm, te asigur că aşa este. Veniţi, doctore.

Ne-am întors la trăsură, lăsându-l pe poliţist pradă neliniştii şi destul de nelămurit.

— De patru ori idiot! lăsă să-i scape Holmes cu amărăciune, în timp ce mergeam către casă. Să te gândeşti că a avut o asemenea pleaşcă în mâini şi că nu şi-a dat seama!

— Nu prea m-am lămurit cu toate astea, i-am spus. E foarte adevărat că descrierea acelui om corespundea cu portretul pe care l-aţi făcut celui de-al doilea actor al dramei; dar de ce să fi revenit el la locul crimei?

— Dar inelul? Dragul meu, inelul; iată de ce s-a întors. Dacă nu vom avea altă modalitate de a-l prinde ne vom servi de varianta cu inelul, dar îl voi avea, doctore; pariez doi la unu că îl vom descoperi. Şi aceasta v-o datorez dumneavoastră, pentru că singur, probabil că nu m-aş fi deranjat, ratând astfel unul dintre

cele mai interesante studii din câte am întâlnit – un studiu în roşu cum ar spune un pictor... Un roşu frumos, nu? Un fir înmuiat în sângele crimei care se pierde în vâltoarea existenţei umane. Este datoria noastră să-l descâlcim, şi să-l studiem bucăţică cu bucăţică. Acum să mergem la masă, apoi îl voi asculta pe Norman Neruda; maniera lui de a cânta, de a pune arcuşul pe vioară este perfecţiunea însăşi. Care este acea piesă a lui Chopin care sună atât de frumos: Tra-la-la-lira-lira-lira-lira?...

Aruncându-se pe pernele trăsurii, acest virtuoz începu să cânte ca o păsărea în timp ce eu nu mă putui abţine să meditez asupra contrastelor atât de uimitoare pe care le oferă spiritul omenesc.

CAPITOLUL V
ANUNŢUL CARE ADUCE UN VIZITATOR

Emoţiile acelei dimineţi fuseseră prea puternice pentru sănătatea mea şi aşa destul de fragilă. După plecarea lui Holmes la concert m-am întins pe canapea sperând să pot fura câteva ore de somn. A fost însă în zadar, eram prea surescitat de cele întâmplate şi tot felul de idei care de care mai fantastice, presupunerile cele mai fanteziste se îngrămădeau în creierul meu. De câte ori închideam ochii îmi apărea în minte imaginea cadavrului cu capul acela de gorilă, cu membrele crispate. Dacă vreun muritor avusese vreodată înscrise pe figură stigmatele viciului în tot ce aveau ele mai respingător, acela fusese fără îndoială Enoch J. Drebber din Cleveland. Trebuie totuşi să recunosc că indiferent de repulsia pe care o trezeşte o victimă, justiţia trebuie să-şi urmeze cursul iar legea nu poate avea circumstanţe atenuante pentru o crimă atât de oribilă.

Cu cât reflectam mai mult cu atât mă nedumerea siguranţa cu care prietenul meu afirmase că victima fusese otrăvită; îmi aminteam că Holmes se aplecase la buzele cadavrului pentru a mirosi în preajma lor şi eram obsedat că descoperise ceva. Mai mult, dacă nu fusese otravă, ce altceva putuse provoca moartea omului, de vreme ce capul nu prezenta urme de lovituri nici urme de strangulare? Şi de unde veneau dârele de sânge care se vedeau peste tot în cameră? Nu erau semne de luptă; după aparenţe, victima nu avusese o armă cu care să se apere. Totul era un mister şi ştiam bine că nici Holmes nici eu nu vom dormi bine până la dezlegarea lui. În ceea ce îl priveşte – prietenul meu părea atât de liniştit şi de sigur pe cercetările lui încât avea sigur o ipoteză. Dar care să fie oare teoria lui? Iată un lucru care-mi era imposibil de ghicit.

Holmes s-a întors târziu, atât de târziu încât îmi dădui seama că nu numai concertul îl reţinuse până la acea oră. Masa de seară fusese de mult servită.

— A fost extraordinar, spuse el aşezându-se. Îţi aminteşti ce spunea Darwin despre muzică? El afirmă că omul a început mai întâi să scoată sunete armonioase înainte de a fi ajuns să vorbească. Poate de aceea muzica ne impresionează atât de puternic. Purtăm în noi reminiscenţele nedefinite ale acelor timpuri pierdute în bruma trecutului, din acel timp al copilăriei umanităţii.

— Este o concepţie destul de largă, am remarcat.

— Ideile trebuie să fie la fel de vaste ca şi natura, dar ce aveţi? Nu prea păreţi în apele dvs. Oare afacerea din Brixton Road să vă fi tulburat atât de tare?

— Trebuie să mărturisesc că da; ar fi trebuit să fiu mai tare după toate aventurile mele din Afganistan. Mi-am văzut la Maiwand camarazii sfârtecaţi şi acel spectacol oribil nu m-a făcut totuşi să-mi pierd firea.

— Vă înţeleg foarte bine. În acest caz există o enigmă care vă înflăcărează imaginaţia. Ori, acolo unde imaginaţia nu lucrează nu există nici groază. Aţi citit ziarele de seară?

— Nu.

— Ele dau o idee destul de exactă asupra întâmplării fără a menţiona însă inelul care a căzut la pământ în momentul deplasării cadavrului. E mult mai bine că s-a întâmplat aşa.

— De ce?

— Citiţi acest anunţ, zise el. De astăzi de dimineaţă am trimis câte unul la fiecare din ziarele Londrei.

Îmi întinse un jurnal şi am privit la locul indicat. Era primul anunţ la rubrica de obiecte pierdute, redactat în următorul fel: *Astăzi de dimineaţă, în Brixton Road, la jumătatea drumului între cârciuma „Coeur d'Argent" şi Holland Grove, a fost găsită o verighetă de aur. A se adresa D-lui doctor Watson, 221 Baker Street, între orele opt şi nouă seara.*

— Iertaţi-mă că am folosit numele dvs., dar dacă l-aş fi pus pe al meu, unul dintre acei idioţi l-ar fi putut recunoaşte şi s-ar fi amestecat unde nu trebuie.

— Aţi avut dreptate, spusei eu, dar presupunând că cineva se va prezenta, nu am inelul.

— Nu-i nici o problemă, zise el întinzându-mi unul. Acesta vă va servi foarte bine. Este o imitaţie perfectă.

— După dvs., cine va reacţiona la acest anunţ?

— Evident, omul cu pardesiu maro, prietenul nostru cu faţa roşie şi pantofi cu vârful pătrat. Şi chiar dacă nu va veni el, va trimite un complice.

— Nu va crede că este periculos?

— De loc; dacă presupunerile mele sunt exacte şi am toate motivele să o cred, acest om va înfrunta orice pericol pentru a obţine inelul. După mine cred că l-a pierdut fără să-şi dea seama, în momentul în care s-a aplecat asupra cadavrului lui Drebber. Abia după aplecare a constatat lipsa lui şi de aceea s-a aventurat să revină, dar poliţia era deja la locul faptei ca urmare a greşelii lui de a fi lăsat lumânarea aprinsă. Pentru a înlătura bănuielile pe care prezenţa lui le putea naşte, a fost obligat să simuleze beţia. Acum, puneţi-vă o clipă în locul lui: ar putea presupune că a pierdut inelul pe stradă, la ieşirea din casă. Ce va face deci? Va citi toate anunţurile de obiecte pierdute din ziarele de seară. Evident al nostru îi va sări în ochi şi-l va bucura grozav. De ce să bănuiască o capcană? Nu are nici un motiv să creadă că găsirea inelului ar putea avea vreo legătură cu crima. Deci trebuie să vină şi va veni. Îl veţi vedea în mai puţin de o oră.

— Şi?

— Lăsaţi-mă să mă descurc. Aveţi vreo armă?

— Am vechiul meu pistol şi câteva gloanţe.

— Ar fi foarte bine să-l încărcaţi; vom avea de-a face un om care va lupta cu disperare; chiar dacă nu contez pe faptul că îl va surprinde, e bine să ne luăm toate măsurile de precauţie.

Am intrat în camera mea pentru a da curs recomandărilor lui. Revenind, am găsit masa strânsă, iar pe Holmes cufundat în ocupaţia lui preferată: maltrata corzile viorii.

— Acţiunea se precipită, zise el văzându-mă intrând. Am primit răspunsul la telegrama pe care am trimis-o în America. Toate presupunerile mele s-au adeverit.

— Care anume? am întrebat repede.

— Vioara mea are nevoie de corzi noi, spuse el simplu. Puneţi-vă pistolul în buzunar. Când individul va veni aici, vorbiţi-i cât mai firesc şi lăsaţi-mă pe mine să continui. Tot ce vă rog este să nu-l speriaţi fixându-l prea insistent.

— Este aproape opt, am spus privindu-mi ceasul.

— Da, va fi probabil aici în câteva minute. Întredeschideţi puţin uşa... Aşa, bine... Acuma băgaţi cheia pe dinăuntru...

Mulţumesc. Iată o veche publicaţie pe care am găsit-o ieri la un anticar: *De Jure inter gentes* tipărit în latineşte la Liege, în 1642. Capul lui Carol I stătea încă solid pe umerii săi la vremea când acest volum apăruse.

— Cine e editorul?

— Un oarecare Philippe de Croy. Pe prima pagină se poate vedea scris cu o cerneală decolorată: *Ex libris Gulielmi White*; mă tot întreb, cine o fi fost acest White? Vreun magistrat al secolului 17 probabil, scrisul este acela al unui om al legii... Dar, dacă nu mă înşel iată pe omul nostru.

În momentul în care rostea aceste cuvinte, clopoţelul de la intrare fu scuturat cu furie. Sherlock Holmes se ridică încetişor şi îşi întoarse scaunul în direcţia uşii. Am auzit camerista trecând în anticameră apoi trăgând zăvorul.

— Aici locuieşte Doctorul Watson? întrebă o voce clară, puţin cam aspră.

Răspunsul servitoarei nu ajunse la noi, dar uşa se închise şi cineva începu să urce scările. Pasul era nesigur şi ezitant. O expresie de surpriză apăru pe figura tovarăşului meu la auzul acestui zgomot. Sunetul se apropie încet apoi se bătu timid la uşă.

— Intraţi, strigai eu.

La această invitaţie, în locul omului cu aspect brutal pe care-l aşteptam, văzurăm o femeie foarte bătrână, ridată, care intră şchiopătând. Ea păru uimită trezindu-se într-o lumină puternică şi după ce schiţă o reverenţă rămase pe loc clipind din ochii şterşi, scormonindu-şi nervoasă buzunarele. Mi-am aruncat privirea către prietenul meu şi am citit pe faţa lui o asemenea expresie de dezamăgire încât a trebuit să depun mari eforturi pentru a rămâne serios.

Bătrână vrăjitoare scoase în fine ziarul de seară din buzunar şi ne arătă anunţul:

— Iată ce mă aduce bunii mei domni, spuse ea făcând o altă plecăciune: un inel de aur pierdut pe Brixton Road. Trebuie să fie al fiicei mele Sally, măritată de un an cu un chelner de pe unul din vapoarele Uniunii. Nici nu vreau să mă gândesc ce ar face dacă la întoarcere nu va vedea inelul la fiică-mea, pentru că, vedeţi, are mâna foarte grea. Şi asta nu-i nimic în comparaţie cu ce se poate întâmpla dacă e beat. Sally a fost ieri la circ cu...

— Este inelul ei? am întrebat.

— Dumnezeu fie binecuvântat, strigă bătrâna. Cât de fericită va fi Sally diseară. Acesta e inelul.

— Puteţi să-mi daţi adresa dvs.? am întrebat luând un creion.

— 13 Duncan Street, Houndsditch, departe de aici după cum vedeţi.

— Nu mi se pare că Brixton Road e pe drumul către circul Houndsditch, observă Holmes sec.

Bătrâna se întoarse şi-i aruncă o privire ascuţită.

— Domnul m-a întrebat care e adresa mea! spuse ea. Sally locuieşte la nr. 3 în Mayfield Place, Peckham.

— Cum vă cheamă? am întrebat.

— Numele meu este Sawyer; al lui Sally – Dennis. Ea este soţia lui Tom Dennis – un bărbat frumos. Cât este pe mare nu are egal; nu există un chelner mai apreciat ca el pe toate vapoarele companiei. Dar când debarca, între femei şi vânzătorii de vin...

— Iată inelul doamnă Sawyer, i-am spus întrerupând-o la un semn al tovarăşului meu; el aparţine fiicei dumneavoastră şi sunt bucuros că-l pot restitui proprietarei sale legitime.

Bătrâna îl puse în buzunar mormăind printre dinţi tot felul de binecuvântări şi mulţumiri. Apoi am auzit-o coborând scările cu mersul ei nesigur. De abia ieşise pe poartă când Holmes se ridică asemeni unui arc şi se năpusti în camera lui. A revenit apoi în doar câteva secunde înfăşurat într-o pelerină, cu o cravată care-i ascundea pe jumătate faţa.

— O voi urmări, spuse el repede. Trebuie să fie complice şi se va duce la omul nostru. Ajută-mă!

Uşa holului de abia se închisese în urma vizitatoarei noastre când Holmes se afla deja pe scară. Pe geam am zărit-o pe bătrâna târându-se anevoie pe trotuar, în timp ce urmăritorul ei se afla doar la câţiva paşi în spate. „Ori toată teoria lui e greşită – am gândit eu – ori merge direct în inima misterului”. Nu era nevoie să mă forţez pentru a-l aştepta; simţeam că-mi va fi imposibil să dorm înainte de a afla rezultatul acestei aventuri.

Se făcuse de nouă la plecarea lui Holmes. Cum n-aveam nici o idee cât timp va trebui să aştept, m-am aşezat confortabil în fotoliu şi am aprins tacticos o pipă răsfoind apoi *Scene din viaţa de Boemă* a lui Henry Murger. Pendula bătu ora zece când auzii paşii cameristei care se retrăgea la culcare; apoi la unsprezece,

paşii grei ai proprietăresei. În fine, către douăsprezece, cheia lui Holmes se răsuci în broască. De pe figura lui am văzu imediat că nu reuşise; părea şi amuzat şi dezamăgit. În cele din urmă cuprins de veselie a izbucnit în râs şi spuse prăbuşindu-se pe un fotoliu:

— Pentru nimic în lume n-aş fi vrut ca domnii de la Scotland Yard să fi văzut cele care s-au petrecut. Mi-am bătut joc de ei atât de tare, încât mă vor blagoslovi până la sfârşitul zilelor mele. Dar eu, eu pot să râd, pentru că sunt sigur că voi fi întotdeauna cel puţin la nivelul lor.

— Dar, ce s-a întâmplat? am întrebat eu.

— Nici nu-mi vine să povestesc cât am fost de păcălit. Baba a mers câtva timp, apoi a început să şchiopăteze ca şi când avea ceva la picior; s-a oprit şi a strigat după o trăsură care trecea. M-am apropiat ca să pot auzi adresa pe care o va comunica birjarului. Nu era nevoie de precauţii pentru că ea a strigat în gura mare: „Du-mă la nr. 13 pe Duncan Street, Houndsditch”. În acel moment am crezut că ne spusese adevărul şi, văzând-o instalată pe perne, m-am furişat în spatele trăsurii. Este un mic exerciţiu pe care orice poliţist trebuie să-l poată face. Odată plecaţi, am mers fără oprire către adresa indicată. Am sărit din mers, înainte de oprire şi am început să supraveghez strada, plimbându-mă cu un aer absent. Trăsura se opreşte deci; vizitiul coboară, deschide portiera şi aşteaptă, dar nu coboară nimeni. Am văzut pe vizitiu etalând cea mai formidabilă colecţie de înjurături auzită în toată viaţa mea. Clientul dispăruse şi odată cu el şi banii cuveniţi. La nr. 13 locuia un foarte respectabil vânzător de papetărie, Keswick, căruia numele de Sawyer şi Dennis nu-i spuneau nimic.

— Nu o să-mi spuneţi că amărâta aia de femeie care abia se ţinea pe picioare a fost în stare să sară din mers fără ca dumneavoastră sau vizitiul să observaţi?

— La dracu cu bătrâna! răspunse Holmes acru. Personajul nu putea fi decât un bărbat tânăr şi foarte puternic, ca să nu mai spunem că era şi un actor remarcabil. Deghizamentul lui a fost perfecţiunea însăşi. Şi-a dat seama că era filat şi mi-a scăpat printre degete. Aceasta demonstrează că omul pe care-l urmărim nu este singur, aşa cum am crezut până acum şi că are prieteni gata să rişte totul pentru el. Doctore, araţi istovit, du-te la culcare!

Pentru că eram într-adevăr foarte obosit i-am urmat sfatul. L-am lăsat pe Holmes în faţa căminului şi apoi, până noaptea târziu, am auzit gemetele melancolice ale viorii lui, dovada că medita încă asupra ciudatei probleme pe care îşi jurase să o dezlege.

CAPITOLUL VI
ÎN CARE THOMAS GREGSON ARATĂ DE CE ESTE CAPABIL

Jurnalele de a doua zi nu vorbeau decât despre *misterul din Brixton*. Fiecare făcea o amănunţită trecere în revistă a crimei, unele acordându-i chiar spaţiile din prima pagină.

Sherlock şi cu mine le-am citit cu atenţie în timpul micului dejun; prietenul meu părea că se amuză copios. Toate erau de comun acord în a lăuda *străduniile poliţiei.*

— V-am spus că indiferent ce se va întâmpla – spuse Holmes, Lestrade şi Gregson vor avea porţia lor de lauri.

— Depinde de ce turnură ia afacerea.

— Dar de unde! Dacă omul va fi prins, aceasta se va fi petrecut graţie eforturilor lor. Dacă el va scăpa, atunci va fi în ciuda tuturor eforturilor lor. Amândoi merg la sigur. Indiferent ce vor face, vor avea întotdeauna partizani. Un prost găseşte mereu un altul mai prost care să-l admire.

— Dar ce naiba se întâmplă aici? l-am întrerupt eu cu bruscheţe.

Chiar în acel timp, zgomot de paşi, de mobilă trântită se auzea pe coridor şi pe scări odată cu exclamaţiile de dezgust ale proprietăresei.

— Este mica divizie de poliţie din Baker Street, spuse camaradul meu cu seriozitate şi, îndată, o jumătate de duzină de mici vagabonzi – cei mai murdari pe care-i văzusem vreodată – se năpustiră în încăpere.

— Atenţie! strigă Holmes cu severitate şi cei şase înlemniră aliniaţi, asemeni unor statui ale mizeriei. Altădată îl veţi trimite doar pe Wiggins la raport iar toţi ceilalţi vor aştepta în stradă. E ceva nou Wiggins?

— Nu, domnule, răspunse cel întrebat.

— Exact cum credeam. Dar veţi continua cercetările până când ele vor reuşi. Iată răsplata voastră (le dădu fiecăruia câte un şiling). Acum, plecaţi, şi veniţi cu veşti bune!

La un gest al său, dispărură cu toţii ca şobolanii; o clipă mai târziu, hărmălaia vocilor lor răsună în stradă.

— Câteodată afli mai mult de la câte unul dintre ei decât de la o duzină de agenţi ai poliţiei, zise el. Simpla apariţie a poliţistului are darul de a fereca limbile, în timp ce aceşti puşti se fofilează peste tot şi aud tot. Sunt ageri ca vântul şi sunt şi bine organizaţi.

— Pentru misterul din Brixton îi folosiţi? am întrebat.

— Da, este ceva anume de lămurit. În rest totul e o chestiune de timp. Dar, uite că vom afla care este revanşa lui Gregson. Iată-l în stradă cu aerul său mulţumit. Va veni cu siguranţă aici.

Poliţistul sună violent la sonerie; urcă din trei sărituri scara şi se repezi în salon.

— Dragul meu domn, strigă el încercând să strângă mâna pe care Holmes nu i-o întindea, felicitaţi-mă! Totul e limpede ca apa de izvor.

Am avut senzaţia că surprind o uşoară îngrijorare pe faţa prietenului meu.

— Vii să ne anunţi că ai găsit pista cea bună? întrebă el.

— Să găsim o pistă? Nu, nici vorbă. Avem deja omul. El este pus sub cheie.

— Numele lui?

— Dl. Arthur Charpentier, din marina regală, pronunţă cu emfază Gregson frecându-şi satisfăcut mâinile.

Sherlock Holmes lăsă să-i scape un oftat de uşurare şi redeveni surâzător.

— Ia loc şi serveşte-te din aceste ţigări, zise el; suntem foarte nerăbdători să aflăm cum ai descoperit totul. Doreşti puţin whisky cu sifon?

— Nu pot să vă refuz, răspunse poliţistul. Activitatea acestor ultime două zile m-a cam stors. Nu este atât – dvs. o ştiţi bine – efortul fizic, cât tensiunea psihică. Mă puteţi înţelege mai bine decât oricine, domnule Holmes, pentru că şi dumneavoastră şi eu suntem oameni care ne supunem creierul la grele încercări.

— Îmi faci o prea mare onoare, răspunse Holmes cu cea mai mare seriozitate. Dar, spune-ne, cum ai ajuns la un rezultat atât de remarcabil?

Poliţistul se tolăni în fotoliu şi începu să privească cu complezenţă spiralele de fum care se ridicau din ţigara sa. Apoi se plezni peste picior dând semnele unei sincere bucurii.

— Cel mai caraghios este faptul că Lestrade care se crede atât de şmecher a plecat lansat pe o pistă greşită. El se află pe

urmele secretarului lui Drebber, Stangerson, care este la fel de amestecat în această crimă ca şi un copil nou născut. Probabil că l-a şi arestat la această oră.

Această idee i se păru atât de comică lui Gregson, încât era să se înece de râs.

— Ce te-a adus la liman?

— Am să vă povestesc, doctore Watson, dar sper că totul va rămâne între noi. Vă amintiţi de pălăria care zăcea lângă cadavru?

— Da – spuse Holmes – o pălărie de la John Underwood şi fiii, 129, Camberwell Road.

Gregson păru o clipă dezorientat.

— Nu ştiam că aţi remarcat-o zise el. Aţi fost la fabricant?

— Nu.

— Ah! strigă Gregson cu uşurare. Vedeţi, nimic nu trebuie neglijat oricât de neimportant ar părea.

— Nimic nu e mic pentru un spirit mare, spuse Holmes cu linişte.

— Ei bine, eu m-am dus la Underwood şi l-am întrebat cui a vândut o pălărie de acel fel. El şi-a consultat registrele şi a găsit pe loc răspunsul. O trimisese unui oarecare domn Drebber care locuia în casa unuia, Charpentier, Torquay Terrace. Iată, am notat adresa.

— E tare, foarte tare, murmură Sherlock Holmes.

— Apoi, continuă încurajat detectivul, am fost la Doamna Charpentier. Am observat că era palidă şi foarte agitată. Fiica ei – frumoasă fată – se afla şi ea de faţă. Avea ochii roşii, iar buzele îi tremurau. Desigur, nu mi-a scăpat nimic şi am început să simt că prada era aproape. Cunoaşteţi acest sentiment, nu-i aşa, domnule Holmes? Le-am întrebat:

„Aţi auzit de moartea misterioasă a fostului dvs. chiriaş, Dl. Enoch J. Drebber din Cleveland?”

Mama făcu semn că da; era incapabilă să rostească un cuvânt. Imediat, fata izbucni în plâns. Îmi era din ce în ce mai clar că acele fiinţe erau amestecate în afacere.

„La ce oră v-a părăsit Dl. Drebber pentru a pleca la tren?” le-am întrebat.

„La ora opt, spuse mama încercând să-şi stăpânească emoţia. Secretarul său, Dl. Stangerson îi spusese că are două

posibilităţi: un tren la 9.15, altul pe la 11. El s-a decis pentru primul.”

„Şi nu l-aţi mai revăzut?”

La această întrebare femeia se schimbă la faţă devenind livid㠔 I-au trebuit câteva clipe pentru a putea articula un simplu nu şi acesta a fost rostit cu o voce seacă, ezitantă.

Se făcu liniţte un moment, apoi fata spuse: „Mamă, minciuna n-a adus niciodată ceva bun. Să fim sincere cu acest domn. L-am revăzut pe Dl. Drebber.”

„Dumnezeu să te ierte, strigă Doamna Charpentier ridicându-şi braţele spre cer şi prăbuşindu-se apoi pe îmi fotoliu. Ţi-ai ucis fratele!”

„Arthur va fi primul care ar fi vrut ca noi să spunem adevărul” rosti tânăra cu fermitate.

„Aţi face mai bine să-mi povestiţi cu exactitate tot ceea ce s-a întâmplat” am reluat eu, „pentru că adevărul spus pe jumătate este mai rău decât orice. Şi apoi, nu uitaţi că noi ştim aproape totul.”

„Oh! Vina să cadă pe tine, Alice, strigă mama ei, apoi se întoarse către mine. Vă voi spune totul, domnule. Sunt sigură că fiul meu nu a avut nici un rol în această oribilă afacere. Singura mea teamă este aceea că în ciuda nevinovăţiei lui, fiul meu pare compromis. Din fericire, moralitatea lui ireproşabilă, antecedentele, totul pledează în favoarea lui.”

„Tot ce aveţi mai bun de făcut, le-am repetat, este să-mi vorbiţi cu sinceritate, am insistat eu. Fiţi liniştită, dacă fiul dvs. este nevinovat nu va păţi nimic rău.”

„Poate că ar fi mai bine, Alice, să mă laşi singură cu domnul.”

Tânăra se retrase.

„Nu, domnule, continuă D-na Charpentier, nu am avut intenţia să vă povestesc totul, dar pentru că sărmana mea fiică a vorbit, nu mai am de ales. Domnul Drebber a petrecut trei săptămâni la noi. Împreună cu secretarul său, Dl. Stangerson făcuse un voiaj pe continent. Am observat pe cuferele lor o etichetă pe care scria *Copenhaga.* Deci acela fusese ultimul oraş în care au stat. Dl. Stangerson era un om calm, rezervat dar celălalt, o spun cu regret, era opusul său. Grosolan şi brutal, iată cum era. Chiar din prima seară s-a cherchelit şi de fapt nu era niciodată într-o stare normală. Manierele lui faţă de servitorime erau de o familiaritate respingătoare. Şi, ceea ce era

mai regretabil, este faptul că începuse să se poarte la fel şi cu Alice. De mai multe ori i-a vorbit într-un anume fel pe care – slavă Domnului – numai datorită nevinovăţiei ei nu l-a putut pricepe. A îndrăznit chiar să o prindă de talie! Secretarul lui era indignat şi i-a adresat vii reproşuri pentru manierele lui.

„Dar de ce aţi suportat toate acestea?" am întrebat. „Sunteţi liberă să vă descotorosiţi de chiriaşii dvs. dacă nu vă convin."

Doamna Charpentier a roşit la această remarcă logică.

„Dumnezeu îmi este martor că am vrut să-l arunc afară chiar din prima zi – spuse ea. Dar era foarte tentant. Plăteau fiecare bani buni şi acum ne aflăm în sezon mort. Eu sunt văduvă. Fiul meu care e la marină – m-a costat mult. Nu am avut curajul să renunţ la aceşti bani. Dar, ultima jignire a D-lui Drebber depăşind limitele, l-am dat afară explicându-i şi pentru ce. Iată cauza plecării sale."

„Foarte bine, continuaţi."

„Mă simţeam uşurată văzându-i că pleacă. Trebuie să vă spun că fiul meu se afla în acel moment în permisie, dar nu am îndrăznit să-i vorbesc de teama violenţei caracterului său şi mai ales, din cauza afecţiunii profunde pe care o manifestă pentru sora sa. După ce am închis uşa în urma celor doi locatari am simţit că o mare greutate mi s-a ridicat de pe suflet. Dar, după mai puţin de o oră am auzit soneria.

Era Dl. Drebber – beat mort. S-a năpustit în camera în care mă aflam împreună cu fiica mea şi am înţeles din bolboroseala lui că pierduse trenul. Apoi se întoarse către Alice şi-i propuse pur şi simplu să fugă cu el. „Eşti majoră, a spus el, şi nici o lege nu te poate împiedica. Am mai mulţi bani decât pot să cheltui. Nu-i da atenţie bătrânei şi vino cu mine, acum, imediat. Vei trăi ca o prinţesă." Biata mea Alice era atât de speriată că vru să fugă dar fu apucată de braţ şi trasă către uşă. Am început să strig şi în acelaşi moment fiul meu Arthur a intrat în cameră. Ce s-a întâmplat nu mai ştiu. Am auzit înjurături, zgomotul unei lupte, dar eram atât de îngrozită încât nu puteam nici să ridic ochii. Când mi-am revenit l-am văzut pe Arthur cu un baston în mâini privind către uşă şi râzând în hohote.

„Nu cred că acest satir te va mai deranja vreodată – am să-l urmăresc şi voi vedea ce va face. Spunând aceste cuvinte şi-a luat pălăria şi a coborât în stradă. În dimineaţa următoare am aflat despre moartea misterioasă a D-lui Drebber..."

— Această povestire a fost mereu întreruptă de suspine. Doamna Charpentier vorbea atât de încet că abia puteam înţelege ce spunea. Mi-am făcut câteva însemnări pentru a rezuma şi a nu face greşeli.

— Este chiar palpitant, spuse Holmes, căscând. Şi apoi?

— Când Doamna Charpentier a terminat, continuă poliţistul, am realizat că totul se sprijinea pe un singur punct. Fixând-o cu insistenţă – metodă care le impresionează puternic pe femei – am întrebat-o la ce oră s-a întors fiul ei.

„Nu ştiu," spuse ea.

„Nu ştiţi?"

„Nu, el are cheia şi revine fără a deranja."

„Eraţi deja culcată?"

„Da."

„La ce oră v-aţi culcat?"

„La unsprezece.

„Deci fiul dvs. a lipsit pe puţin două ore?"

„Da."

„Poate chiar patru, cinci?"

„Posibil."

„Ce a făcut el în toată această perioadă?"

„Nu ştiu nimic."

— Eram lămurit. M-am interesat de locul unde putea fi găsit locotenentul Charpentier; am luat doi poliţişti cu mine şi l-am arestat. În momentul când l-am atins pe umăr cerându-i să mă urmeze în linişte el m-a întrebat cu neruşinare: „Mă arestaţi ca fiind implicat în afacerea acelei canalii de Drebber, nu?" Pentru că nu-i spusesem încă nimic, această întrebare mi s-a părut suspectă.

— Bineînţeles, zise Holmes.

— Mai avea încă în mână bastonul greu cu care – după spusele mamei sale – plecase în urmărirea lui Drebber.

— Şi care este deci părerea dumitale?

— Ei bine, cred că l-a urmărit pe Drebber până la Brixton Road. Acolo a avut loc o nouă altercaţie în urma căreia Drebber a primit – nu ştiu unde – poate în regiunea stomacului, lovitura care i-a pricinuit moartea – fără a lăsa urme. Noaptea era aşa de ploioasă încât nici un câine nu era pe stradă astfel că Charpentier a putut târî cadavrul în casa părăsită. În ceea ce

priveşte lumânarea, sângele şi inscripţia, ele sunt toate tentative de a deruta poliţia.

— Foarte bine lucrat, spuse Holmes pe un ton încurajator. Categoric, Gregson, faci progrese.

— Mă felicit, într-adevăr, că am rezolvat această afacere atât de curat, spuse cu suficienţă poliţistul. Tânărul a declarat imediat că-l urmărise pe Drebber până ce acesta şi-a găsit scăparea într-o trăsură. Mai pretinde că, întorcându-se, a întâlnit un vechi camarad de marină cu care a făcut o plimbare lungă. Întrebat unde locuia camaradul, nu a putut răspunde. Cred că totul se înlănţuie perfect. Ceea ce mă amuză cu adevărat este gândul că Lestrade aleargă pe o pistă falsă. Mi-e teamă că nu va găsi mare lucru. Dar, drace, iată-l că vine.

Într-adevăr Lestrade urca scările şi intră chiar în acel moment. Îşi pierduse însă ţinuta cunoscută. Faţa îi era răvăşită, hainele în dezordine. Venise cu intenţia de a-i cere sfatul lui Sherlock Holmes, căci vederea colegului său l-a afectat vizibil. Rămase nemişcat în mijlocul camerei, frământându-şi nervos chipiul în mâini şi neştiind ce să facă.

— Este un caz cu adevărat neobişnuit, spuse el în sfârşit, o afacere de nepătruns...

— Crezi, Domnule Lestrade? strigă triumfător Gregson. Ştiam că vei ajunge aici. Ei, l-ai descoperit pe secretar?

— Acest secretar, Dl. Joseph Stangerson, spuse grav Lestrade, a fost asasinat în această dimineaţă pe la orele 6 în hotelul Holliday.

CAPITOLUL VII
LUMINĂ ÎN ÎNTUNERIC

Noutatea pe care ne-o adusese Lestrade era atât de neaşteptată încât toţi am rămas fără grai. Gregson sări de pe locul său, vărsând restul de whisky din pahar.

— Şi Stangerson, murmură el, afacerea se complică.

— Era şi aşa complicată, bombăni Lestrade aşezându-se. Dar mi se pare că am picat în plin consiliu de război.

— Eşti... eşti... eşti sigur de această veste? se bâlbâi Gregson.

— Tocmai ascultam părerea lui Gregson asupra afacerii, spuse Holmes. Ai amabilitatea să ne spui tot ce ai văzut?

— Bineînţeles, răspunse Lestrade aşezându-se. Trebuie să mărturisesc că eram convins de complicitatea lui Stangerson la uciderea lui Drebber înainte ca acest incident să-mi demonstreze eroarea. Cu această idee fixă am început să-l caut pe Stangerson. Fusese văzut împreună cu stăpânul său către orele 8 şi jumătate seară în gara Euston. La două noaptea, Drebber a fost găsit mort la Brixton Road; era important de aflat felul în care şi-a petrecut Stangerson timpul între opt şi jumătate şi ora crimei. Am telegrafiat la Liverpool dând semnalmentele secretarului şi cerând supravegherea vaselor americane. Apoi am început să caut prin toate hotelurile şi casele de închiriat aflate în apropierea gării Euston. Am presupus că, dacă contrar bănuielilor mele, Drebber şi însoţitorul lui se despărţiseră la un moment dat, acesta din urmă trebuie să-şi fi petrecut noaptea undeva prin împrejurimi pentru a reveni apoi, dimineaţa, la gară.

— Este posibil să-şi fi dat chiar o întâlnire înainte de a se despărţi, remarcă Holmes.

— Chiar aşa m-am gândit. Mi-am petrecut deci toată ziua de ieri în cercetări care nu mi-au adus nici un rezultat. Am reînceput astăzi de dimineaţă la ora 5 şi astfel am ajuns la hotelul Holliday de pe strada Little George. Întrebând dacă Dl. Stangerson locuieşte acolo, am primit un răspuns afirmativ.

— Sunteţi, desigur, domnul pe care îl aşteaptă de două zile, mi s-a spus.

— Unde este el acum? am întrebat.

— Sus în patul său. A cerut să nu fie deranjat înainte de ora nouă.

— Voi merge imediat la el, am răspuns. Mă gândeam că apariţia mea neaşteptată îl va surprinde şi că voi putea să prind ceva din vreo exclamaţie involuntară. Portarul s-a oferit să mă conducă în camera lui; aceasta se afla la etajul doi pe un mic culoar. Omul mi-a arătat uşa şi se pregătea să coboare, când, în faţa ochilor mei se desfăşură un spectacol atât de îngrozitor încât inima a început să-mi bată cu putere, cu toată experienţa celor douăzeci de ani ai mei în meserie. Pe sub uşă curgea un mic şuvoi de sânge care traversase coridorul şi formase o băltoacă lângă peretele opus. Am scos un strigăt care a atras atenţia portarului. Omului i se făcu rău la vederea sângelui. Uşa era încuiată cu cheia – pe dinăuntru, dar cu un efort am reuşit să o deschidem. Lângă fereastra deschisă zăcea cu faţa în jos corpul unui bărbat îmbrăcat în cămaşă de noapte. Era mort de câtva timp pentru că începuse să devină rigid şi era complet rece. Întorcându-l, portarul îl recunoscu pe cel care se recomandase sub numele de Stangerson. Moartea se datora unei lovituri de cuţit înfipt cu violenţă în inimă. Şi acum, partea cea mai stranie a afacerii: ce credeţi că era sub cadavru?

Am simţit un fior în tot corpul şi avui presentimentul unei dezvăluiri teribile, mai înainte ca Sherlock Holmes să răspundă:

— Cuvântul Rache scris cu litere de sânge.

— Este exact, spuse Lestrade cu o voce nesigură.

Toţi ne privirăm un moment în linişte. Acest asasin necunoscut proceda într-o manieră atât de greu de înţeles încât crima apărea într-o lumină şi mai oribilă. Nervii mei se revoltau în faţa acestui mister.

— Asasinul a fost văzut, continuă Lestrade. Lăptarul, mergând la prăvălia sa, trecea prin străduţa care desparte hotelul de grajduri. El a observat o scară proptită de zid până la o fereastră larg deschisă a etajului doi. După câteva momente un om a coborât-o. O făcea însă atât de încet şi de firesc încât băiatul a crezut că era vorba de o lucrare obişnuită pe care cineva o începuse dis-de-dimineaţă. Îşi aminteşte că omul era solid, avea o figură roşie şi purta haină maro. Cred că a rămas ceva timp în cameră după ce a comis crima; am găsit în chiuvetă apa amestecată cu sânge – ceea ce dovedeşte că asasinul şi-a

spălat mâinile; pe cearceafuri sunt de asemenea urmele mâinilor sale şi dârele lăsate de cuţitul pe care l-a şters de sânge.

I-am aruncat o privire lui Holmes auzind descrierea asasinului atât de asemănătoare cu aceea pe care o ştiam, dar nu am văzut pe faţa lui nici o urmă de satisfacţie sau triumf.

— N-ai găsit prin cameră nici un indiciu care să ne ducă pe urmele ucigaşului? zise el.

— Nici unul; Stangerson avea în buzunar punga lui Drebber dar acest lucru era probabil firesc, deoarece secretarul avea grijă de cheltuieli. Erau mai puţin de două sute de franci, nu s-a furat nimic. Indiferent de motivele acestei crime neobişnuite, jaful nu era, sigur, mobilul ei. Nu am găsit nici un act, nici portofelul asupra victimei; doar o telegramă de la Cleveland datată cu o lună şi jumătate în urmă. Conţinutul ei era acesta: „J.H. este în Europa.” Fără semnătură.

— Nimic altceva? întrebă Holmes.

— Nimic important. Un roman pe care nefericitul îl luase pentru a-l răsfoi, probabil, înainte de culcare, era încă pe patul său, pipa era pe scaun, alături de pat. Pe masă mai exista un pahar de apă, iar pe marginea ferestrei o cutie mică de lemn cu două pastile.

Sherlock Holmes sări de pe un scaun scoţând o exclamaţie de bucurie.

— Iată ultima verigă! strigă el. Totul se leagă acum.

Cei doi poliţişti se priviră uimiţi.

— Vedeţi, îmi şopti prietenul meu pe un ton confidenţial, am acum în mână toate firele atât de încâlcite ale afacerii. Îmi mai lipsesc doar câteva detalii, dar sunt absolut sigur de tot ceea ce s-a întâmplat din momentul când Drebber s-a despărţit de Stangerson în staţie şi până la descoperirea cadavrului, ca şi cum aş fi fost de faţă. Am să vă dau o dovadă. Unde sunt pastilele?

— Iată-le, spuse Lestrade arătându-ne o cutiuţă albă. Le-am luat împreună cu punga şi telegrama pentru a le depune la biroul poliţiei. Am păstrat pastilele pentru că nu credeam să aibă vreo importanţă.

— Dă-mi-le, zise Holmes. Acum, doctore, continuă întorcându-se către mine, spune-ne dacă avem de-a face cu medicamente obişnuite.

Nu erau, categoric. De o culoare gri deschis, mici, rotunde şi aproape transparente.

— Aspectul lor mă face să cred că sunt solubile în apă.

— Cu siguranţă, spuse Holmes. Vreţi să aduceţi micul terier bolnav căruia proprietăreasa ne-a cerut ieri să-i punem capăt suferinţelor?

Am coborât şi revenii cu căţeluşul în braţe. Respiraţia grea, privirea sticloasă anunţau că sfârşitul bietului animal era foarte aproape. Nasul său decolorat, alb ca zăpada demonstra că trecuse deja de limitele obişnuite ale vârstei exemplarelor din rasa lui. L-am aşezat pe un covoraş în faţa sobei.

— Acum, voi tăia una dintre aceste pastile în două, zise Holmes şi luând cuţitul îşi puse în practică spusele. Voi păstra jumătate pentru mai târziu şi voi pune cealaltă jumătate în apă. Vedeţi că prietenul nostru a avut dreptate. Substanţa s-a topit complet în pahar.

— Este, cred, interesant ce faceţi, zise Lestrade cu tonul cuiva care are impresia că este ţinta unor batjocuri. Dar nu prea văd ce legătură are asta cu moartea lui Joseph Stangerson.

— Răbdare prietene, răbdare. Vei vedea la timpul potrivit cât de importantă este legătura. Voi adăuga puţin lapte pentru a face băutura mai agreabilă. Astfel căţelul o va primi, sper.

Vorbind, a pus conţinutul paharului înaintea terierului care reuşi să o bea. Seriozitatea lui Holmes ne impresionase pe toţi şi aşteptam să se petreacă ceva important. Câinele stătea liniştit respirând greu în continuare, dar fără a da semne că se simte mai rău ca înainte.

Holmes îşi scoase ceasul. Minutele treceau fără să se petreacă ceva anume şi o expresie de plictiseală şi dezaprobare apăru pe figura sa. Îşi rodea unghiile, îşi mişca nervos degetele manifestând toate simptomele nerăbdării. Emoţia lui puternică începuse să mă cuprindă şi pe mine; cei doi poliţişti, încântaţi de eşecul lui, surâdeau ironic.

— Este imposibil să fie doar o coincidenţă! strigă el, începând să se plimbe dintr-o parte în alta a camerei. Este absolut imposibil. Aceleaşi pastile a căror existenţă o bănuiam în afacerea Drebber, apar din nou în cazul Stangerson. Şi totuşi ele sunt inofensive. Ce înseamnă asta? Nu, raţionamentul meu este exact. Şi blestematul ăsta de căţel...

Stai, am găsit! Cu un strigăt de bucurie se repezi la cutie, rupse cealaltă pastilă în două, o puse în apă şi apoi amestecă lichidul în laptele rămas. Cu mare greutate căţelul mai înghiţi câteva picături, apoi în câteva secunde, scuturat de un tremur puternic căzu fără suflare ca fulgerat.

Holmes scoase un suspin lung de uşurare şi-şi şterse fruntea transpirată.

— Dintre cele două pastile, spus el, una conţine o otravă puternică, cealaltă este total inofensivă. Trebuia să mă aştept la asta chiar în momentul în care am văzut cutia.

Această ultimă afirmaţie avu darul de a mă face să cred că-şi pierduse minţile. Şi totuşi cadavrul câinelui era o dovadă că nu se înşelase.

— Toate acestea vi se par ciudate, continuă Holmes, pentru că încă de la începutul anchetei nu aţi sesizat importanţa singurului indiciu veritabil pe care l-am descoperit. Am avut norocul de a-l fi observat. Tot ceea ce s-a întâmplat de atunci nu a făcut decât să confirme primele mele bănuieli sau mai bine zis, să urmeze firul logicii mele. Prin urmare, tot ceea ce v-a încurcat pe dumneavoastră sau v-a indus în eroare, m-a ajutat pe mine să mă clarific, iar supoziţiile mele s-au confirmat. Este o eroare să credeţi că ceea ce pare ciudat este şi misterios. Crima cea mai obişnuită este de multe ori cea mai misterioasă pentru că nu prezintă nici un amănunt care să iasă în evidenţă şi pe care să-l poţi folosi în deducţii. Asasinatul de care ne ocupăm ar fi fost infinit mai greu de lămurit dacă victima ar fi fost găsită pur şi simplu zăcând în stradă, fără nici unul din amănuntele senzaţionale care au pus în evidenţă actul criminal. Aceste detalii ciudate, departe de a îngreuna dezlegarea cazului mi-au uşurat misiunea.

E. Gregson care a ascultat acest discurs cu evidentă nerăbdare, nu se mai putu abţine:

— Domnule Holmes, spuse el, suntem cu toţii gata să recunoaştem că sunteţi un om foarte puternic şi că metodele dvs. de lucru sunt într-adevăr deosebite – dar, la ora înaintată la care am ajuns – ne-am lipsi de teorii şi discursuri frumoase. Trebuie să arestăm persoana. Am acţionat după ideile mele şi mi se pare că am apucat pe o pistă falsă. Tânărul Charpentier nu poate fi amestecat în această afacere. Pe de altă parte, Lestrade l-a urmărit pe Stangerson, dar nu se afla nici el pe calea cea

bună. Ne-aţi făcut să credem prin tot felul de insinuări că ştiţi mai mult decât noi; acum, avem dreptul de a vă întreba ce ştiţi într-adevăr despre această afacere. Puteţi să-l numiţi pe asasin?

— Sunt nevoit să recunosc că Gregson are dreptate, domnule, interveni Lestrade. Noi am făcut amândoi tot ce ne-a stat în putinţă, dar, am eşuat. De când sunt aici ne-aţi făcut să înţelegem că aveţi toate dovezile necesare. Sper că nu le veţi mai păstra multă vreme doar pentru dvs.

— Cea mai mică întârziere în a-l aresta pe asasin, observai la rândul meu, i-ar putea oferi ocazia săvârşirii unor noi crime.

Încolţit din toate părţile, Holmes părea că ezită. El continuă să se plimbe prin cameră cu capul în piept sprâncenele încruntate, aşa cum obişnuia în momentele de meditaţie.

— Nu vor mai fi crime, spuse el într-un târziu, oprindu-se brusc şi fixându-ne. Puteţi conta pe aceasta. M-aţi întrebat dacă ştiu numele asasinului. Ei bine, da; îl cunosc. Dar acest fapt este minor în comparaţie cu dificultatea de a-l aresta. Sper totuşi să o pot face şi aceasta destul de repede datorită sistemului meu care presupune însă foarte mult tact; avem de-a face cu un om şiret capabil de orice, aşa cum am verificat-o deja, prin altcineva, la fel de abil. Atâta vreme cât acest om va fi convins că nimeni nu este încă pe urma lui va exista o şansă să poată fi prins. Altfel, la prima bănuială îşi va schimba numele şi se va pierde imediat în mijlocul celor patru milioane de locuitori ai Londrei. Fără a vrea să fiu dur sunt obligat să vă spun că poliţia se află în faţa unor oameni mai puternici decât ea şi de aceea nu v-am cerut colaborarea. Dacă voi da greş îmi voi asuma nereuşita. Dar sunt pregătit. Închei, promiţându-vă că imediat ce se va putea – fără a-mi încurca treburile – vă voi comunica absolut tot ceea ce ştiu.

Gregson şi Lestrade nu se arătară deloc mulţumiţi de asigurarea primită; nici de aluzia destul de jignitoare la adresa poliţiei. Primul se înroşi până la rădăcina părului său rar, în timp ce ochii asemeni unor bile ai celuilalt sticleau într-un amestec de curiozitate şi ranchiună. Totuşi, nici unul dintre ei nu apucă să-şi formuleze părerile pentru că cineva bătu la uşă; reprezentantul acelor pierde vară ai străzii, tânărul Wiggins, murdar şi dezgustător îşi făcu apariţia.

— Scuzaţi, dom’le, spuse el ducându-şi mâna la frunte. Trăsura este jos.

— Eşti un băiat bun – răspunse Holmes. Uitaţi, continuă el, iată un tip de care Scotland Yard-ul ar trebui să se folosească, şi le arătă nişte cătuşe de oţel pe care le scoase dintr-un sertar. Iată cât de ingenios este mecanismul. Într-o clipă un om poate fi imobilizat.

— Modelul cel vechi este destul de bun; remarcă Lestrade, păcat că nu avem omul la care să le putem folosi!

— E adevărat, răspunse Holmes surâzând. Apoi, întorcându-se: Wiggins, vizitiul ne-ar putea ajuta la geamantan, aşa că cere-i să urce.

Eram uimit să-mi aud partenerul vorbind astfel, de plecare, fără a-mi fi spus un cuvânt despre intenţiile sale. Într-un colţ al camerei se afla o valiză mică. Holmes o trase şi începu să o umple. Era foarte preocupat cu treaba lui când vizitiul apăru în uşă.

— Ajută-mă puţin să leg această curea, spuse Holmes fără să-şi întoarcă privirea. Individul înaintă, cu un aer posac şi bănuitor, puse mâinile pe valiză ca să-l ajute pe Holmes. În aceeaşi clipă se auzi un zgomot sec, un clinchet metalic şi Sherlock Holmes se ridică brusc.

— Domnilor, strigă el cu ochii strălucitori, daţi-mi voie să vi-l prezint pe Domnul Jefferson Hope, asasinul lui Enoch Drebber şi al lui Joseph Stangerson.

Toate se petrecură atât de rapid încât nu mi-am dat seama ce se întâmplase; dar nu voi uita niciodată expresia lui Holmes şi glasul triumfător al vocii sale şi nici disperarea sălbatică a vizitiului în timp ce-şi privea manşetele strălucitoare de metal care-i înfăşuraseră încheieturile. O secundă sau două am rămas cu toţii ca de piatră, după care, cu un urlet nearticulat de furie, prizonierul scăpă din strânsoarea lui Holmes aruncându-se spre geam. Fereastra se sparse în clipa următoare în mii de cioburi, dar înainte ca asasinul să poată sări prin pervaz, Gregson, Lestrade şi Holmes se aruncară spre el ca nişte câini asupra prăzii.

Începu o luptă teribilă. Acest om era atât de puternic încât ne scutură pe toţi patru. Părea un epileptic în culmea unei crize. Figura şi mâinile sale erau tăiate cumplit de cioburile geamurilor, dar sângele pierdut din răni nu-i micşora cu nimic rezistenţa. Numai atunci când Lestrade reuşi să-l sugrume pe jumătate cu cravata, el înţelese inutilitatea eforturilor sale. Nu

am fost siguri că-l potolisem decât în momentul în care am reuşit să-i legăm mâinile şi picioarele. Ne-am ridicat istoviţi fără suflu.

— Avem trăsura lui, spuse Sherlock Holmes. Cu ea îl vom duce la Scotland Yard. Şi acum, domnilor, continuă el surâzător, iată-ne ajunşi la finalul micii noastre probleme. Sunteţi îndreptăţiţi să-mi adresaţi orice întrebări. Voi fi foarte bucuros să vă răspund.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL I
DEŞERTUL DE SARE

În partea centrală a Americii de nord se află un deşert arid, înspăimântător. Multă vreme el a constituit o limită a civilizaţiei. Străjuit de lanţul munţilor Sierra Nevada şi Nebraskăi, la nord de râul Yellow Stone, iar la sud de înspumatul Colorado, acest tărâm pare a fi un domeniu al disperării. Munţii înalţi acoperiţi cu zăpadă succed văilor sumbre şi triste. Râuri curgând în torente se strecoară prin defileuri sălbatice; câmpii imense se pierd în zare; complet albe iarna, acoperite de linţoliul zăpezii; vara, cenuşii, întunecate în praf. Neprimitoare şi sterpe, ele sunt un ţinut al dezolării, nepopulat, ocolit de viaţă. O bandă de piei roşii în căutarea unui teren de vânătoare traversează, poate, din când în când câmpia, dar şi cei mai viteji dintre viteji nu se simt în siguranţă decât atunci când părăsesc aceste locuri teribile. Coyotul, care se ascunde în mărăciniş, vulturul planând în aer, ursul grizzli târându-se cu greu printre stânci în căutarea hranei – ei sunt singurii locuitori ai acestor paragini.

Nu, nu există un peisaj mai dezolant decât acela al Sierrei Blanca, pe versantul ei meridional. Cât vezi cu ochii, fără nici o denivelare, întretăiată doar ici şi colo de tufe contorsionate, câmpia imensă este pătată de mlaştini în care însuşi timpul pare a fi oprit. Nici o pasăre nu zboară pe azuriul încremenit al cerului, nici o vietate nu se mişcă pe acest pământ cenuşiu. Impresia care domină este aceea a unei linişti absolute. Ascultaţi cu atenţie, nici un sunet nu întrerupe dezolarea acestui deşert sălbatic. Doar liniştea, nimic altceva decât liniştea. O linişte care-ţi îngheaţă inima. Nimic să nu amintească de existenţa vieţii? Dacă veţi privi din înaltul Sierrei Blanca spre câmpie, veţi observa totuşi un drum şerpuind prin deşert până sub orizont. Roţile i-au adâncit şleaul, aventurierii l-au străbătut! Ici, colo, pete albe sclipesc în razele soarelui, mai albe decât solul pe care se conturează. Apropiaţi-vă, priviţi cu atenţie: sunt oseminte! Unele mari, grosolane, altele subţiri, fine: osemintele animalelor, oseminte omeneşti. Pe aproape

1500 de mile acest drum al caravanelor misterioase este însoţit de scheletele celor care au căzut.

4 mai 1847: un călător singuratec contemplă din înaltul masivului peisajul descurajant. Să fie spiritul acelor pustietăţi? La prima vedere e greu să-i dai o vârstă: patruzeci de ani, poate şaizeci, greu de spus. Faţa îi este slabă, trăsăturile supte; pielea îngălbenită se lipeşte de oase asemeni unui vechi pergament; fire albe pătrund prin masă întunecată a părului din barbă încâlcită; ochii, puternic înfundaţi în orbite, au o privire specială; în fine, mâna sa, încleştată pe patul armei, este la fel de descărnată ca şi aceea a unui schelet. Pentru a se ţine pe picioare este nevoit să se sprijine pe armă şi totuşi statura înaltă, osatura puternică sugerează forţă şi vigoare. Dar figura slăbită, hainele prea largi care flutură pe trupul subţiat explică impresia mizerabilă a acestei apariţii: acel om se stinge de foame şi sete.

Jalnic a fost drumul său către vale; dramatic urcuşul spre culme în speranţa descoperirii unui semn care să-l ducă spre apa atât de dorită. Dar atât cât privirea poate cuprinde, nici un arbore, nici o tufă care să arate prezenţa unui izvor; imensitatea câmpiei de sare şi stavila pe care o ridică la orizont munţii alcătuiesc o barieră ameninţătoare. Acesta este deşertul, în care orice speranţă este pierdută. În van ochiul scrutează din nou, nordul, sudul, estul şi vestul. Omul înţelege: acesta este sfârşitul călătoriei sale – pe acea stâncă golaşă nu-i rămâne decât să moară. „De ce nu? murmură el prăbuşindu-se la piciorul unui colos de stâncă; de ce nu? Aici şi nu mai târziu; aici şi nu într-un pat bun”.

În cădere şi-a azvârlit puşca, devenită inutilă, şi voluminoasa povară pe care o purtase pe umăr. Era un pachet mare învelit într-o cuvertură gri, evident prea grea pentru forţele ce-i mai rămăseseră. Din acest pachet se auzi un strigăt jalnic; apăru capul unui copil cu ochii mari, arzători şi speriaţi: mâinile i se crispau convulsiv.

— Mi-ai făcut rău, glăsui vocea copilărească cu reproş.

— Oh! Desigur, răspunse omul, confuz. Dar n-am făcut-o dinadins.

Vorbind, el strânse cuvertura, lăsând liber trupul unei fetiţe de vreo cinci ani. În pantofiorii frumoşi, în gingăşia rochiţei roz şi a şorţuleţului scrobit putea fi lesne recunoscută solicitudinea

unei mame. Copilul era palid, dar braţele rotunjite, pulpele încă puternice arătau că suferinţele îi fuseseră mult mai mici decât ale însoţitorului ei.

— Cum te mai simţi? spuse omul îngrijorat, privind cum copilul îşi apăsa puternic creştetul capului inundat de buclele blonde şi mătăsoase.

— Îmbrăţişează-mă ca să-mi treacă, spuse ea cu multă seriozitate. Aşa făcea întotdeauna şi mama. Unde este acum mămica mea?

— Mama ta a plecat. Dar cred că o vei reîntâlni curând.

— Plecată? spuse copila. Este curios, ea nu mi-a spus la revedere. Îmi spunea întotdeauna la revedere – şi când se ducea să bea ceai cu mătuşa. Şi iată, acum lipseşte de trei zile. Mi-e sete. Nu este oare ceva apă sau de mâncare?

— Nu, din păcate, draga mea. Puţină răbdare şi nu vei mai avea nevoie de nimic. Culcă-ţi capul pe umărul meu. Aşa te vei simţi mai bine. Oricât de greu mi-ar fi să vorbesc cu buzele uscate ca o piele veche şi arsă, cred că trebuie să îţi spun despre ce este vorba dar, ce ai acolo?

— O! Lucruri frumoase, foarte frumoase, strigă micuţa bucuroasă, arătându-i două bucăţele de mică ce străluceau în soare. Când vom ajunge acasă le voi da fratelui meu Bob.

— Aşteaptă puţin. Vei vedea lucruri şi mai frumoase, murmură omul, dar ascultă-mă. Îţi aduci aminte când am părăsit râul?

— Da, sigur.

— Ei bine, speram să găsim un nou curs de apă, dar ne-am rătăcit. Ceea ce este sigur este că nu am reîntâlnit apa. Rezervele noastre s-au terminat în afara câtorva picături pe care le-am păstrat pentru tine. Şi apoi... apoi...

— Şi apoi, îl întrerupse cu seriozitate micuţa, fixând pielea murdară a însoţitorului ei, nu aţi avut cu ce vă spăla.

— Nu, şi nici de băut. Dl. Bender a murit primul, apoi a fost rândul indianului Pete, apoi al d-nei Mac Gregor şi al lui Johnny Hones; în fine, draga mea, mama...

— Mămica mea e moartă! strigă fetiţa ascunzându-şi faţa în şorţuleţ şi izbucnind în suspine.

— Da, cu toţii sunt morţi, în afară de noi doi. M-am gândit că vom avea poate norocul de a găsi apă pe aici; te-am luat pe

umerii mei şi am plecat în aventură; cred că n-am reuşit deloc şi nu ne rămân nici măcar speranţele.

— Vrei să spui că vom muri şi noi? întrebă copilul, oprindu-se din plâns şi ridicându-şi spre însoţitorul ei faţa inundată de lacrimi.

— Cred că asta ne aşteaptă.

— De ce nu mi-aţi spus-o mai devreme? spuse ea cu un zâmbet fericit. Ce frică mi-a fost. Dacă vom muri – ne vom reîntâlni cu mama.

— Da, draga mea, o vei revedea.

— Şi tu la fel. Îi voi spune cât ai fost de bun. Sunt sigură că ne aşteaptă la poarta cerului cu o cană plină de apă şi cu prăjiturile calde şi rumene care ne plăceau atât de mult mie şi lui Bob. Cât trebuie să mai aşteptăm?

— Nu prea ştiu, dar cred că nu prea mult.

Privirile omului fixau nordul. Pe azurul cerului păreau că se conturează trei puncte închise la culoare care creşteau văzând cu ochii, apropiindu-se mereu. Erau trei păsări cu pene negre care începură să se rotească deasupra celor doi călători aşezându-se apoi pe stânca cea mai înaltă din apropiere. Erau vulturii, cei prevestitori de moarte.

— A! Uite cocoşi şi găini! strigă fetiţa veselă văzând sinistrele zburătoare şi începu să bată din palme pentru a-i face să zboare. Spune-mi, Dumnezeu a creat acest ţinut?

— Desigur, răspunse omul izbit de întrebarea ciudată a fetei.

— Nu, nu, continuă copilul. El a făcut Illinois-ul şi Missouri; aş paria că altcineva a creat locul în care ne aflăm pentru că el nu este bine făcut. Au fost uitaţi copacii şi apele.

— Ce-ar fi să spui o rugăciune? încercă timid omul.

— Dar nu a venit încă noaptea.

— Ce contează ora? Sunt sigur că bunul Dumnezeu nu se va supăra. Repetă rugăciunile pe care le spuneai în fiecare seară atunci când străbăteam încă preeria.

— De ce nu le spui tu? întrebă copilul privindu-l cu ochii miraţi.

— Le-am uitat, răspunse omul. Nu eram înalt nici cât jumătate din puşca asta când am renunţat la ele, dar cred că nu este niciodată prea târziu pentru a reîncepe. Spune-le pe ale tale cu voce tare, eu o să-ţi răspund.

— Atunci, stai în genunchi împreună cu mine, spuse fetiţa, întinzând pe pământ şalul cel gri, apoi împreunează-ţi mâinile şi o să te simţi mai bine.

Ciudat spectacol pe care doar vulturii puteau să-l contemple! Copilul nevinovat şi bătrânul aventurier îngenunchiaseră unul lângă altul – chipul curat şi îmbujorat al copilului se ridică spre cer odată cu faţa palidă şi descărnată a bărbatului. Cele două fiinţe atât de neasemănătoare îşi simţeau inimile cuprinse de aceeaşi devoţiune pentru Spiritul Suprem, iar vocile lor, una cristalină şi pură, cealaltă gravă şi răguşită se uneau implorând mila Divină. Odată rugăciunea încheiată, cei doi îşi reluară locul la adăpostul stâncii; copilul adormi legănat la pieptul protectorului său. Acesta îi veghe câtva timp somnul, apoi căzu zdrobit. Trei zile şi trei nopţi nu-şi acordase nici măcar o clipă de odihnă – aşa că, uşurel, pleoapele se lăsară peste ochii obosiţi, capul i se plecă peste piept, iar firele încâlcite ale părului său se amestecară cu buclele blonde ale copilului. Amândoi se cufundară într-un somn greu şi fără vise.

Dacă aventurierul ar mai fi rezistat câteva clipe – un spectacol unic i-ar fi biciuit privirile. La marginea imensei întinderi de sare, un vârtej de praf coloră peisajul înţepenit. Abia zărit la început, norul începu să crească avansând lent dar sigur. De unde apăruse el oare? Într-o regiune fertilă ai fi bănuit prezenţa unei turme de bizoni care scurmau în mers preeria; în paragina aceea însă, o astfel de ipoteză era exclusă. Odată cu apropierea norului de stâncă ce-i adăpostea pe cei doi călători, începură să se contureze siluetele unor căruţe acoperite de coviltire însoţite de umbrele unor cavaleri înarmaţi. Era o caravană ce se îndrepta către est. Imensă. Primele care atinseseră deja poalele muntelui iar ultimele se pierdeau încă la orizont. Femei copleşite de greutatea poverilor, copii cu paşi nesiguri, alţii cu capetele iţite prin găurile coviltirelor inundaseră cu viaţă câmpia aridă. Nu erau, cu siguranţă, emigranţii obişnuiţi ai caravanelor; mai degrabă, un popor nomad mânat de cruzimea soartei în căutarea unei noi patrii. Din această masă colcăitoare se ridicau zgomote confuze care dominau scrâşnetul roţilor şi nechezatul cailor. Acest tumult nu reuşi însă să-i trezească pe cei doi nefericiţi adormiţi la adăpostul stâncii.

În capul coloanei mărşăluiau vreo douăzeci de bărbaţi înarmaţi cu puşti. Privirile le erau severe, feţele la fel de întunecate ca veşmintele. Ajunşi la capătul falezei, ei se opriră pentru a se sfătui.

— Puţurile sunt dreptul nostru, fraţilor, spuse unul dintre ei; cel care vorbise era un personaj cu priviri de oţel, cu buzele subţiri; creştetul capului era complet ras, restul părului, încărunţit.

— Pe dreapta Sierrei Blanca vom ajunge la Rio Grande, spuse un altul.

— Nu cred că vom fi lipsiţi de apă, strigă un al treilea. Cel care a făcut să ţâşnească izvorul din stâncă nu-şi va părăsi poporul ales.

— Amin, amin, răspunse întreaga trupă.

Se pregăteau să pornească la drum când unul dintre cei mai tineri, ager în priviri, scoase o exclamaţie puternică, arătând cu degetul spre stânca golaşă care domina împrejurimile. Sus de tot, un petec de stofă roz plutea în vânt, punctând cu o notă veselă şi strălucitoare tonalitatea cenuşie a pietrei. Cu toţii îşi struniră caii, pregătindu-şi armele, în timp ce câţiva călăreţi luau poziţii de apărare în avangardă. Cuvintele temute, *Pieile roşii,* erau pe buzele tuturor.

— Nu pot fi indieni pe aceste locuri – spuse bătrânul care părea să le fie şef. Am trecut de regiunea Pawneesilor şi nu trebuie să întâlnim alte triburi decât după ce vom depăşi marea barieră muntoasă.

— Îmi îngăduiţi să merg în recunoaştere, frate Stangerson? întrebă o voce din grup.

— Şi mie, şi mie, strigară încă vreo douăsprezece glasuri.

— Lăsaţi-vă aici caii; vă vom aştepta, răspunse şeful.

Într-o clipă, cei mai tineri erau deja la pământ şi descălţându-se, începură să se caţere pe peretele abrupt în vârful căruia ondula petecul colorat care-i intrigase pe toţi. Ei înaintară rapid, fără zgomot, cu siguranţa celor obişnuiţi să escaladeze munţii. Cei rămaşi pe câmpie îi urmăreau atenţi. În sfârşit, siluetele lor se decupară pe cerul albăstriu. Tânărul care, primul, dăduse alarma, se afla în fruntea lor. Deodată, însoţitorii săi îl văzură ridicându-şi braţele cu un gest de mirare; alergară după el rămânând apoi muţi de uimire în faţa spectacolului ce li se oferi ochilor.

Pe micul platou care domina înălţimile se ridica o coloană gigantică de piatră; la adăpostul ei zăcea un om înalt cu barba răvăşită, slab ca un schelet. Figura liniştită, respiraţia regulată sugerau somnul profund. În jurul gâtului bronzat şi musculos se încolăciseră braţele albe şi rotunde ale unui copil care îşi găsise odihnă pe pieptul omului, făcându-şi pernă din vesta de catifea a acestuia. Buzele trandafirii ale micuţei fiinţe lăsau să se vadă dinţişorii albi şi regulaţi; un zâmbet fericit lumina figura copilărească. Picioruşele ei aveau şosete albe iar papuceii minusculi împodobiţi cu catarame strălucitoare alcătuiau un contrast izbitor cu aspectul însoţitorului ei. Deasupra lor, trei acvile enorme vegheau cu neclintire, dar la vederea noilor veniţi începură să scoată strigate ascuţite, înfricoşătoare, de nemulţumire, însoţindu-le cu bătăi puternice din aripi; zgomotul îi trezi pe cei adormiţi; ridicându-se speriaţi, ei priviră cu stupoare la fiinţele omeneşti aflate atât de aproape.

Omul aruncă o privire asupra câmpiei pe care o ştia pustie, acum năpădită pur şi simplu de oameni şi animale. Faţa sa căpătă o expresie neîncrezătoare şi mâinile lui osoase se opriră peste privirile-i nesigure.

— Iată, probabil nălucirile au şi început, murmură el. Fetiţa, în picioare, lângă el îl apucă de haină fără să scoată un cuvânt, iar privirile ei cercetau totul cu curiozitatea copilăriei.

Cei care veniseră în ajutorul sărmanilor călători se dovediră pe loc altceva decât simple năluciri. Unul dintre ei ridică pe umerii săi copilul în timp ce alţi doi tineri începură să ajute pe omul aproape epuizat, să meargă.

— Mă numesc John Ferrier, spuse călătorul. Din douăzeci şi unu de emigranţi, doar eu şi acest copil am supravieţuit. Toţi tovarăşii noştri au murit de foame şi sete, acolo, în sud.

— Este fetiţa ta? întrebă un glas.

— Cred că am acum dreptul de a o numi astfel, spuse omul; ea este a mea pentru că am salvat-o şi nimeni nu mi-o va lua. De astăzi ea se numeşte Lucy Ferrier. Dar, cine sunteţi voi? adăugă el privindu-i cu curiozitate pe salvatorii săi, oameni zdraveni şi arşi de soare Cât sunteţi de mulţi!

— Aproape zece mii, rosti unul din tineri; suntem copiii năpăstuiţi de Domnul, aleşii îngerului Merona.

— N-am auzit niciodată de el, spuse călătorul, dar nu mi se pare de loc rea alegerea.

— Nu huli cele sfinte, se auzi o voce severă. Noi suntem cei care credem în scrierile sfinte transmise în semnele egiptene pe plăci de aur masiv, în scrierile încredinţate Sfântului Joseph Smith la Palmyra. Venim din Nauvoo-Illinois unde ne-am ridicat templul. Căutam refugiu şi scăpare de omul nedrept, chiar dacă o vom găsi doar în mijlocul deşertul.

Numele de Nauvoo trezi, evident, amintirile lui John Ferrier.

— Ştiu, spuse el, sunteţi Mormoni.

— Da, suntem Mormoni, răspunseră toţi într-un singur glas.

— Şi încotro vă îndreptăţi?

— Nu o ştim încă. Mâna Domnului ne conduce prin Profetul nostru. În faţa lui va trebui să vă prezentaţi. Doar el vă va decide soarta.

În acel moment ajunseseră la piciorul muntelui. Mulţimea îi înconjură pe dată: femeile palide şi resemnate, copiii viguroşi puşi pe râs, bărbaţi cu priviri bănuitoare şi severe. De peste tot se auzeau exclamaţii de uimire şi compasiune, trezite de vederea celor doi străini – copila atât de tânără, omul atât de mizer. Nu li se permise popasul şi drumul continuă printre valurile de oameni. Ajunseră în sfârşit la un car de dimensiuni extraordinare, de o bogăţie şi eleganţă neobişnuite, tras de şase cai, în timp ce toate celelalte căruţe aveau cel mult doi. Pe locul de onoare era aşezat un bărbat tânăr, de vreo treizeci de ani. Ţinuta semeaţă, expresia de siguranţă ce juca în privirile sale relevau prezenţa conducătorului. Văzând grupul care înainta spre el, lăsă la o parte cartea legată în piele veche pe care o parcurgea şi începu să asculte povestea celor întâmplate. Apoi se întoarse către cei doi refugiaţi:

— Dacă vă vom lua cu noi, spuse el cu un ton solemn, aceasta nu se va întâmpla decât dacă vă veţi alătura credinţei noastre. Nu vrem lupi în stâna noastră. Mai bine oasele voastre să albească pustiul decât să fiţi fructul stricat care compromite coşul întreg. Acceptaţi aceste condiţii pentru a putea veni cu noi?

— Vă imaginaţi că pentru aceasta aş fi de acord cu orice – strigă Ferrier cu atâta convingere că până şi bătrânii înşişi – în ciuda seriozităţii lor – nu se putură opri să zâmbească; singur, conducătorul rămase grav şi impenetrabil.

— Luaţi-l, frate Stangerson, spuse el, daţi-i să mănânce şi să bea; asemeni şi copilului; apoi, ocupaţi-vă de sufletul său.

Arătaţi-i adevărata credinţă. Acum, să plecăm, să mergem către Sion.

— Să mergem, să mergem la Sion, urlă mulţimea de Mormoni şi aceste cuvinte repetate din om în om în lungul caravanei ridicară un freamăt asemănător cu al valurilor, venind, plecând, pierzându-se apoi în depărtare. Pocnetul bicelor, scârţâitul roţilor se făcură din nou auzite şi acea coloană nesfârşită începu să se mişte încet unduind asemeni şarpelui prin câmpia încinsă. Cei doi ajunseră în căruţa ce le fusese destinată. Prânzul îmbelşugat era deja pregătit.

— Aici veţi rămâne. În câteva ore veţi scăpa de griji şi oboseală. Amintiţi-vă însă că de aici înainte, pentru totdeauna, soarta voastră va fi legată de noi. Brieham Young a spus-o şi el a vorbit cu vocea lui Joseph Smith care este aceea a Domnului.

CAPITOLUL II
FLOAREA DIN UTAH

Nu vrem să insistăm asupra încercărilor şi privaţiunilor îndurate de Mormoni în lunga călătorie. Din Mississipi la Munţii Stâncoşi au luptat cu un curaj pe măsura căruia istoria ne oferă puţine exemple. Graţie acelei tenacităţi caracteristice rasei anglo-saxone, au reuşit să depăşească toate obstacolele foamei, setei, oboselii, bolilor, barierelor fără număr pe care natura părea că le aduce anume în drumul lor. În cursul îndelungatului exod – cu pericolele pândind la fiecare pas – până şi inimile cele mai curajoase au fost puse la grele încercări. Aşa că, la vederea văii Utah, inundată de soare, pe care conducătorul o anunţase drept o ţară promisă, îngenunchiaseră cu toţii pe pământul fierbinte, cuprinşi de o imensă bucurie. Acest ţinut sălbatic trebuia să devină al lor pentru totdeauna.

Young demonstră pe loc că era şi un bun administrator. Hărţile şi planurile erau pregătite. Amplasamentul noii cetăţi fu ales imediat. Împrejurul ei, proprietăţile îi aşteptau pe fiecare potrivit rangului şi îndeletnicirilor lor. Comerciantul îşi reluă activitatea sa, artizanul pe a lui. Străzi, pieţe, apărură trasate ca prin minune. În câmpie au fost ridicate gardurile despărţitoare, preeria defrişată s-a semănat, atât de precis şi de corect încât în chiar vara următoare întreg ţinutul era o mare de verdeaţă. Totul era prosper în această ciudată colonie. Marele templu – ridicat în centrul pieţei celei mai mari – creştea de la o zi la alta. De la prima oră a dimineţii şi până noaptea târziu zgomotele ciocanelor, scârţiitul fierăstraielor nu încetau nici o clipă pe lângă monumentul ridicat de emigranţi pentru gloria Celui care îi ajutase să traverseze cu bine marile încercări.

Cei doi călători salvaţi, John Ferrier şi copilul care era acum privit drept fiica celui care o ocrotise, rămăseseră desigur alături de Mormoni. Lucy fusese comod instalată în căruţa lui Stangerson şi lăsată în grija celor trei soţii ale mormonului şi a fiului acestuia, un băiat zdravăn de vreo doisprezece ani. Refăcută de lovitura pricinuită de moartea mamei sale – la vârsta ei uitarea vine repede – fetiţa devenise copilul favorit al

celor trei femei, astfel că viaţa pe cele patru roţi mereu în mişcare o cuceri repede. Ferrier, la rândul său vindecat, se dovedise un tovarăş de drum util şi un vânător neobosit. Îşi câştigase atât de mult simpatia tuturor încât, odată sosiţi la capătul peregrinării, şefii hotărâseră de comun acord că lotul său va fi printre cele mai întinse şi fertile – desigur însă – după cele pe care Young le hotărâse pentru colaboratorii săi mai vechi – Stangerson, Keruball, Johnston şi Drebber.

Pe domeniul său, Ferrier a ridicat mai întâi o simplă cabană de lemn, simplu dar solid construită. Din an în an ea deveni tot mai spaţioasă transformându-se într-o adevărată vilă. Ferrier era un om prin excelenţă practic, dotat cu perseverentă, îndemânatic. Constituţia lui robustă îi permitea să lucreze din zori până în noapte. Îşi îngriji pământurile care prosperară fantastic. În numai trei ani îşi întrecuse cu mult vecinii, după şase, era înstărit, la nouă ani de-a dreptul bogat. După doisprezece, nu existau în Salt Lake City decât vreo cinci sau şase care să rivalizeze cu el. De la ţărmurile marelui lac interior până la îndepărtatele lanţuri muntoase Wahsatch, nici un nume nu era mai onorabil ca al său.

Într-o singură privinţă, dar numai în aceasta, Ferrier trezea susceptibilitatea coreligionarilor săi. Sfaturi, argumente, rugăminţi, toate eşuaseră în faţa voinţei sale de neclintit în ceea ce priveşte femeile şi căsătoria. Nu şi-a motivat niciodată refuzul. Se mulţumise să-şi păstreze părerea cu încăpăţânare. Unii îl acuzaseră de trădare faţă de religia adoptată, alţii de zgârcenie – gândindu-se la teama de a se fi trezit antrenat în cheltuieli prea mari, ca întemeietor al unei familii. Alţii vorbeau despre o veche poveste de dragoste şi de o tânără blondă – rămasă pe ţărmurile Atlanticului – răpusă de disperarea aşteptării. Orice ar fi fost însă, Ferrier rămase un celibatar convins. În toate celelalte privinţe se arătase supus regulilor religioase ale noii colonii, dobândindu-şi chiar faima unui om smerit şi cucernic.

Lucy Ferrier a crescut în casa părintelui său adoptiv, ajutându-l în tot ceea ce acesta avea de făcut. Aerul curat al munţilor, mireasma dulce a pinilor ţinuseră locul mângâierilor unei mame. Cu fiecare an obrăjorii ei erau mai pârguiţi, pasul mai ferm, mai elastic. Orice trecător aflat pe drumul ce ducea la domeniul lui Ferrier îşi simţea renăscută în inimă o fericire

fierbinte, la vederea acelei siluete fragile alergând peste câmpuri sau ţinând cu mâini sigure, asemeni unei adevărate fete a vestului, frâul calului său neîmblânzit, aproape tot atât de nestăpânit ca şi stăpânul lui. Astfel, delicatul boboc de trandafir se prefăcu într-o superbă floare, iar în anul în care tatăl ei se putea considera cel mai bogat colonist al ţinutului, fiica oferea cel mai tipic exemplu al tinerei americane, adevărată podoabă a ţinutului dintre cele două mări.

Bătrânul Ferrier nu a fost primul care să fi observat această transformare; este de altfel ceva obişnuit pentru orice tată. Schimbarea misterioasă care apare la un moment anume este mult prea subtilă pentru a-i preciza ziua. Tânăra copilă este ea însăşi departe de a o sesiza, până în clipa când o voce emoţionată sau apăsarea uşoară a unor degete pe mâna ei îi vor face inima să tresară speriată, revelându-i senzaţii neaşteptate. Această metamorfoză are darul de a o nelinişti, dar cât de dulce este această nouă spaimă! Nu există femeie care să nu-şi amintească cu precizie clipa în care un mic incident, oricât de nesemnificativ în aparenţă, îi aprinsese, în ochi aurora unei noi existenţe.

Astfel în viaţa lui Lucy Ferrier interveni un eveniment deloc important prin el însuşi, dar funest pentru urmările sale asupra fetei şi a multor altora din jurul ei. Într-o dimineaţă caldă de iunie, Lucy se îndrepta călare spre oraşul din apropiere, la rugămintea tatălui ei, pentru câteva comisioane. În apropiere de marginea aşezării, în drumul ei apăru deodată o turmă de animale însoţită de câţiva păstori cu înfăţişare sălbatică. Nerăbdătoare, tânăra fată voi să-i depăşească, încercând să-şi strecoare calul într-un spaţiu îngust, printre animale. Din nefericire, unul dintre tauri îi lovi puternic calul, care, de durere, speriat, începu să sară şi să dea din copite. Situaţia era critică. La fiecare mişcare, animalul întâlnea coarnele bovinelor, iar rănile primite îl făceau tot mai agitat. Lucy avea mari dificultăţi să-şi menţină echilibrul în şa; orice greşeală i-ar fi adus moartea şi încă ce moarte! Strivită de copitele turmei agitate. Treptat ea îşi pierdea forţele şi sângele rece. Praful o orbea, mirosul animalelor înghesuite unul într-altul o ameţea – simţea că nu mai rezistă mult, când, o voce se auzi în spatele ei, o mână fermă prinse frâul calului şi ca prin minune îl scoase din turmă.

— Sper, domnişoară că nu sunteţi rănită? a spuse salvatorul cu un ton respectuos.

Fata privi o clipă figura bronzată şi hotărâtă, apoi râse nervos:

— Ah! Mi-a fost cu adevărat teamă – spuse ea; cine s-ar fi gândit că aceste vaci vor reacţiona astfel...

— E o adevărată binecuvântare că n-aţi căzut, spuse însoţitorul ei cu seriozitate. Era un tânăr înalt, îmbrăcat în veşminte simple cu aspect sărăcăcios. În bandulieră avea o puşcă de vânătoare.

— Pariez că sunteţi fiica lui John Ferrier, continuă el; v-am văzut ieşind din ferma lui. Când vă veţi întoarce acasă întrebaţi-l dacă îşi aminteşte de Jefferson Hope, din Saint-Louis. Dacă el este acel Ferrier pe care îl ştiu, tatăl meu şi el au fost foarte apropiaţi.

— Nu vreţi să veniţi pentru a vorbi direct cu el? spuse timid Lucy.

Tânărul păru încântat de invitaţie şi privirea lui întunecată se lumină.

— Cu mare plăcere, dar, vedeţi, de două luni cutreierăm munţii şi nu sunt prea pregătit pentru vizite. Va trebui ca Ferrier să mă primească aşa cum sunt.

— El vă datorează, ca şi mine, o mare recunoştinţă, zise fata – pentru că mă adoră – iar dacă acele vite blestemate m-ar fi zdrobit nu s-ar fi putut consola în veci.

— Nici eu, spuse tânărul.

— Nu prea văd de ce – nu sunteţi unul dintre prietenii noştri.

Figura senină a tânărului vânător se înroşi atât de puternic încât Lucy izbucni în râs.

— Ei, n-am vrut să spun aşa ceva, bineînţeles că sunteţi un prieten, trebuie să veniţi la noi. Acum lăsaţi-mă să-mi continui drumul, altfel tata se va supăra că nu mi-am îndeplinit comisioanele.

— La revedere.

— Adio, răspunse tânărul ridicându-şi sombrero-ul şi înclinându-se apoi către mâna care i se întindea.

Lucy întoarse calul, îi administră o lovitură de cravaşă şi se pierdu într-un nor de fum.

Jefferson îşi reluă locul lângă tovarăşii lui, dar rămase îngândurat şi tăcut. Toţi acei oameni mergeau să prospecteze în

Munţii Nevadei, în căutarea minelor de argint şi se îndreptau către Salt Lake City sperând să găsească capitalul necesar exploatării filoanelor descoperite. Jefferson era la fel de entuziast ca şi camarazii săi, dar acel incident neaşteptat avea să-i schimbe ideile. Imaginea tinerei fete, proaspătă ca briza ce mângâie Sierra, lăsase o urmă adâncă în sufletul său. Privind-o pierzându-se în depărtare, el înţelese că o schimbare se produsese în viaţa sa – atât de puternică încât nici minele de argint şi nimic altceva în lume nu mai puteau rivaliza cu noile sentimente care îi asaltau sufletul. Nu era un copil ci un bărbat puternic cu caracter dominator, dar ceea ce simţea – prima dragoste – era ceva gingaş, delicat.

Reuşise întotdeauna ceea ce îşi pusese în gând; de aceea, îşi jură în sinea lui să-şi epuizeze toate eforturile, toată perseverenţa, întreaga voinţă pentru a triumfa în această luptă atât de nouă. Chiar în acea seară Jefferson Hope se duse în vizită la John Ferrier. Apoi veni atât de des încât începuse să fie considerat un obişnuit al casei. De doisprezece ani, Ferrier, acaparat de munca sa, nu avusese practic nici o legătură cu exteriorul.

Hope îi povesti deci tot ceea ce dorea să afle, iar istoriile sale deveniseră captivante nu numai pentru tată ci şi pentru fiică. Călătorind mult prin California ştia tot felul de întâmplări despre averi uriaşe clădite sau pierdute în numai câteva luni, în acel ţinut fierbinte al aventurii. Încercase multe meserii; fusese vânător de capete, căutător de aur, crescător de vite. Jefferson nu lipsise din nici un loc în care s-ar fi putut întâlni cu pericolul. Hope a devenit în scurtă vreme favoritul bătrânului fermier. În ceea ce o privea, Lucy manifesta rezerve, dar, obrajii ei aprinşi, ochii strălucitori şi veseli demonstrau clar că inima ei tânără nu-i mai aparţinea. Dacă tatăl s-ar mai fi putut înşela, cel căruia copila îi acorda afecţiunea era sigur de reuşita lui.

Într-o seară, venind către domeniul lui Ferrier o întâlni pe Lucy în drumul său.

— Trebuie să plec, Lucy! spuse el luându-i mâinile într-ale sale şi privind-o cu tandreţe în ochi. Nu-ţi pot cere acum să mă urmezi dar, la întoarcere, vei accepta să vii cu mine?

— Dar când vei reveni? întrebă ea roşindu-se.

— În cel târziu două luni, iubita mea, şi voi dori să fii a mea. Nimeni nu ne va mai putea despărţi.

— Dar tatăl meu? întrebă fata.

— Mi-a dat consimţământul cu condiţia ca afacerile mele să meargă bine. Dar nu am nici o grijă în privinţa asta.

— Ah! Dacă şi dumneata şi tatăl meu aţi căzut de acord, atunci eu nu mai am ce spune, murmură ea, lăsându-şi capul pe pieptul prietenului său.

— Dumnezeu fie binecuvântat! spuse tânărul cu emoţie şi se plecă pentru a o îmbrăţişa. Iată un lucru stabilit. Acum, cu cât voi întârzia mai mult cu atât îmi va fi mai greu să plec; tovarăşii mei mă aşteaptă în defileuri; adio, dragostea mea. În două luni mă vei revedea.

Sărind iute pe cal, Hope plecă în goană fără a mai întoarce capul, ca şi cum s-ar fi temut că o singură privire către aceea pe care o părăsea i-ar fi putut întoarce hotărârea.

Tânăra copilă îl urmări până când silueta acestuia dispăru în depărtare; apoi se întoarse încet către casă. Era în acel moment, cea mai fericită fată din Utah.

CAPITOLUL III
PROFETUL FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU JOHN FERRIER

Trecuseră aproape trei săptămâni de când Jefferson Hope şi tovarăşii săi plecaseră din Salt Lake City. John Ferrier îşi simţea inima strângându-i-se la ideea revenirii lui Hope care ar fi însemnat despărţirea de fiica sa adoptivă. Dar fericirea lui Lucy era cel mai bun argument pentru a-l împăca cu promisiunea făcută. Ferrier jurase demult că Lucy nu se va căsători cu un Mormon. O asemenea legătură nu i se părea o căsătorie ci o ruşine şi o nenorocire totodată; şi indiferent de părerea lui despre obiceiurile mormone, asupra acestui punct rămăsese dur şi intransigent.

Fusese nevoit însă să-şi păstreze adânc ferecată în suflet părerea; exprimarea ei publică i-ar fi putut aduce enorme neplăceri.

Nici inchiziţia Sevillei, nici societăţile secrete ale Italiei nu reuşiseră să constrângă Europa aşa cum se întâmplase în Utah cu legea mormonă. Invizibilă şi misterioasă, mişcarea acestora era atât de puternică, încât omul care ar fi îndrăznit să lupte cu biserica, dispărea, pur şi simplu, fără a i se mai şti vreodată de urmă şi nici măcar de nume. Ce se întâmpla între un astfel de temerar şi tribunalul secret era învăluit în cea mai teribilă tăcere. Un cuvânt spus fără socoteală, un gest imprudent erau suficiente şi vinovatul era suprimat fără ca cineva să poată pătrunde tainele şi misterul acestei puteri teribile care se întindea peste capetele tuturor.

La început, Puterea acţiona doar asupra acelora care, îmbrăţişând legea mormonă, încercau apoi să o schimbe sau să o părăsească, pur şi simplu. Apoi, aria persecuţiilor s-a extins. Numărul femeilor mature din colonie scăzuse apreciabil şi faţă de această diminuare a populaţiei feminine, legea poligamiei devenise o doctrină sterilă. A început însă, o perioadă de omoruri: fermieri ucişi, case incendiate, fără a se putea descoperi făptaşul, astfel că femeile fără sprijin au fost nevoite să intre în haremurile celor rămaşi, biete fiinţe cu inima zdrobită de suferinţă şi oroare.

Călătorii rătăciţi prin împrejurimi vorbeau de cetele oamenilor înarmaţi şi mascaţi care cutreierau regiunea. Noi şi noi confirmări aduseseră în cele din urmă elucidarea misterului. Şi astăzi numele *Îngerilor răzbunării* aduce groază şi teroare prin fermele izolate ale Vestului. Această sinistră organizaţie ajunsese să terorizeze întregul ţinut. Nimeni nu cunoştea cine erau membrii acestei asociaţii. Numele şi numărul autorilor crimelor ca şi complicii acestora rămâneau acoperite de cea mai nepătrunsă taină. Nu puteai vorbi nici cu cel mai apropiat prieten despre Profet sau misiunea acestuia pentru că era posibil să te adresezi fără să ştii chiar unuia dintre reprimatori, el urmând a aplica prin fier şi foc pedeapsa destinată hulirii. Oricine se temea de vecinul lui, iar gândurile şi năzuinţele rămâneau ferecate în sufletul fiecăruia.

Într-o frumoasă dimineaţă când John Ferrier tocmai se pregătea să plece în pădure, pe aleea din faţa casei sale apăru un om blond, cu o statură impunătoare. Inima lui Ferrier începu să bată cu putere. Oaspetele său era Brigham Young în persoană. Plin de teamă, căci o astfel de vizită nu prevestea nimic bun, bătrânul se repezi în întâmpinarea noului venit, salutându-l cu respect. Marele şef al mormonilor primi cu răceală omagiile şi-l urmă pe Ferrier în salon, fără ca faţa lui să-şi piardă severitatea.

— Frate Ferrier, zise el aşezându-se şi aruncându-i printre gene o privire pătrunzătoare. Frate Ferrier, credincioşii cei adevăraţi au fost, cred, buni cu tine. Te-am culeş din deşert, pe jumătate mort de foame, ne-am împărţit hrana cu tine, te-am adus sănătos în valea promisă dăruindu-ţi pământuri mănoase care ţi-au permis să faci avere, sub protecţia noastră. Tot ceea ce am spus este adevărat?

— Este foarte exact, răspunse Ferrier.

— Ca răsplată am aşteptat un singur lucru: să îmbrăţişezi adevărata credinţă şi să te supui tuturor regulilor ei. Ai promis-o, dar dacă zvonurile se adeveresc iată că n-ai făcut-o!

— Cum aşa? strigă Ferrier ridicându-şi braţele spre cer. N-am donat fondului comun partea cuvenită? Nu am mers cu regularitate la templu, n-am...

— Unde sunt femeile tale? îl întrerupse Young, uitându-se în jurul lui. Te rog să le aduci pentru a le putea saluta.

— Este adevărat că nu m-am căsătorit, răspunse Ferrier. Dar numărul femeilor era şi aşa redus iar alţi Fraţi aveau mai multe drepturi să o ceară decât mine care nu eram singur. Nu o aveam eu pe fiica mea cu mine?

— Despre ea doresc să vorbim, spuse şeful mormonilor. Ea a crescut, devenind o floare a Utah-ului; foarte mulţi dintre cei mai buni ai noştri sunt cu ochii pe ea.

John Ferrier scoase un geamăt surd.

— Anumite zvonuri planează asupra ei; se spune că a fost promisă unui străin. Sper că nu este altceva decât o bârfă otrăvită, căci ce se spune în cea de a treisprezecea lege din codul Preafericitului John Smith? *Fiecare fiică a adevăratei credinţe va trebui să devină soţia unuia dintre cei aleşi şi dacă ea se va dărui unui intrus, va comite cel mai mare dintre păcate.* Este deci de neconceput ca dumneata care aparţii adevăratei credinţe, să accepţi trădarea de la propria fiică.

John Ferrier nu răspunse, dar începu să frământe nervos cravaşa pe care o mai păstrase în mâini.

— Iată deci ocazia de a te pune la încercare; aşa s-a hotărât în Consiliul sacru al Celor Patru. Fiica ta este tânără şi nu dorim unirea ei cu un vârstnic; mai mult, aşteptăm ca ea să facă alegerea. Fiecare dintre Bătrâni are deja un harem apreciabil, dar trebuie să veghem şi asupra copiilor noştri. Stangerson şi Drebber au fiecare câte un fiu. Şi la unul şi la celălalt, fiica ta va fi binevenită. Să aleagă deci între cei doi. Ei sunt tineri, bogaţi, credincioşi adevăraţi. Care este răspunsul tău?

Ferrier, cu sprâncenele încruntate, rămase câteva momente fără glas.

— Ne acordaţi prea puţin timp, spuse în sfârşit. Fiica mea este atât de tânără! De-abia a atins vârsta măritişului.

— Ea va avea o lună pentru a se decide, spuse Young ridicându-se. După aceea, va trebui să ne dea răspunsul.

Odată ajuns la uşă, Young se întoarse cu faţa strâmbată de furie, cu ochii scăpărători:

— Dacă tu şi fiica ta veţi încerca, în ciuda neputinţei voastre, să luptaţi împotriva voinţei celor Patru Sfinţi, să ştii că ar fi fost mai bine ca oasele voastre să fi rămas pe versantul Sierrei Blanca.

Ridicându-şi mâna cu un gest ameninţător, Profetul plecă făcând să răsune pietrişul curţii de paşii săi grei.

Ferrier rămase mut, cu capul între mâini, întrebându-se cum să înceapă o discuţie cu fiica sa; deodată, simţi pe braţ o apăsare dulce şi uşoară; ridicând ochii o zări pe Lucy în faţa sa. După paloarea şi groaza întipărită pe chipul ei îşi dădu seama că ea auzise totul.

— Nu am făcut înadins, zise ea, dar vocea lui răsuna în toată casa! Oh! Tată, ce vom deveni noi, oare?

— Nu te frământa, răspunse el, trăgând-o lângă el şi mângâindu-i cu mâna lui mare şi bătătorită buclele blonde, de copil; vom găsi noi o scăpare. Simpatia ta pentru călătorul nostru a rămas aceeaşi, nu?

Un suspin însoţit de o strângere de mână – fu singurul răspuns.

— Ştiu, ştiu că da, spuse el, de altfel nici nu doresc altceva. El este un băiat de treabă şi un bun creştin, ceea ce nu e cazul cu toţi ăştia de aici, în ciuda aparentelor lor rugăciuni şi jurăminte. Ascultă, mâine pleacă un transport spre Nevada. Voi încerca să-i transmit un mesaj din care să afle impasul prin care trecem. Dacă mă gândesc bine, băiatul va ajunge aici mai repede decât telegraful.

La aceste cuvinte, Lucy surâse printre lacrimi.

— Când va fi aici, el ne va spune ce avem de făcut, dar tremur pentru tine, tăticule drag. Ei sunt atât de groaznici – la fel ca şi poveştile despre cei care încearcă să se răzvrătească împotriva Profetului şi pe care-i aşteaptă întotdeauna o catastrofă teribilă!

— Da, nici unul dintre noi nu a putut încă să i se opună! spuse tatăl. Avem o lună înaintea noastră. E adevărat însă, că după aceea ar fi mult mai cuminte să dispărem de aici.

— Să părăsim Utah-ul?

— Da, aşa intenţionez.

— Şi ferma?

— Vom încerca să recuperăm cât mai mult din bani, iar restul va fi abandonat. Ca să-ţi spun drept, Lucy, nu este prima oară când m-am gândit la asta. Nu mă prea împac cu gândul să fiu jucăria Profetului, asemeni tuturor celor de pe aci. Eu sunt un fiu al Americii libere şi aceasta schimbă lucrurile: La vârsta mea e greu să încep cu prefăcătoriile şi cred că dacă Young va mai veni pe aici, o să fie întâmpinat cu o încărcătură de alice.

— Dar ne vor împiedica să plecăm, obiectă fata.

— Să aşteptăm întoarcerea lui Jefferson şi vom încerca să ne descurcăm. Nu fii îngrijorată, micuţo, nu vreau să te mai văd cu ochii înroşiţi. Haide, nu ne ameninţă nici un pericol.

Cu tot aerul convingător pe care-l arborase Ferrier pentru a o încuraja, Lucy nu se putu opri să remarce grija neobişnuită cu care tatăl ei încuie porţile, apoi atenţia cu care şi-a curăţat puşca, adusă din camera sa.

CAPITOLUL IV
FUGA

În dimineaţa care a urmat întâlnirii cu Profetul mormonilor, Ferrier plecă la Salt Lake City şi-i încredinţă prietenului său care pleca în Nevada, mesajul destinat lui Hope. El îi transmise tânărului cât de teribil era pericolul ce-i ameninţa şi cât de necesară era întoarcerea lui grabnică. Predarea scrisorii îl făcu să se simtă mai liniştit şi se întoarse acasă cu inima mai uşoară.

Apropiindu-se de casă zări cu surprindere lângă gard doi cai străini, iar uimirea lui fu şi mai mare la vederea a doi tineri instalaţi în salon. Unul dintre ei, cu figură prelungă şi foarte palid, se tolănise pe şezlong ţinându-şi picioarele cocoţate pe masă; celălalt, la care masivitatea gâtului, ca de taur, se armoniza perfect cu grosolănia trăsăturilor, stătea în faţa ferestrei, cu mâinile adânc vârâte în buzunare, fredonând o melodie populară. Amândoi îl salutară pe Ferrier printr-un semn al capului iar cel care se balansa pe fotoliu i se adresă în aceşti termeni:

— S-ar putea să nu ne cunoaşteţi. Tovarăşul meu este fiul bătrânului Drebber, iar eu sunt Joseph Stangerson. Amândoi v-am însoţit prin deşert atunci când mâna Domnului coborâtă asupra dumneavoastră a făcut să fiţi primit în turma oilor sale credincioase.

— Aşa cum se va întâmpla cu toate naţiile la ora ce va fi Aleasă, reluă celălalt cu o voce nazală. Moara macină încet, dar sigur.

John Ferrier se înclină cu răceală. Ştia acum despre ce este vorba.

— Am venit, continuă Stangerson, la sfatul părinţilor noştri, pentru a vă cere mâna fiicei dvs. Alegeţi, dumneavoastră şi dânsa, între noi doi. Dar pentru că eu nu am decât patru soţii, în timp ce fratele Drebber are şapte, îmi place să cred că cererea mea ar putea fi privită mai favorabil.

— Nu, nu, frate Stangerson, strigă celălalt. Nu este vorba de câte neveste avem ci de felul în care le putem întreţine. Tatăl

meu mi-a cedat morile şi acum, dintre noi doi, eu sunt cel mai bogat.

— Dar viitorul meu este mult mai atrăgător decât al tău, reluă celălalt vehement. Când Domnul îl va chema la El pe tata, voi moşteni şi fabrica de piei şi tăbăcăria. Şi apoi, eu sunt mai în vârstă şi am în Biserică o situaţie mai înaltă.

— Cred că fata va trebui să se pronunţe, zise tânărul Drebber – privindu-se cu încântare în oglindă. Noi ne vom supune alegerii ei.

În timpul acestui dialog, John Ferrier, plin de furie rămăsese în uşă; se abţinu cu greu să nu pună biciul pe cei doi vizitatori.

— Ascultaţi bine, zise el în sfârşit, înaintând cu un pas către cei doi. Când fiica mea vă va invita, ea însăşi, voi consimţi să vă primesc, dar până atunci, ieşiţi afară şi să nu vă mai văd.

Cei doi mormoni rămaseră ca de piatră. Rivalitatea dintre ei era în accepţiunea lor cea mai mare favoare care putea fi făcută unui tată şi, în egală măsură, fiicei acestuia.

— Există două modalităţi pentru a ieşi de aici: pe uşă sau pe fereastră, strigă Ferrier. Alegeţi.

Figura lui bronzată era atât de teribilă, mâinile uscate atât de ameninţătoare încât cei doi vizitatori socotiră că e mult mai bine să plece în grabă. Bătrânul fermier îi urmă până la poartă.

— De îndată ce vă veţi hotărî care din doi îmi va deveni ginere, să mă anunţaţi şi pe mine, zise el pe un ton de batjocură.

— O să te coste toate astea, urlă Stangerson, alb de furie. Ai adus o ofensă Profetului şi Consiliului celor Patru. O vei regreta până la sfârşitul zilelor.

— Mâna Domnului se va ridica asupra ta pentru a te pedepsi, zise şi tânărul Drebber.

Ferrier, furios la culme se repezi după armă, dar Lucy îl opri, luându-l de braţ. Înainte de a se putea elibera – galopul cailor vesti plecarea în goană a celor doi nepoftiţi.

— Nemernicii! Mizerabilii! strigă Ferrier ştergându-şi sudoarea care-i curgea în valuri pe frunte. Aş prefera să te văd moartă, copilul meu, decât soţia vreunuia dintre ei.

— Şi eu la fel, tată, zise ea cu calm, dar Jefferson va fi aici.

— Sper, şi cu cât mai repede, cu atât mai bine; căci ne putem aştepta la orice de aici înainte.

Era într-adevăr mare nevoie de ajutor pentru fermier şi fiica lui adoptivă. De la înfiinţarea coloniei, absolut nimeni nu-şi

permisese să se revolte atât de făţiş împotriva Bătrânilor. Dacă greşeli simple fuseseră pedepsite prin măsuri extreme, cum vor reacţiona ei în faţa unei asemenea nesupuneri? Nici bogăţia, nici poziţia socială nu erau de vreun folos vinovatului. Cu tot curajul său, Ferrier simţea pericolul ce-l ameninţă şi acesta începea să-l îngrozească. În faţa fiicei sale el îşi ascunse presentimentele şi arboră o prefăcută indiferenţă. Lucy, cu puterea de pătrundere pe care dragostea filială i-o ascuţise, înţelese însă că erau lipsiţi de apărare.

Ferrier se aştepta la un mesaj din partea lui Young, eventual la mustrări prin viu grai. Niciodată n-ar fi putut însă ghici maniera în care urma să se manifeste intervenţia Profetului. În dimineaţa următoare, pe cuvertura cu care era acoperit, găsi înfipt un ac de care atârna un bilet pe care scria: *„ai încă 29 de zile pentru a te hotărî, dar apoi...”*

Un astfel de avertisment era mai înfricoşător decât o ameninţare. Cum de a putut ajunge biletul în camera sa? Iată ce-l îngrijora cumplit pe Ferrier. Servitorii se culcau în anexele clădirii, iar ferestrele şi uşile casei fuseseră ferecate încă de cu seară. El rupse hârtia şi nu-i vorbi fiicei sale despre ea, dar întâmplarea l-a îngrozit. Ce putere trebuia folosită împotriva unui duşman care uza de arme atât de misterioase? Mâna care-i pusese biletul pe piept l-ar fi putut tot atât de bine lovi – drept în inimă – fără să se afle vreodată cine a făcut-o.

O zi mai târziu suferi un şoc mai violent.

În timpul micului dejun, Lucy scoase un strigăt puternic. Ea privea în sus arătând cu degetul spre tavanul pe care era scrisă cu cărbune cifra 28. Pentru ea acest număr nu avea o semnificaţie, dar în noaptea ce urmă, Ferrier a vegheat tot timpul cu arma în mână. Cu toate că nu a văzut şi nu a auzit nimic, în dimineaţa următoare – pe uşă, în partea exterioară era desenat numărul 27. În zilele care au venit – faptul se repetă cu ostentaţie; duşmani invizibili continuau să contabilizeze timpul care trecea implacabil. Câteodată cifra fatală apărea pe un perete, altădată pe pământ, pe gardul grădinii. Cu toată supravegherea, Ferrier nu l-a putut descoperi pe cel sau pe cei care-l torturau. Teama sa atinsese o limită superstiţioasă. Singura speranţă care-i rămăsese era sosirea tânărului vânător aflat în Nevada.

Din cele douăzeci de zile, rămăseseră cincisprezece, apoi zece şi nici o veste nu sosea din depărtare. Ori de câte ori un călăreţ trecea prin apropierea fermei, inima bătrânului fermier bătea cu emoţie, dar aşteptarea nu-şi găsea sfârşitul dorit. Când cifra 5 se schimbă cu 4, iar aceasta cu 3 îşi pierdu curajul şi orice nădejde de scăpare. Izolat în ţinutul său îşi dădea seama de neputinţa lui. În plus, drumul era supravegheat cu stricteţe; se putea trece doar cu un ordin scris al Consiliului Bătrânilor. Din indiferent ce unghi ar fi privit situaţia, evitarea catastrofei devenise imposibilă. Hotărârea bătrânului rămăsese însă neclintită: mai bine moartea decât dezonoarea fiicei sale.

Într-o seară, rămas singur în camera lui – reflectă pentru a mia oară la situaţia îngrozitoare în care se afla. În amurg, cifra 2 îi fusese vopsită pe peretele casei, a doua zi era deci ultima din totalul celor care i se lăsaseră pentru a lua hotărârea. Ce urma oare să se întâmple?

Gânduri vagi şi înspăimântătoare îi treceau prin minte. Ce se va întâmpla cu fiica sa dacă el nu va mai fi? Dându-şi seama de neputinţa lui, Ferrier îşi lăsă capul în piept şi izbucni în suspine. Tăcerea fu însă tulburată de un zgomot. Ce să fi fost oare? La uşă se auzi o bătaie extrem de uşoară, dar totuşi distinctă. Ferrier se strecură în hol pentru a auzi mai bine. Zgomotul se întrerupse brusc dar începu imediat, tot atât de discret. Cineva bătea la poartă. Era oare vreun asasin venit să îndeplinească ordinul sângeros al tribunalului secret, sau cel trimis să scrie pe uşă ultima din cifrele fatale? Incertitudinea îl copleşi atât de puternic pe bătrân încât, lăsând orice precauţie la o parte, se năpusti către intrare, cu riscul de a primi din plin lovitura mortală. Ferrier deschise cu bruscheţe uşa casei.

Afară, totul era liniştit. Noaptea răspândea cu grandoare cohorte de stele pe cerul întunecat. Vizibilitatea era perfectă, dar nici în grădină, nici pe drum nu se zărea măcar o umbră. Cu un suspin de uşurare, Ferrier începu să cerceteze împrejurimile, când, deodată, privind în jos, zări exact la picioarele sale trupul unui om lungit cât era de mare, cu faţa la pământ. Acest tablou îi produse o asemenea emoţie încât trebui să se sprijine de perete pentru a nu-şi pierde echilibrul. Ferrier îşi imagină mai întâi că avea în faţă un muribund sau un rănit care reuşise să se târască până la uşa sa, dar văzu cu stupoare că omul din faţa lui prinse a se mişca, furişându-se cu rapiditatea silenţioasă a unei

reptile în casă. Odată ajuns în interior, sări în picioare şi închise uşa cu grijă. În faţa ochilor holbaţi ai bătrânului apăru figura cinstită şi fermă a lui Jefferson Hope.

— Oh, Doamne, suflă Ferrier, ce spaimă am tras! De ce ai venit aici, în acest fel?

— Dă-mi te rog de mâncare, spuse celălalt cu o voce joasă. Nu am pus nimic în gură de patruzeci şi opt de ore.

Tânărul se aruncă pur şi simplu asupra fripturii reci şi a pâinii care rămăseseră de la cină şi începu să devoreze.

— Lucy e bine? întrebă el după ce reuşi să-şi astâmpere foamea.

— Da, răspunse tatăl. Ea ignoră pericolele care ne ameninţă.

— E bine. Casa e supravegheată din toate părţile. Iată de ce m-am târât pe jos. Se cred ei isteţi, dar nu se pot compara cu îndemânarea unui vânător de antilope.

Odată cu sosirea unui aliat ca acesta, John Ferrier se simţea alt om. El strânse puternic mâna bronzată a tânărului.

— Sunt mândru de tine, zise el. Puţini oameni ar fi acceptat să vină aici pentru a împărţi cu noi pericolele şi necazurile.

— E adevărat ce spui, tată, spuse tânărul vânător. Ţin mult la tine, dar dacă era vorba numai de dumneata, mărturisesc că m-aş mai fi gândit odată înainte de a intra în acest viespar. Sunt aici pentru Lucy şi ca să nu i se întâmple vreo nenorocire va trebui să existe un Hope mai puţin în Utah.

— Ce vom face?

— Mâine este ultima zi pe care ne-au acordat-o şi dacă nu acţionăm până seara suntem pierduţi. Am un măgar şi doi cai care ne aşteaptă în Crângul Vulturului. Câţi bani ai?

— Două mii de dolari în aur şi cinci mii în bilete de bancă.

— E destul. Mai am şi eu. Trebuie să ajungem la Carson City prin munţi; dar cred că ar trebui să o trezeşti pe Lucy. Avem noroc că servitoarea nu doarme în casă.

În timp ce Ferrier plecase să-şi avertizeze fiica asupra călătoriei pe care urmau să o facă, Jefferson Hope făcu un pachet cu toate proviziile pe care le găsi apoi umplu cu apă câteva bidoane, ştiind din proprie experienţă cât de rare şi de îndepărtate unul de celălalt erau izvoarele în munţi.

Oricât de tandră a fost întâlnirea celor doi tineri, ei îşi stăpâniră emoţiile şi elanurile; minutele rămase erau extrem de preţioase şi mai erau multe de făcut.

— Trebuie să plecăm imediat, spuse Hope cu voce şoptită. Şi în faţă şi în spate e pază, dar, cu multă atenţie, putem scăpa printr-o fereastră şi apoi să traversăm câmpul. Ajunşi la drum, mai avem două mile până la Crângul Vulturului unde se află caii; la răsăritul soarelui am putea fi exact la jumătatea drumului către munţi.

— Dar dacă ne vor aresta? întrebă Ferrier.

Hope îşi atinse ţeava revolverului pe care-l purta brâu.

— Dacă sunt prea mulţi, vom doborî doi sau trei, înainte de a cădea noi înşine, zise el cu un zâmbet sinistru.

Toate luminile casei erau stinse. Ferrier îşi privi pământul care-i aparţinuse şi pe care-l părăsea pentru totdeauna. Sacrificiul său era deja împlinit, iar gândul la onoarea şi viitorul fiicei mult iubite îi făcea mai blândă durerea provocată de ruină. Totul era atât de paşnic, de la arborii care foşneau dulce, la imensa câmpie roditoare, încât era greu de crezut că acel binecuvântat ţinut era îmbibat de spiritul crimei. Paloarea tânărului vânător, expresia gravă ce-i domina trăsăturile mărturiseau că văzuse destule în jurul casei şi că era pregătit să înfrunte pericolul.

Ferrier îşi luase punga cu aur şi bancnote, Hope proviziile şi apa; Lucy la rândul ei strânsese în grabă tot ceea ce avea mai de preţ. Deschizând fereastra, fugarii aşteptau ca un nor să întunece faţa lunii, apoi, unul în spatele celuilalt, traversară grădina. Ţinându-şi răsuflarea, cu infinită grijă, cei trei au reuşit să se strecoare printr-o spărtură a gardului ajungând în câmpie. Tânărul vânător îi opri deodată, trăgându-i către un loc mai umbrit. Născut în preerie, Jefferson Hope datora existenţei sale nomade o deosebită ascuţire a simţurilor. Aceasta i-a salvat pe cei trei fugari. Lipiţi de pământ ei auziră în imediata apropiere ţipătul bufniţei de noapte, căreia îi răspunse imediat un altul asemănător. Umbra unei siluete vagi trecu la numai câţiva paşi de ei. Fugarilor le-a fost uşor să audă scurtul dialog dintre cei doi bărbaţi, apăruţi ca din pământ:

— Mâine, la miezul nopţii, a spus primul care părea să fie şeful. La semnalul celor trei ţipete de bufniţă.

— Am înţeles, zise celălalt. Trebuie să-l prevenim pe fratele Drebber?

— De la şapte la cinci, zise al doilea şi cele două siluete se îndepărtară în direcţii diferite. Ultimele cuvinte rostite erau

evident o parolă. În momentul în care zgomotele paşilor se stinseră, Hope sări în picioare, îi ajută pe ceilalţi doi să se ridice de la pământ şi susţinând-o pe tânăra fată care părea deodată lipsită de puteri, plecară cu toţii mai departe.

— Să ne grăbim, murmură el din timp în timp. Trebuie să ne grăbim.

Odată ajunşi drumul mare înaintarea s-a putut face mult mai lesne. Au avut şansa de a nu întâlni decât o singură persoană, dar au avut timpul să se ascundă pentru a nu fi recunoscuţi. Crângul Vulturului era acum destul de aproape. Cu instinctul său, care nu-l înşela niciodată, Hope şi-a condus grupul pe cel mai scurt drum către locul unde animalele îşi aşteptau stăpânii. Tânăra fată încălecă pe măgar, Ferrier împreună cu preţiosul lui sac urcă pe unul din cai iar Hope pe celălalt. Apoi drumul presărat cu pericole reîncepu. În partea dreaptă aveau un perete de stâncă goală ce se ridica până la înălţimi ameţitoare. În partea cealaltă era o prăpastie neagră şi înfricoşătoare. Intrarea în defileu era străjuită de plăci de bazalt striate de apele secolelor, semănând cu ghearele unui monstru preistoric. Aglomerarea stâncilor crea un haos pietrificat ce ridica parcă o stavilă de neînvins în calea temerarilor. Cu toate acestea, fugarii îşi simţeau inima mai uşoară pentru că fiecare pas mărea distanţa între ei şi locul chinuitoarelor torturi morale la care fuseseră supuşi. Erau însă tot sub puterea Sfinţilor şi foarte curând aveau să primească o dovadă. Cei trei se angajaseră în ultima şi cea mai sălbatică porţiune a defileului, când Lucy scoase un strigăt slab, de groază, arătând cu degetul spre culmea muntelui pe care se profila silueta unei santinele. Aceasta îi reperă imediat şi o somaţie de oprire răsună pe un ton aspru şi milităros.

— Cine mişcă acolo?

— Călători spre Nevada, răspunse Hope punând totodată mâna pe carabina care era fixată lângă şa. Omul îşi armă puşca şi îi privi cu neîncredere.

— Cu autorizaţia cui? întrebă el.

— Cu a celor Patru Sfinţi sună răspunsul lui Ferrier. Experienţa dobândită printre mormoni îl făcuse să ştie că aceasta era autoritatea supremă ce putea fi invocată.

— Nouă la şapte, strigă santinela.

— Şapte la cinci, răspunse Hope, aducându-şi aminte de parola schimbată între cei doi oameni din grădină.

— Treceţi şi Domnul fie cu voi, spuse de sus vocea.

Ceva mai departe, drumul deveni mai uşor; fugarii au avut posibilitatea de a-şi grăbi caii. Aruncând o privire în urmă, ei au văzut pentru ultima dată silueta paznicului profilată pe cer. Ea marca, se pare, graniţa pământurilor *Aleşilor*; privind înainte, sărmanii călători încercau sentimentul arzător al eliberării având senzaţia că zăresc semnele aurorei speranţei.

CAPITOLUL V
ÎNGERII RĂZBUNĂRII

Drumul continuă întreaga noapte. Hope cunoştea bine ţinutul şi înaintarea se făcea destul de uşor. În preajma răsăritului, un spectacol grandios li se arătă înaintea ochilor. Din toate părţile se vedeau vârfuri semeţe acoperite cu zăpadă, într-o aliniere în care fiecare pisc dorea parcă să-şi domine vecinul pentru a se putea avânta mai departe, către orizontul necunoscut. Cărarea şerpuia printre roci imense de sub care ieşeau rădăcinile pinilor ce păreau suspendaţi deasupra capetelor călătorilor, ameninţând să-i strivească la cea mai mică suflare a vântului. Nu era o ameninţare himerică pentru că valea era presărată cu trunchiuri mari, smulse din locurile lor de puterea nebună a şuvoaielor şi a uraganelor. Chiar în momentul trecerii, un bolovan se prăbuşi din înalturi, făcând animalele să o ia la galop, în ciuda extremei oboseli.

În timp ce soarele se ridică la orizont, crestele se iluminau una după cealaltă asemeni lumânărilor la o petrecere mondenă. Magnificenţa acestui spectacol îi întări pe cei trei călători, dându-le parcă o nouă energie. Lucy şi tatăl ei ar fi dorit să se oprească o clipă, dar Hope protestă cu putere.

— Trebuie să fie deja pe urmele noastre la această oră, totul depinde acum de viteza cu care ne putem deplasa. Odată ajunşi la Carson vom fi liberi şi ne vom putea odihni toată viaţa.

Continuară să meargă toată ziua; către seară au socotit că aproape treizeci de mile îi despart de cei care-i terorizaseră. La căderea nopţii găsiră un adăpost; strânşi unul în celălalt pentru a se apăra de frig, căzură într-un somn ca de moarte. Înainte de ivirea zorilor erau însă din nou la drum. Nimic nu îi făcea să creadă că fuseseră urmăriţi şi Jefferson Hope începuse să spere că scăpaseră de cumpliţii lor duşmani. Nu ştia încă la ce depărtare se putea întinde braţul necruţător al acelei asociaţii blestemate şi atotputernice.

Către mijlocul celei de a doua zi, proviziile începuseră să se termine, dar un vânător care nu avusese atâta timp nimic altceva decât arma sa pentru a se hrăni şi care cunoştea ce fel

de vânat se poate găsi în acei munţi, nu putea să se îngrijoreze doar pentru atâta lucru. Astfel că Hope, luându-şi rămas bun de la Lucy, plecă la vânătoare. A-şi găsi prada nu a fost pentru el decât o joacă deşi a fost nevoit să se îndepărteze destul de mult de locul taberei; la întoarcere, distanţa i se păru mai mică, mai ales la gândul că o va revedea pe Lucy. La un moment dat pentru a-şi anunţa venirea, lansă în aerul proaspăt un semnal vesel. Se opri apoi o clipă aşteptând răspunsul. Dar în afară de croncănitul câtorva păsări speriate nu se auzi nimic. Încercă din nou, dar nici un sunet nu veni să-i anunţe prezenţa persoanelor dragi pe care le părăsise. O teamă nebună, fără nume, i se strecură în suflet. Paşii lui au căpătat pe dată, o viteză de necrezut; Hope nici nu observă că în graba care-l mâna, preţiosul vânat după care plecase căzu în drum.

Ajuns la locul popasului, privirea lui s-a oprit asupra focului pe cale de a se stinge; era uşor de constatat că încă de la plecarea lui nimeni nu mai fusese preocupat să-l întreţină. O tăcere de moarte domnea asupra împrejurimilor. Tatăl, fiica, totul dispăruse fără urmă.

Înnebunit de această lovitură groaznică, Jefferson Hope simţea cum capul îi era cuprins de ameţeală şi nu a lipsit mult să se prăbuşească dacă dintr-un gest reflex nu s-ar fi sprijinit în armă. Fiind însă un om de acţiune, Hope depăşi repede această slăbiciune trecătoare. Privi apoi cu atenţie în jurul lui. Pământul purta numeroase urme de copite; fugarii fuseseră deci surprinşi de o trupă întreagă; direcţia paşilor spunea clar că se îndreptaseră cu toţii, înapoi către Salt Lake City. Continuând să-şi arunce privirile într-o parte şi-n alta, Hope fu cuprins de un tremur puternic. La câţiva paşi – o movilă de pământ mai închis la culoare indica prezenţa unui mormânt proaspăt. Apropiindu-se, tânărul zări o foaie de hârtie agăţată pe o bucată de lemn înfiptă într-o extremitate a mormântului, iar pe bilet un anunţ – Doamne! – cât de elocvent:

John Ferrier
Cetăţean din Salt Lake City
Decedat la 4 august 1860

Din bătrânul vesel şi bun pe care-l părăsise cu doar cu câteva ore mai înainte rămăsese doar acel jalnic epitaf! Cuprins de

oroare, Hope privi în jur aşteptându-se să zărească şi cel de al doilea mormânt, dar nici o urmă nu confirmă temerile sale. Lucy fusese răpită înapoi pentru a-şi urma destinul hărăzit de cei care o urmăreau cu bestialitate: viaţa într-unul din haremurile Bătrânilor. În faţa certitudinii nenorocirii sale şi a neputinţei de a mai face ceva, tânărul regreta că nu avusese soarta bătrânului fermier. Şi-ar fi dorit să fi putut împărţi mormântul cu acesta!

În scurtă vreme însă, energia lui naturală îl scoase din depresia la care îl adusese disperarea. Pentru că totul era pierdut se putea dedica acum, cu totul, răzbunării. Îşi jură de aceea ca singurul scop în viaţa ce urma să o ducă de aici înainte să fie răzbunarea, o răzbunare cumplită pentru care va lupta cu toată energia şi voinţa lui. Cu faţa palidă, cu trăsăturile îngheţate într-un rictus fioros, tânărul se întoarse lângă focul ce se stingea, agonizând. Adunând cu grijă cele câteva resturi de mâncare rămase, porni apoi, cu toată oboseala, mai departe, către munţi, pe urmele celor care-şi spuneau ei înşişi *Îngerii răzbunării.* Timp de cinci zile a parcurs însingurat, la capătul puterilor, drumul pe care venise. Seara se prăbuşea pe o stâncă pentru a prinde câteva ore de somn, dar răsăritul soarelui îl găsea din nou în mers.

În fine, după şase zile ajunse la Crângul Vulturului, punctul de plecare al exodului fatal; de acolo se puteau zări locuinţele Sfinţilor. Mort de oboseală, obligat să se sprijine în armă pentru a se mai ţine pe picioare, el îşi ridică braţul descărnat către cer, blestemând aşezarea ce se întindea, cuprinsă de tăcere, la picioarele sale. Privind cu mai multă atenţie, el văzu câteva steaguri desfăşurate pe străzi şi urmele unei mari serbări. Tocmai se întreba ce puteau să însemne toate acestea când zgomotul unor paşi se auzi în spatele său. Era un mormon pe nume Comper căruia de câteva ori îi oferise ajutorul său; de aceea, i se adresă direct, în dorinţa de a afla câte ceva despre Lucy.

— Nu mă recunoşti? zise el. Sunt Jefferson Hope.

Mormonul îl privi stupefiat. Îi venea greu să-l identifice în vagabondul sălbatic din faţa sa pe tânărul şi elegantul vânător de altă dată. Apoi, după ce se convinse că nu greşea, mormonul i se adresă cu teamă:

— Sunteţi nebun să vă aventuraţi până aici! strigă el. Simplul fapt că v-am văzut mă poate costa viaţa; nu ştiţi că în Consiliul

celor Patru Sfinţi a fost pronunţată împotriva dvs. sentinţa fatală pentru vina de a-i fi ajutat pe cei doi Ferrier în fuga lor?

— Nu mă interesează sentinţa lor, răspunse Hope cu răceală. Tu ştii însă bine ce s-a petrecut, Comper. De aceea, te conjur pe ce ai mai scump în lume, răspunde-mi la câteva întrebări. Nu am fost noi întotdeauna prieteni? Pentru Dumnezeu, nu-mi refuza întrebările.

— Ce vreţi să ştiţi? rosti mormonul cu jenă.

— Ce s-a întâmplat cu Lucy Ferrier?

— S-a căsătorit ieri cu tânărul Drebber... Dar, curaj – prietene – curaj, o să vă simţiţi rău!

— N-are importanţă, şopti slab, Hope.

Se făcuse într-adevăr alb la faţă şi se lăsase în jos pe piatra care-l sprijinise până atunci.

— S-a măritat, spuneai?

— Da, de ieri – de aceea se văd steagurile pe primărie. A fost un scandal între tânărul Drebber şi fiul lui Stangerson pentru mâna ei. Au făcut parte amândoi din grupul care v-a urmărit şi pentru că Stangerson i-a luat viaţa bătrânului Ferrier el se gândea că avea întâietate faţă de Drebber. Adusă în faţa marelui Consiliu, problema a fost soluţionată cu majoritate în favoarea lui Drebber, iar profetul i-a acordat acestuia fata. Dar cred că până la urmă ea nu va aparţine nimănui; am văzut ieri, clar, semnele morţii pe faţa ei. Seamănă, sărmana, mai degrabă cu o fantomă decât cu o fiinţă omenească. Veţi pleca acum?

— Da, da, plec, spuse Hope care se ridicase.

Faţa îi era ca de marmoră, dură şi neclintită; ochii săi aveau o strălucire sinistră.

— Unde mergeţi? întrebă mormonul.

— Ce importanţă are! răspunse vânătorul; aruncându-şi apoi arma pe umăr începu să coboare dealul, pierzându-se în depărtare. Era la ora aceea mai crud şi mai periculos decât toate sălbăticiunile pădurii în mijlocul cărora avea să trăiască.

Premoniţia mormonului se adeveri în scurt timp. Copleşită de sfârşitul tatălui ei ca şi de odioasa căsătorie la care fusese constrânsă, Lucy îşi dădu sufletul în mai puţin de o lună. Nemernicul care-i devenise soţ – numai din dorinţa de a-şi însuşi bunurile lui Ferrier – nu manifestă nici măcar un regret la moartea ei. Celelalte soţii ale lui Drebber au regretat-o însă cu sinceritate şi, potrivit obiceiului mormonilor, au vrut să o

vegheze în noaptea dinaintea funeraliilor. Erau adunate în jurul catafalcului când, deodată, uşa se dădu în lături cu zgomot şi un om cu înfăţişarea feroce, slab şi zdrenţăros, năvăli în cameră.

Fără un cuvânt, fără vreo privire pentru femeile uimite, Hope, căci el era, s-a îndreptat către trupul neînsufleţit din care se ridicase sufletul curat al lui Lucy. Aplecându-se asupra ei, depuse un sărut pios pe fruntea îngheţată, apoi îi smulse de pe deget inelul de căsătorie.

— Ea nu va duce în mormânt această verighetă blestemată! strigă el ameninţător. Apoi, înainte ca cineva să fi putut da alarma, dispăru fără urmă.

Totul se petrecuse atât de repede încât martorii acestei scene începură să se întrebe dacă nu cumva visaseră. Dar exista totuşi o probă indubitabilă – inelul de căsătorie care dispăruse de pe degetul moartei.

Mai multe luni după această tragică întâmplare, Hope a trăit în pustietatea munţilor nutrind cu înverşunare dorinţa răzbunării. Între timp, prin oraş circulau tot felul de zvonuri. Se spunea că o fantomă apare din loc în loc rătăcind prin case, pieţe sau prin grădinile unor anumite case. Stangerson a văzut într-o seară cum un glonte intră prin fereastra camerei sale lovindu-se de perete, la doar câţiva paşi de el. Altădată, Drebber era să-şi piardă viaţa; plimbându-se pe plajă, o stâncă imensă alunecă din senin de la locul ei şi doar întâmplarea a făcut ca avalanşa să nu-l strivească.

Cei doi mormoni au descoperit însă cine era autorul acestor atentate; au încercat să-şi captureze duşmanul urmărindu-l în munţi, dar toate tentativele au eşuat. Începuseră să nu mai iasă decât însoţiţi şi să pună pază în jurul locuinţelor lor. Apoi, treptat, au renunţat la aceste precauţii – pentru că nimeni nu mai auzise ceva despre duşmanul lor; sperau de altfel cu toţii, că setea lui de răzbunare să se fi stins.

Realitatea era însă cu totul alta. Sentimentele lui Hope se ascuţiseră mai mult; era posedat pur şi simplu de dorinţa pedepsirii celor vinovaţi, iar aceasta înlocuise în sufletul său toate celelalte sentimente. Dotat şi cu un neobişnuit spirit practic, el îşi dădu seama că existenţa tensionată pe care o ducea, privaţiunile şi dificultăţile supravieţuirii îl vor distruge în scurt timp. Aceasta ar fi făcut jocul duşmanilor săi, astfel că zdrobit de durere, se hotărî să-şi reia vechile ocupaţii în Nevada.

Intenţionase să nu lipsească mai mult de un an, dar împrejurările vieţii l-au obligat să aştepte încă cinci. În toată această perioadă, resentimentele faţă de ceea ce avusese de suferit se menţinuseră la fel de arzătoare ca şi în noaptea fatală când îngenunchease la mormântul bătrânului Ferrier. Travestit sub un alt nume, Hope a revenit la Salt Lake City, conştient că-şi riscă viaţa, dar mai hotărât ca niciodată să-şi facă dreptate. Aici îl aşteptau însă veşti rele. Cu câteva luni în urmă, comunitatea mormonă se divizase. Cei tineri se revoltaseră împotriva bisericii şi a autorităţii Bătrânilor, părăsind oraşul. Printre ei se numărau şi Drebber şi Stangerson şi nimeni nu putea spune încotro îşi îndreptaseră paşii. Se ştia doar că Drebber reuşise să-şi adune o avere fabuloasă în timp ce fostul său rival trăia în sărăcie. Nimic altceva care să poată conduce la actuala lor reşedinţă.

În faţa unei astfel de dificultăţi oricine ar fi abandonat cercetările. Nu era însă cazul lui Hope. Drămuindu-şi câştigurile, călătorea din oraş în oraş, dintr-o parte în alta a Statelor Unite, mereu în căutarea duşmanilor săi. Anii treceau, lăsându-i urme la tâmple – unde culoarea albă era din ce în ce mai evidentă; drumul său urma aceeaşi cale, neabătut. Iată însă că, într-una din zile, aşteptările lui căpătaseră o speranţă. A văzut pur şi simplu o figură în spatele unei ferestre şi aceasta i-a fost de ajuns; aflase că cei pe care îi urmărea, cu perseverenţă bolnavă, se stabiliseră la Cleveland-Ohio. Planul său era deja stabilit. Din păcate şi Drebber îl recunoscuse în aceeaşi clipă, înţelegând prea bine scânteia ucigaşă din privirea aparent necunoscutului vagabond. Împreună cu Stangerson, care devenise secretarul său particular, Drebber s-a dus imediat la judecătorul oraşului explicându-i că un vechi rival îl urmăreşte cu ura sa şi că prezenţa acelui individ însemna un mare pericol pentru viaţa sa. În aceeaşi seară, Hope a fost arestat şi ţinut la închisoare câteva săptămâni. După eliberare, nefericitul avu surpriza să constate că locuinţa lui Drebber era goală. Cei doi plecaseră în Europa. Din nou, planurile lui Hope fuseseră dejucate, dar ura lui era mult prea puternică pentru a renunţa la dorinţa de răzbunare. Pentru că rămăsese fără avere a fost nevoit să lucreze din greu, economisind ban cu ban pentru viitoarele peregrinări. În momentul în care adunase suficient, Hope s-a îmbarcat pentru Europa. Exodul său din oraş în oraş –

din ţară, în ţară – a reînceput. De la Petersburg la Paris, apoi la Copenhaga şi Londra. Pentru a înţelege mai bine această cursă dementa vom apela la propriile sale povestiri transcrise de Watson în însemnările care ne-au fost atât de folositoare şi până acum.

CAPITOLUL VI
CONTINUAREA AMINTIRILOR LUI JOHN H. WATSON FOST MEDIC MILITAR

... Sherlock Holmes se arătase deci, dispus să ne ofere toate amănuntele. Opoziţia disperată a prizonierului nu demonstra în mod special dorinţa acestuia de a ne agresa; mai mult – el îşi exprimă politicos regretul şi totodată grija de a nu fi rănit pe unul din noi.

— Probabil mă veţi duce la poliţie, îi spuse el lui Holmes. Trăsura mea e jos şi dacă-mi veţi dezlega picioarele voi merge până la ea. Vă va fi mai greu să mă duceţi pe braţe pentru că sunt mai gras decât eram în tinereţe.

Gregson şi Lestrade schimbară între ei o privire – ca pentru a-şi împărtăşi unul altuia mirarea faţă de o încercare atât de grosolană. Holmes însă luând de bune cele spuse de prizonier, îi scoase imediat legăturile care-i imobilizau membrele inferioare. Omul s-a ridicat imediat şi îşi întinse picioarele ca şi cum ar fi dorit să ştie dacă ele îl mai ajută. Observându-l, am rămas impresionat de aspectul său...

— Dacă postul de şef al poliţiei este liber, zise el privindu-l pe Holmes, dvs. sunteţi desigur cel mai potrivit pentru această îndeletnicire. Felul în care mi-aţi luat urma este dovada cea mai bună.

— Voi veţi merge cu mine, sper, spuse Holmes întorcându-se către cei doi poliţişti.

— Eu pot conduce trăsura, zise Lestrade.

— Bine; Gregson va urca în interior alături de mine... şi de dumneata doctore; pentru că aţi luat parte la elucidarea acestui caz – veţi rămâne în continuare cu noi, nu?

Nu m-am lăsat rugat de două ori şi am coborât împreună, cu toţii. Prizonierul nostru s-a instalat comod în trăsură – fără a manifesta vreo intenţie de evadare. Lestrade sări pe capră şi în câteva clipe iată-ne ajunşi la destinaţie. Am fost poftiţi într-o încăpere mică în care se afla un inspector al poliţiei. El a înscris numele prizonierului în acelaşi dosar unde figurau şi datele referitoare la cele două victime.

— Veţi compare în faţa justiţiei săptămâna viitoare – zise el. Aveţi ceva de declarat, D-le Hope? Vă atrag atenţia că tot ce veţi spune va fi consemnat şi va putea fi folosit împotriva dumneavoastră.

— Am foarte multe de spus, răspunse prizonierul. Vreau să povestesc totul acestor domni.

— Nu credeţi că ar fi mai bine să vă păstraţi depoziţia pentru ziua în care vă veţi prezenta înaintea Curţii? insistă inspectorul.

— Poate că nu voi apare niciodată, răspunse acesta. Oh! Nu sunteţi cumva doctor, domnule? adăugă el fixându-şi asupra mea privirea întunecată şi arzătoare.

— Ba da, am răspuns.

— Atunci puneţi-vă mâna aici, spuse el, ducându-şi pumnii înlănţuiţi la piept.

Am făcut ceea ce mi se cerea şi am simţit o mare agitaţie interioară însoţită de bătăi extrem de violente ale inimii. Toracele vibra ca un perete extrem de subţire în spatele căruia lucra o maşină de mare putere. În tăcerea care se lăsase am auzit un zgomot surd a cărui sursă îmi era foarte clară.

— Ia te uită! Suferiţi de un anevrism al aortei!

— Mi s-a mai spus acest lucru, zise el fără a se emoţiona. Am fost la medic chiar săptămâna trecută; se pare că infarctul ar putea să se producă şi în zilele următoare. Sunt atâţia ani de când boala progresează! Oboseala şi lipsurile pe care le-am îndurat în munţii Salt Lake mi-au provocat-o. Dar acum, pentru că mi-am împlinit datoria, sunt gata să mor. Tot ce doresc este să vă povestesc faptele aşa cum s-au întâmplat pentru a nu vă lăsa impresia că sunt un asasin.

Inspectorul şi cei doi poliţişti se sfătuiră în şoaptă asupra acestei solicitări neobişnuite.

— Doctore, credeţi că acest om este cu adevărat în pericol?

— Categoric, am răspuns eu.

— În acest caz şi pentru interesul imediat al justiţiei avem datoria să vă luăm pe loc depoziţia – spuse inspectorul. Sunteţi liber, domnule, să ne povestiţi tot ce doriţi, dar vă repet, totul se va consemna în scris.

— Daţi-mi voie să stau jos, zise prizonierul însoţindu-şi vorbele cu gestul. Anevrismul meu mă oboseşte şi lupta pe care a trebuit să o susţin nu prea mi-a făcut bine. Sunt în pragul mormântului, credeţi-mă, aşa că nu vă voi minţi. Fiecare dintre

cuvintele mele sunt purul adevăr, nu mă interesează de loc cum le veţi folosi.

Jefferson Hope începu să ne povestească ciudată sa aventură, cu un ton calm şi aşezat ca şi cum tot ceea ce se petrecuse era firesc şi obişnuit. I-am notat povestea cât mai corect posibil după ce am consultat şi carneţelul lui Lestrade care notase totul conştiincios.

— Motivele urii mele faţă de cei doi oameni nu vă interesează foarte mult, începu prizonierul nostru; este suficient să ştiţi că ei au asasinat două fiinţe omeneşti, tată – fiică, şi că-şi meritau deci, cu prisosinţă, moartea. Au trecut însă atâţia ani de la această dublă crimă încât nici un tribunal nu i-ar mai fi putut condamna; eu, care cunoşteam faptele, am decis să fiu acuzatorul, judecătorul şi călăul lor. Nici un om de pe pământ, auziţi? Nici unul nu ar fi procedat altfel, în locul meu.

Acum douăzeci de ani, tânăra fată de care am vorbit, trebuia să devină soţia mea. Constrânsă prin violenţă să se căsătorească cu Drebber, ea şi-a pierdut odată cu fericirea şi viaţa. În timp ce zăcea pe catafalc, i-am luat din mână verigheta şi am jurat că în momentul în care îl voi vedea în faţa mea, în agonie, pe nemernicul care i-a provocat moartea, să-i arăt acel inel ca să-i reamintesc de crima pentru care îşi primea pedeapsa. Acel inel nu m-a părăsit niciodată. I-am urmărit pe asasini de la un capăt la altul al lumii. Dacă îmi voi încheia aici viaţa şi aceasta este foarte posibil – voi sfârşi având sentimentul că am făcut ce trebuia. Cei doi au murit de mâna mea! Acum ce îmi mai rămâne de sperat?

Erau amândoi bogaţi, eu sărman. Mi-a fost greu să-i urmăresc. Când am ajuns la Londra – resursele mele financiare erau terminate şi am fost obligat să-mi caut de lucru pentru a putea trăi. Să mân caii îmi era foarte simplu, aşa încât m-am adresat unei firme de transport care m-a angajat pe loc. Trebuia să dau patronului săptămânal, o sumă fixă, restul de câştig fiind al meu. El era însă foarte mic. Mi-a fost greu până m-am familiarizat cu drumul. Nimic nu este mai complicat, după părerea mea, decât labirintul străzilor oraşului dumneavoastră. Aveam însă planul Londrei şi astfel am început să supraveghez hotelurile şi gările. M-am descurcat bine.

A trecut ceva timp până când am descoperit locuinţele duşmanilor mei. Era o casă mobilată în Camberwell, pe partea

cealaltă a râului. Mi-am lăsat părul să crească pentru a nu putea fi recunoscut; i-am urmărit până când am găsit momentul de a acţiona. De data aceasta nu trebuiau să-mi scape. Mergeam pe urmele lor pas cu pas, fie în trăsură, fie pe jos. Erau însă şireţi, cred că se simţeau supravegheaţi. Mergeau doar împreună şi, de regulă, ieşeau doar după căderea întunericului. Drebber era mai tot timpul beat, dar Stangerson nu greşea niciodată. Chiar dacă era seară sau dimineaţă – nu am putut prinde nici o ocazie favorabilă, dar simţeam că „ora" se apropie. Îmi era cumplit de teamă din cauza bolii mele. Îmi era frică să nu mor înainte de a-mi fi îndeplinit opera.

În fine, într-o seară, în timp ce mă plimbam în sus şi în jos pe Torquay Terrace – acesta era numele străzii lor – am văzut o trăsură oprindu-se în faţa porţii. Au fost încărcate o sumedenie de bagaje, apoi Drebber şi Stangerson au urcat şi ei. Am dat bice calului meu şi i-am urmărit. Eram îngrijorat, crezând că cei doi intenţionează să plece din Londra. Ei s-au oprit la gara Euston.

Mi-am lăsat trăsura în paza unui băietan şi am intrat în gară după ei. I-am auzit întrebând de plecarea trenul către Liverpool. Li s-a răspuns că unul din trenuri tocmai plecase iar următorul era peste patru ore. Stangerson era foarte supărat. Mă strecurasem în mulţimea din jurul lor şi puteam să aud tot ce discutau. Drebber a declarat că mai avea o mică afacere personală de încheiat şi i-a cerut însoţitorului său să-l aştepte. Acesta nu era însă de acord, amintindu-i că aveau o înţelegere – aceea de a rămâne mereu împreună. Drebber a obiectat invocând caracterul delicat al afacerii pe care nu o putea rezolva decât singur. Nu am auzit răspunsul lui Stangerson dar Drebber a început să înjure spunându-i însoţitorului său că nu era decât un simplu servitor şi ca atare neîndreptăţit a-i da ordine. Secretarul renunţă la orice discuţie şi îi dădu adresa unde putea fi găsit: la hotelul Holliday. Ocazia atât de mult aşteptată venise, în sfârşit. Împreună, duşmanii mei se puteau ajuta unul pe celălalt; despărţiţi, erau însă în mâna mea. Nu m-am grăbit să acţionez. Ce satisfacţie poţi avea răzbunându-te dacă cel care te-a ofensat nu poate recunoaşte mâna care-l loveşte şi cauza greşelii sale? Planul meu era gata pregătit; am înscenat totul de aşa natură încât cel răspunzător de nenorocirea mea să vadă clar cum vechiul lui păcat se întoarce

în sfârşit asupra sa. Întâmplarea făcuse ca unul din clienţii mei, însărcinat cu supravegherea caselor nelocuite din Brixton Road, să-şi fi pierdut cheile uneia dintre ele în trăsură mea. Ea fusese restituită posesorului ei chiar în acea seară dar nu înainte de a-mi fi făcut o dublură. Aveam astfel, un refugiu unde mă puteam adăposti; singura problemă era aducerea lui Drebber în acea casă.

Mizerabilul plecase de la gară pe jos; a intrat în mai multe cabarete, în ultimul a întârziat mai mult de o jumătate de oră. La ieşire era beat criţă. A luat o trăsură care staţiona chiar înaintea mea. L-am urmărit, evident. Am traversat podul Waterloo, am parcurs străzi interminabile până ce – spre marea mea surpriză – am ajuns chiar în faţa casei pe care Drebber tocmai o părăsise. Ce avea oare de gând? Nu puteam înţelege, aşa că am trecut mai departe oprindu-mă după un colţ de unde îmi era uşor să supraveghez terenul...

Vă rog frumos să-mi daţi un pahar cu apă, această lungă povestire m-a obosit teribil.

I-am întins paharul pe care-l sorbi dintr-o înghiţitură.

— Acum îmi este mai bine, zise el.

Am aşteptat cam un sfert de oră, după care am auzit zgomotul unei lupte ce venea parcă din interiorul casei. O clipă după aceea, poarta se deschise brusc şi am zărit doi oameni: unul era Drebber, celălalt un tânăr necunoscut. El îl ţinea pe Drebber de guler şi-i administra lovituri cu piciorul care-l făcură în cele din urmă pe duşmanul meu să se rostogolească în mijlocul străzii. „Animal puturos, strigă tânărul, ameninţându-l cu bastonul, am să te învăţ eu minte să mai jigneşti o copilă nevinovată”. Era atât de furios încât Drebber ar fi păţit-o, cu siguranţă, dacă n-ar fi luat-o la fugă; zărindu-mi trăsură, se urcă în ea şi-mi zise: „Repede, la hotelul Holliday”.

Văzându-l în trăsura mea am avut o asemenea bucurie încât am crezut, o clipă, că anevrismul meu nu va mai rezista emoţiei. Mergeam încet judecând cum să procedez mai bine. Mă gândeam să-l duc pe câmp şi să profit pentru a avea cu el discuţia supremă; eram pe punctul de a mă decide când, el însuşi îmi oferi soluţia. Instinctul său de beţiv l-a făcut să se mai oprească odată la un cabaret în care a intrat cerându-mi să-l aştept. A rămas acolo până la ora închiderii; la plecare era atât de beat încât nu mai puteam avea nici o problemă cu el.

Să nu credeţi că am dorit să-l ucid fără judecată. Eram hotărât să-i acord o şansă – dacă ar fi acceptat-o. Printre numeroasele îndeletniciri pe care le-am avut în America am fost şi portar la laboratorul Universităţii din York. Într-o zi, profesorul vorbind auditoriului despre otrăvuri – le arătă elevilor săi ceea ce numea el – un alcaloid; este o substanţă de care se servesc sălbaticii din America de Sud pentru a-şi otrăvi săgeţile şi a cărei putere toxică este atât de mare încât doar o fărâmă din ea poate provoca o moarte fulgerătoare. Am ţinut minte flaconul în care se găsea otrava şi, după plecarea tuturor, am luat cu grijă o parte din el. Am preparat câteva pastile pe care le-am grupat, câte două, în cutioare mici; unele erau otrăvite, altele inofensive. Doream să propun duşmanilor mei, în momentul judecăţii, să aleagă una dintre ele, eu urmând să o iau pe cealaltă. Era mai sigur decât un duel cu unul singur dintre pistoale încărcat; aveam mereu la mine cutiuţele şi iată, eram în situaţia de a le folosi.

Trecuse de miezul nopţii, era exact ora 1; afară se lăsase frig, rafalele de ploaie erau aduse de un vânt violent. Cu toate acestea, îmi venea să cânt! Dacă cineva ar dori un lucru din tot sufletul său, dacă ar aştepta pentru împlinirea lui douăzeci de ani şi ocazia, în sfârşit, ar fi apărut – acel cineva m-ar putea înţelege. Mi-am aprins o ţigară pentru a-mi linişti nervii. Mâinile îmi tremurau şi-mi puteam auzi bătăile inimii. Mergând, îi vedeam în faţa ochilor aşa cum vă privesc acum pe dumneavoastră, pe bătrânul Ferrier şi pe Lucy – care mă fixau, parcă, surâzând. M-au însoţit până în faţa casei de pe Brixton Road.

Nu era nici picior de om pe stradă, nu se auzea nici un zgomot în afara clipocitului ploii. Privind în spate am văzut că Drebber căzuse în somnul adânc al beţiei. L-am scuturat puternic de braţ. Am ajuns! i-am zis.

„Bine, bine” – mormăi el.

Credea, evident că ne aflam în faţa hotelului pe care mi-l indicase. Fără să mai scoată un cuvânt, a coborât din trăsură şi mă urmă prin grădină. Eram nevoit să merg alături de el şi să-l sprijin pentru că se afla încă sub influenţa alcoolului. Am deschis apoi uşa casei şi i-am făcut vânt în prima cameră. Şi acolo, vă jur, tatăl şi fiica mi-au apărut, din nou, în faţa ochilor.

— E întuneric ca în iad, zise Drebber – bătând din picior.

— Vom avea şi lumină, i-am răspuns eu, scăpărând chibriturile şi aprinzând o lumânare pe care o adusesem cu mine.

— Iar acum, Enoch Drebber, am continuat întorcându-mă către el şi apropiind lumina de figura mea, mă recunoşti?

M-a privit o clipă cu ochii lui tulburi de beţiv pe care i-am văzut apoi holbându-se cu o teamă nebună; ştia ce-l aşteaptă. A făcut un salt înapoi; descompus la faţă, transpirat, cu dinţii clănţănind. M-am proptit în uşă râzând din toată inima. Mă gândisem mereu cât de dulce-mi va fi răzbunarea dar nu am îndrăznit să cred niciodată într-o asemenea fericire.

— Mizerabile, spusei, te-am urmărit prin toată lumea şi până acum mi-ai scăpat. Dar, în acest moment s-a terminat cu hăituiala. Unul dintre noi nu va mai vedea soarele mâine de dimineaţă.

Continuă să se retragă spre perete şi mi-am dat seama că mă considera nebun. Cred că şi eram, în acel moment. Sângele îmi zvâcnea în tâmple ca un ciocan pe nicovală şi eram gata, cred, să sufăr un atac, dar o puternică hemoragie pe nas m-a uşurat.

— Îţi aduci aminte de Lucy Ferrier? i-am strigat încuind uşa şi arătându-i cheia. Pedeapsa a întârziat mult, dar iată, ziua răzbunării a sosit...

Laşul începu să tremure din toate mădularele şi cred că mi-ar fi cerut să-l iert dacă nu ar fi înţeles că era inutil.

— Vrei să mă asasinezi? bolborosi el.

— Cine vorbeşte de asasinat? i-am răspuns. Poate fi astfel numită împuşcarea unui câine turbat? Tu ai avut milă când mi-ai răpit-o pe sărmana fată care îmi era atât de dragă pentru a-i oferi ruşinea şi dezonoarea în haremul tău blestemat?

— Nu eu l-am ucis pe tatăl ei, mă imploră el.

— Dar tu eşti cel care a sfărâmat acea inimă nevinovată! am urlat eu scoţând cele două cutiuţe din buzunar. Dumnezeu atotputernicul să hotărască între noi – am continuat. Alege între aceste două pilule; una este otrăvită, cealaltă este inofensivă – eu o voi lua pe aceea care rămâne. Vom vedea dacă există dreptate în ceruri sau dacă numai hazardul este singurul care ne conduce.

S-a comportat ca un laş strigând şi implorându-mă. Scoţând cuţitul i l-am apăsat pe gât până ce a făcut ce-i spusesem. La rândul meu am înghiţit pilula rămasă şi am aşteptat un minut

privindu-ne. Cine urma să trăiască şi cine va muri? Nu voi putea uita niciodată expresia lui în clipa când primele suferinţe l-au avertizat că otrava începuse să-şi facă efectul. Am început să râd şi i-am arătat inelul lui Lucy. Dar, acţiunea otrăvii era aproape fulgerătoare. Un spasm îi schimonosi trăsăturile; el îşi azvârli mâinile înainte, se clătină un moment apoi căzu pe burtă ca retezat. L-am întors cu piciorul şi punându-i mâna pe inimă am simţit că ea încetase să mai bată. Era mort.

Până în acel moment nu dădusem atenţie sângelui care-mi curgea pe nas. Nu ştiu de ce mi-a venit ideea să mă folosesc de el pentru a scrie pe perete. Poate că am avut intenţia de a oferi o pistă falsă poliţiei; mă simţeam în acel moment atât de fericit şi de vesel! Îmi amintisem că la New York fusese găsit asasinat un neamţ şi că pe hainele lui era agăţată o hârtie pe care scria *Rache* – răzbunare. Ziariştii ajunseseră la concluzia că acea crimă aparţinea membrilor unor societăţi secrete. De aceea mi-am înmuiat degetul în propriul meu sânge şi am scris acelaşi cuvânt, la vedere, pe perete. M-am întors apoi la trăsura mea. Vremea era la fel de îngrozitoare şi strada la fel de pustie. Pe drum mi-am dat seama că nu mai aveam inelul lui Lucy. Această descoperire m-a tulburat pentru că nu aveam altă amintire de la ea. Am realizat că îl pierdusem în momentul în care m-am aplecat asupra trupului lui Drebber ca să văd dacă mai trăieşte. M-am întors deci, lăsându-mi trăsura pe o stradă învecinată. Îmi dădeam seama că risc mult dar aş fi acceptat orice ca să-mi pot recupera inelul. Am ajuns la casa aceea dar am căzut direct în braţele unui poliţist şi n-am putut să-l înşel altfel decât prefăcându-mă beat mort.

Iată cum a murit Enoch Drebber; îmi mai rămăsese Stangerson pentru a mă achita de datoria faţă de John Ferrier. Ştiam că Stangerson locuieşte la hotelul Holliday; m-am învârtit o zi întreagă pe lângă el fără ca omul meu să pună piciorul afară din cameră. Devenise cred, bănuitor, văzând că Drebber nu dă semne de viaţă. Era un tip extrem de prevăzător. Se înşela însă crezând că ar putea scăpa de mine. Mi-a fost uşor să descopăr care era fereastra camerei lui şi, în dimineaţa următoare, servindu-mă de o scară lăsată lângă grajdurile hotelului am intrat peste el, chiar la răsăritul soarelui. L-am trezit anunţându-l că venise timpul să dea socoteală pentru vechea sa crimă. I-am povestit despre moartea lui Drebber şi i-am pus în faţă cutia cu

pastile; în loc să profite de şansa pe care i-o oferisem a sărit din pat şi a încercat să mă strângă de gât. Fiind în legitimă apărare – i-am străpuns pieptul cu cuţitul meu de vânătoare. Cred că ar fi murit oricum pentru că nu-mi imaginez că Providenţa ar fi permis mâinii lui criminale să aleagă pastila neotrăvită.

Nu prea mai am multe să vă spun şi de altfel mă simt complet epuizat. După aceste întâmplări mi-am continuat îndeletnicirea de vizitiu dorind să mai strâng ceva bani pentru a mă reîntoarce în America. Eram într-o zi în curtea patronului meu când un mic vagabond a venit să întrebe dacă un oarecare Jefferson Hope este disponibil pentru că un client îl solicita în Baker Street 221. M-am dus fără nici o bănuială dar în câteva secunde, omul acesta, aici de faţă, mi-a pus cătuşele la mâini. Aceasta este, domnilor, povestea mea. Mă puteţi considera un asasin, eu cred însă că am fost un instrument al justiţiei aşa cum aţi fi putut deveni şi dvs. înşivă.

Istorisirea lui Jefferson Hope ne captivase atât de mult; atitudinea lui era atât de impresionantă încât am rămas cu toţii pe gânduri, în tăcere. Chiar poliţiştii, atât de blazaţi în ceea ce priveşte derularea mecanismului criminal păreau extrem de interesaţi. Nu se auzea în cameră decât zgomotul creionului lui Lestrade care-şi terminase însemnările.

— Nu-mi mai rămâne decât un punct de clarificat, spuse Sherlock Holmes. Cine era acel complice care a venit să recupereze inelul în urma anunţului meu?

— Eu vă pot destăinui doar secretele care mă privesc personal, răspunse Hope, nicidecum să-i pun în încurcătură pe cei care m-au ajutat şi pot avea pentru aceasta neplăceri. Am citit anunţul în ziar şi m-am gândit că poate fi o cursă dar totodată şi ocazia de a avea din nou inelul. Un prieten s-a oferit să meargă pentru a vedea despre ce este vorba. Recunoaşteţi, sper, că şi-a îndeplinit destul de curat misiunea!

— Fără îndoială, confirmă cinstit Holmes.

— Acum, domnilor, spuse cu gravitate inspectorul, este vremea să dăm curs legii. Joi – deţinutul va apare în faţa magistraţilor şi prezenţa dvs. va fi necesară. Până atunci – responsabilităţile îmi revin mie. În timp ce vorbea, a scuturat un clopoţel; la acest semnal, doi poliţişti au intrat în încăpere şi l-au luat pe Hope.

Holmes şi cu mine am plecat la rândul nostru îndreptându-ne apoi, cu o trăsură, spre Baker Street.

CAPITOLUL VII
EPILOG

Eram convocaţi pentru joi ca să facem act de prezenţă în faţa magistraţilor. Mărturiile noastre nu au mai fost însă necesare. Un judecător mai puternic se ocupase de acest caz astfel că, doar câteva ore mai târziu, Jefferson Hope a fost chemat în faţa tribunalului care, singur, aplică justiţia supremă.

Anevrismul său a cedat şi în dimineaţa zilei următoare arestatul fusese găsit pe podeaua celulei sale, cu faţa destinsă, surâzătoare ca şi cum, în cea din urmă clipă, şi-ar fi revăzut întreaga existenţă închinată dreptăţii.

— Gregson şi Lestrade sunt probabil încântaţi de această moarte, spuse Holmes, în timp ce comentam, a doua zi, evenimentele.

— Nu găsesc că au avut vreo contribuţie esenţială în succesul final – îi răspunsei eu.

— Pe lumea asta nu ceea ce faci are importanţă, spuse Holmes pe un ton amar, ci ceea ce dai impresia că ai făcut. Orice ar fi însă, reluă el imediat, ceva mai vesel, aş fi regretat grozav să ratez acest caz. Nu-mi amintesc să fi întâlnit un altul mai interesant şi oricât de simplu a fost, el a avut multe episoade foarte instructive.

— Oricât de simplu a fost? am strigat eu.

— O, Doamne, desigur; nu-l pot califica altfel, zise Holmes. Dovada este că datorită unei suite de raţionamente destul de puţin complicate, am reuşit doar în trei zile să punem mâna pe criminal.

— Este adevărat, am spus eu.

— V-am explicat deja că toate cazurile provin din căi bătătorite – fără a fi deloc mai complicate sau mai greu de rezolvat. Într-o situaţie ca aceasta, cel mai important este să gândeşti în sens invers. Este uşor, de o utilitate incontestabilă şi totuşi nimeni nu o face. În viaţă foloseşti mai întotdeauna obiceiul de a judeca direct şi aceasta a devenit o obişnuinţă. Veţi găsi aşadar, întotdeauna, cincizeci de persoane care vor acţiona

pe baza gândirii sintetice, logice şi doar una înclinată către analiză.

— Vă mărturisesc, am spus eu, că nu vă înţeleg prea bine.

— Nu mă îndoiam. Să vedem dacă vă pot explica mai clar. Să luăm, de pildă, cazul în care cineva vă expune o succesiune de fapte; el va putea afla întotdeauna ceea ce ele au produs, rezultatul lor. Puţine persoane au resursele necesare reconstituirii diferitelor etape care l-au precedat şi de fapt au determinat evenimentul final. Iată ce înţeleg eu prin raţionamentul invers sau analitic.

— Încep să pricep, am zis.

— În această ultimă afacere, cunoşteaţi rezultatul şi trebuia explicat restul. Ei bine, voi încerca să vă dezvălui raţionamentul meu. Să începem cu începutul. M-am apropiat de casă, pe jos, şi fără a-mi face vreo idee preconceptă. Prima mea grijă a fost să examinez drumul şi acolo, v-am explicat deja, am descoperit clar, urmele roţilor unei trăsuri, urme care nu puteau fi lăsate decât în timpul nopţii precedente. Era o trăsură obişnuită şi nu un cupeu elegant la care distanţa dintre roţi este mai mare.

Iată deci, un prim punct câştigat. Am studiat apoi aleea grădinii care, datorită argilei solului, conservase perfect amprentele paşilor. Ochiul meu exersat a sesizat la fiecare din ele un indiciu preţios. Nu există în ştiinţa deducţiilor o ramură mai importantă şi în acelaşi timp mai neglijată decât aceea care tratează despre urmele paşilor pe pământ. Din fericire pentru mine, i-am acordat întotdeauna o atenţie specială, iar practica îndelungată m-a condus către o anume familiarizare cu problemele ei. Am putut distinge urmele paşilor poliţiştilor, dar şi pe cele lăsate de doi oameni care le precedau pe primele.

Erau uşor de recunoscut pentru că, din loc în loc, ele erau acoperite sau şterse de paşii celor ce au venit ulterior. Aveam deci, a doua verigă a lanţului; ştiam că vizitatorii nocturni au fost în număr de doi, unul mai înalt (după lungimea pasului), celălalt bine îmbrăcat după cum se putea deduce din eleganţa ghetelor sale.

Intrând în casă, ultima mea supoziţie s-a adeverit. Omul cu pantofi eleganţi era întins înaintea mea.

Deci, celălalt, mai înalt, îl asasinase, dacă era vorba de un asasinat. Cadavrul nu avea urme de răni şi totuşi expresia de spaimă întipărită pe faţa individului demonstra că înţelesese ce

soartă urma să aibă. Cei care mor subit, fie de o boală, fie de inimă, deci de o cauză naturală, nu au niciodată figura atât de răvăşită. Am avut atunci ideea de a mirosi în jurul buzelor mortului şi am simţit o duhoare acră care mi-a permis că conchid că omul fusese silit să înghită o otravă puternică. Ceea ce mi-a confirmat aceasta a fost expresia de teroare şi ură de pe faţa lui. Iată unde am ajuns procedând prin eliminare, pentru că o altă ipoteză nu se potrivea cu faptele. Ideea de a forţa pe cineva să înghită otravă, nu este deloc nouă în analele crimei. Dar ceea ce era mai important de ştiut decât toate, era mobilul crimei. Jaful fusese exclus de vreme ce victima nu fusese deposedată de valorile pe care le avea asupra sa. Să fi fost o problemă politică sau vreo istorie cu o femeie? Iată ce mă întrebam, înclinând mult către ultima alternativă. De obicei, în asasinatele politice – cei care le îndeplinesc nu au decât o singură idee: să fugă; ori, aici, ucigaşul acţionase cu mare linişte, rămânând încă multă vreme în cameră şi lăsând mai multe urme ale trecerii lui pe acolo. Felul de a acţiona îmi indica mai repede o răzbunare personală decât una politică. Părerea mea s-a consolidat la vederea înscrisului de pe perete: el nu era făcut decât pentru a deruta cercetările. Descoperirea inelului mi-a confirmat punctul de vedere. Nu era clar că ucigaşul i-a arătat victimei verigheta pentru a-i aminti de o femeie pe care o cunoscuse? L-am întrebat atunci pe Gregson dacă a cerut în telegrama expediată la Cleveland amănunte despre existenţa anterioară a lui Drebber. Vă amintiţi? Răspunsul a fost negativ.

Am examinat apoi cu atenţie, camera; am adăugat datelor privind înălţimea asasinului şi lungimea neobişnuită a unghiilor lui pe cele referitoare la ţigările Trichinopoli.

Din moment ce nu erau urme de luptă am dedus că sângele din cameră aparţinea asasinului. Ele puteau proveni dintr-o hemoragie pe nas provocată de starea intens emotivă în care se afla autorul crimei. Pentru ca acest lucru să se întâmple, el trebuia să fi avut un temperament foarte sangvin. Deci, omul era solid şi cu faţa roşie. Urmarea a demonstrat că avusesem dreptate.

Părăsind casa crimei am încercat să completez omisiunile lui Gregson. Am telegrafiat şefului poliţiei din Cleveland întrebându-l pur şi simplu ce ştie despre căsătoria lui Enoch Drebber. Răspunsul a fost concludent. Drebber ceruse deja

justiţiei protecţia împotriva unui vechi rival – numit Jefferson Hope, care se găsea acum în Europa. Aveam deci în mâini toate firele misterului; nu-mi rămăsese decât să-l pot prinde pe criminal.

Un alt punct mi se părea foarte clar; omul care îl urmase pe Drebber în casă nu putea fi decât vizitiul trăsurii care-l adusese. Urmele copitelor calului indicau cu claritate că animalul fusese lăsat singur în stradă şi că el profitase de aceasta pentru a se mişca puţin din loc. Deci, vizitiul nu putea fi decât în casă. Altfel, trebuie să fii măcar nebun pentru a comite o crimă în faţa unui martor care te poate denunţa. Apoi, dacă vrei să-ţi urmăreşti un duşman, ce altă cale mai potrivită s-ar găsi decât aceea de a deveni birjar? Toate aceste consideraţii m-au făcut să conchid că pentru a-l prinde pe Jefferson Hope nu aveam decât să căutăm printre vizitii oraşului. Pentru a nu atrage atenţia asupra lui, omul se gândise că era necesar să-şi mai continue o vreme îndeletnicirea. Eram convins de asemenea că nu-şi schimbase numele. La ce i-ar fi folosit într-o ţară în care nimeni nu-l cunoştea? L-am însărcinat deci pe unul dintre micii vagabonzi din stradă să-şi alcătuiască o grupă de cercetaşi cu care să meargă pe la toţi patronii de trăsuri din Londra, în căutarea omului meu. Vă amintiţi cât de prompţi au fost în a-l descoperi. Cât priveşte asasinarea lui Stangerson, ea era foarte greu de prevăzut şi, după părerea mea, imposibil de prevenit. Totuşi, această a doua crimă mi-a oferit posibilitatea de a pune mâna pe pastilele a căror existenţă, până în acel moment, o bănuiam doar. Vedeţi? Totul alcătuieşte un lanţ de consecinţe neîntrerupt şi perfect logic.

— Este extraordinar, am strigat. Talentele dumneavoastră ar trebui să fie cunoscute tuturor. Este obligatoriu să publicaţi întreaga poveste a acestei afaceri. Vă previn că, dacă nu o veţi face, o voi scrie eu în locul dumneavoastră.

— Faceţi ce doriţi, doctore, dar citiţi mai întâi aici, răspunse Holmes întinzându-mi un ziar.

Acest ziar era *Ecoul.* Apăruse chiar în ziua aceea. Paragraful pe care mi-l arătă era consacrat cazului nostru şi suna astfel:

„Moartea subită a numitului Hope, acuzat de asasinarea Domnilor Enoch Drebber şi Stangerson, va lipsi publicul de un proces care promitea să fie absolut senzaţional. Este foarte

probabil că nu se vor putea cunoaşte niciodată toate detaliile acestei istorii. Tot ceea ce ştim – şi aceasta dintr-o sursă competentă – este că mobilul crimei îşi are cauza într-o vendetă romantică ce datează de foarte multă vreme. Se pare că cele două victime au aparţinut cândva sectei Mormonilor, la rândul său – Hope, inculpatul care tocmai a murit, fiind şi el originar din Salt Lake City. Acest caz a avut meritul de a fi pus în evidenţă, în maniera cea mai strălucitoare, eficacitatea poliţiei noastre. Străinii vor şti de aici înainte că este mai bine să-şi rezolve problemele între ei şi nu pe pământul britanic. Meritul acestei dificile capturi le revine în întregime Domnilor Lestrade şi Gregson, cunoscuţii poliţişti ai Scotland Yard-ului. Criminalul a fost arestat în locuinţa unui oarecare Domn Sherlock Holmes care demonstrează el însuşi, ca detectiv amator, un anumit fler. Nu ne îndoim că având asemenea profesori, este uşor să pari a fi câteodată la înălţimea lor. Sperăm cu toţii că în semn de recunoştinţă pentru serviciile lor, cei doi poliţişti citaţi vor primi o binemeritată recompensă."

— Nu v-am spus-o încă de la început? strigă Sherlock Holmes râzând. Iată rezultatul pentru ceea ce numeam eu *Studiul în roşu*: se va elibera acestor doi bravi agenţi un certificat de perspicacitate!

— Ce contează? am răspuns. Am consemnat întreaga istorie în jurnalul meu şi publicul o va cunoaşte aşa cum a fost ea în realitate. În aşteptare – bucuraţi-vă de această nouă luptă pe care aţi câştigat-o şi amintiţi-vă de vorbele poetului: *„Poporul mă fluieră, eu mă aplaud".*